

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Beneficiorum Ecclesiasticorum Natvra, Ereptione, Qvalitatibvs Ad Ea Obtinenda Requisitis ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Paragraphvs III. De jure percipiendi oblationes, decimas, primitias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74477)

PARAGRAPHVS III.

De iure percipiendi oblationes,
decimas & primitias.

Questio 460. Quid veniat nomine oblationum?

Respondeo: oblationum nomine in genere veniunt actiones omnes, per quas, vel etiam res ipsæ, quæcunque offeruntur Deo ad exhibendum eidem cultum, Barb. de off. paroch. c. 24. n. 1. ex Sorro de iustitia. l. 9. q. 3. a. 1. Magis strictè oblationes dicuntur res, quæ intuitu religionis immediate Deo ab hominibus absque immolatione adhibentur, ut scilicet vel in usum Ecclesiæ, vel in usum ministrorum cedant. Barb. & Sor. l. cit. Bass. v. parochus. nu. 16. Tusc. lit. C. conclus. 11. n. 1. siue res sint immobiles, siue mobiles, siue testamento legentur, siue aliter donentur. Barb. n. 3. citans Monnet. de decim. c. 2. num. 9. Azor. p. 1. l. 6. c. 27. & c. cum tres sint oblationum species. Prima donatio rei inter vivos facta Deo & Ecclesiæ, Secunda donatio causa mortis, solita dici mortuarium. Tertia usualis, dum offerunt ad altare, vel manum Sacerdotis, juxta c. cum inter. de verb. signif. Barb. ibidem, quamvis usu & consuetudine receptum sit, ut solùm oblationes specialiter dicantur illæ res, quæ inter missarum solennia, ab his, qui missæ adfunt, in altari offeruntur, Bass. loc. cit. Porro videtur ad rationem oblationis requiri, ut fiat Ecclesiæ, cum, quod privata personæ offertur, non tam sit oblatio, quam donatio aut Eleemosyna, etsi personæ Ecclesiastica donetur. Barb. loc. cit. n. 19.

Questio 461. An, & quo iure debeantur oblationes?

Respondeo: ad faciendas oblationes parochiani neque divino, neque humano ullo præcepto obligantur. Barb. cit. c. 14. n. 9. citans Less. de iust. l. 2. c. 39. num. 34. Suar. de relig. tom. 1. tr. 2. c. 21. n. 143. Abb. & Anchar. in rubric. de paroch. contra Gl. in c. omnis Christianus. de consecr. d. 1. Host. in rub. de paroch. §. 2. Lap. alleg. 78. num. 1. & 7. & c. tenentes esse præcepti positivi divini & humani propter illud Exod. 16. non apparebis in conspectu meo vacuus: & propter text. cit. c. omnis Christianus, ubi Gregor. VII. omnis Christianus procuret ad missarum solennia aliquid Deo offerre, & ducere ad memoriam illud Exodi, non apparebis & c. Item c. præter hoc, d. 32. ubi Alex. II. præcipiens statumus, ut decima, primitia, seu oblationes vivorum & mortuorum Ecclesiis Dei fideliter reddantur à laicis & c. Item c. statumus 16. q. 1. statumus, ut si quis ad oblationes Ecclesiæ, quas populus dare debet, non teneri contenderit communionem privetur. quorum sententiam Bass. loc. cit. dicit, non esse improbabile; etsi contrariam dicat esse communiorum TT. & Canonistarum, eò quòd oblationis nomine id significetur, quòd quisque sua sponte & voluntate gratis & liberaliter offert; dicaturque in Concil. Cabilon. sub. Carol. M. n. 6. animarum salutem inquirere Sacerdos, non lucra terrena debet, quoniam fideles ad res suas dandas non sunt cogendi; oblatio namque spontanea esse debet & c. Illud Exodi dictum sit caremoniale. Barb. citaturque ab eo AA. Tex. ille omnis Christianus, consilium, non præceptum contineat. Bass. l. cit. textus ceteri in-

telligendi sint de uno illorù modorum, quibus debent adhuc possunt oblationes, juxta D. Thom. 2. 2. q. 86. a. 1. nimirum. Primò, dum debentur per modum censùs, pensionis, aut conventionis antea factæ cum Ecclesiâ, Secundò, dum debentur ex testamento, legato, donatione, voto. Tertio, dum minister Ecclesiæ non habet congruentem sustentationem; tenentur enim tunc parochiani (nisi & ipsi tam sint inopes, & tenues, ut nequeant concurrere ad sustentationem parochi. Suar. l. cit. n. 8. qui etiam n. 7. censet non teneri ad hoc parochianos, nisi quando est necessitas orta ex eo, quòd parochiani non solvant decimas sufficientes ad sustentationem parochi) facere oblationes aliquas. Quarto, dum alicubi consuetudine inductum est, ut v. g. diebus festis & Dominicis, aut in quibusdam solennitatibus offeratur aliquid, talis enim consuetudo etsi ab initio voluntaria, & minimè obligatoria, frequentata tamen deinceps quasi ex obligatione, seu animo obligationis contrahenda per tempus legitimum (videlicet annis 10. ut Azor. Suar. Bass. l. cit. Barb. n. 11. Navar. in man. c. 13. na. 19.) & persistente in ea toto populo, seu maiore ejus parte vim legis acquirit, A. A. idem. Suar. l. cit. n. 12. Less. l. cit. n. 39. Guttier. l. cit. n. 140. apud Barb. Idem est, dum ipsi Ecclesiarum Rectores longo tempore à parochianis oblationes quasi debitas bona fide exigunt, adeoque sibi per modum præscriptionis jus acquirunt. Bass. l. cit. possuntque in his casibus singulares, non observantes hanc consuetudinem, cogi per Superiorem ad illam servandam, præstandasque parochi solitas oblationes. Barb. Nav. Suar. Azor. loc. cit.

Questio 462. Ex quibus rebus, & à quibus fieri, aut admitti vetentur oblationes?

1. Respondeo ad primum: oblationes nec faciendæ, nec admittendæ ex iis rebus, quæ injustè acquiruntur restitutioni sunt obnoxie. Neque etiam alio illicito exercitio, v. g. meretricio acquisitis, juxta c. causa. de verb. signif. c. quia in omnibus. de usura. c. ex transmissa. de decim. Barb. cit. c. 24. n. 13. Bass. l. cit. n. 18. ubi tamen etiam ait, nihil obflare, quo minus Ecclesiæ oblationes accipiat ex iis, quæ inhonestè, sed non injustè, acquiruntur, cum id nullo iure positivo prohibitum sit, citaturque D. Thom. 2. 2. q. 87. a. 2. ad 3. dum nimirum ex altera parte cessat scandalum. Neque de bonis justè quidem acquisitis, sed ex lege iustitiæ, pietatis vel charitatis potiore iure debitis aliis, nimirum creditoribus, parentibus, filiis gravi necessitate, vel aliis pauperibus gravi inopiâ pressis. Bass. ibid. cum communi ex D. Tho. 2. 2. q. 86. a. 3. in corp. Barb. n. 20.

2. Respondeo ad secundum: faciendæ non sunt nec recipiendæ oblationes à personis, quas Gl. in c. 2. d. 90. v. dona enumerat: nimirum primò ab infidelibus; item ab Ecclesiâ præcis, seu excommunicatis, eò quòd offerre munera in Ecclesiâ, vel ad altare, eademque accipere, sit quædam Ecclesiastica & spiritalis communicatio. Bass. cit. n. 18. Armilla v. oblatio & c. cum comuni. Secundò, à fratribus dissidentibus juxta c. oblationes d. 90. Barb. n. 15. Tertio, ab opprimentibus pauperes. Barb. ibid. citans D. Thom. a. 3. Suar. de relig. tom. 1. loc. cit. c. 6. n. 4. Fusc. de visitatione. l. 1. c. 24. n. 10. Quarto, sacrilegis juxta c. divino. q. 2. Barb. n. 16. Quintò, ab extra-

extra-

extrahentibus per vim servos suos ab Ecclesiis, ad quas confugerant. *c. miror. 17. q. 3. Gambar. de immunit. Eccles. l. 8. c. 1. n. 10. &c.* apud Barb. n. 17. Sexto à raptoribus hominum. *c. super eo de raptoribus. Bass. loc. cit. Barb. n. 18.* Septimo ab usurariis. *c. quia in omnibus. de usuris. Barbof. ibid. Suar. de cens. tom. 5. d. 31. s. 2. nu. 7. Reginal. in pr. fori pœn. Azor. &c. apud Barb. n. 18.* Octavo, à meretricibus publicis juxta D. Thom. *loc. cit. a. 3.* Nond, ut addit Barb. n. 19. citans *c. eos. de consuet. d. 1. à pœnitentibus.* Atque hæc intelligenda de dictis peccatoribus non nisi notoriis & manifestis, Bass. *loc. cit. nu. 18.* cum communi. Et ratio horum omnium est scandalum vitandum, v. g. ne Ecclesia videatur favere peccato, dum de mercede peccati accipere videtur oblationem. Unde & secluso scandalo posse ab his, etiam dum aliàs publici sunt, recipi oblationes, tradit Suar. *de relig. tom. 1. tr. 2. l. 1. c. 6. n. 8.* apud Barb. *num. 20.* qualiter v. g. secluditur scandalum, dum meretricis publicæ pœnitentia & emendatio nota est publicè. Bass. *loc. cit.* vel dum in occulto à talibus fiunt oblationes. Unde Suar. Azor. Reginal. *suprà* de usurariis id intelligunt de oblationibus factis in altari ad offertorium missæ. Barb. n. 18. Et Suar. *loc. cit. c. 6. n. 10.* apud Barb. n. 21. dicit, pretium oblationum, quæ ex consuetudine debentur à talibus, accipi posse extra Ecclesiam, non tamen exigi, & eas, quæ debentur pro sustentatione, etiam exigi posse extra Ecclesiam, quamvis & *ibidem* aliam rationem addat, nimirum ab hujusmodi peccatoribus accipiendas non esse oblationes inter missarum solennia, & tales confundantur: Ne tamen supra enumerati de sua iniquitate mercedem recipere videantur, prohibitionem de non offerendis & acceptandis eorum oblationibus, non procedere nisi de spontè oblati, censent Gl. Archid. Turrec. *in cit. c. 2. d. 90.* apud Barbof. *loc. cit. num. 21.*

Quæstio 463. Ad quem spectent oblationes, tam quæ jure debentur, quam quæ spontè offeruntur?

Respondeo primò: nullo unquam modo aut tempore laicos præterdum posse jus proprium in oblationes, unde dum eas auctoritate suâ percipere intendunt, pœnas incurrunt sacrilegii juxta *c. hanc consuetudinem. 10. q. 1.* Bass. *v. parochus. n. 17. §. notand.* & apud illum Rebuff. *trakt. de decimis. q. 13. n. 64.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 27. q. 15. &c.*

2. Respondeo secundò: oblationes utraque de jure communi spectant ad parochum, seu presbyterum Ecclesiæ Rectorem, habetque Ecclesia parochialis post factam parochianorum divisionem de jure communi actionem suam fundatam supra omnibus oblationibus factis intra districtum suum. Abb. *in rub. de paroch. & in c. pastoralis. de his, quæ fiunt à pralatis.* Azor. *loc. cit. num. 13.* Fagund. *ad 5. prac. Eccl. l. 4. c. ult. nu. 1.* Sylv. *v. decima §. 2.* apud Bass. *loc. cit. num. 17.* Hinc primò oblationes factæ in cathedrali, etiam tempore jubilæi spectant, non ad Episcopum, sed ad archipresbyterum ejusdem Ecclesiæ, eam is ibi habet, & exercet curam animarum administrando sacramenta; habet enim eo ipso jure communi fundatam intentionem in omnibus oblationibus ibi factis privativè ad Episcopum. Barb. *loc. cit. nu. 27. & 29.* citans sic resolutionem à Rota ex S. Congreg. Conc. citatque pro hoc Abb. *in c. quoniam. de decimis.* Malvet. *de oblationibus.*

bus. du. 4. nu. 401. Ferret. conf. 143. Riccius &c.

3. Secundò, debentur parochiali & parochio oblationes, quæ fiunt in certo oratorio, capella, seu sacello sito intra parochiæ fines, iidem AA. cum & apud Bass. *loc. cit. Barb. loc. cit. n. 24.* citant Socinum *de oblat. libell. 18. n. 9.* Guttier. *qq. can. l. 2. c. 21. n. 139.* Leon. *in thes. fori Eccles. p. 2. c. 28. n. 19. & 31. &c.* Idque verum, etiam si in istiusmodi capellis erecta essent distincta beneficia, ut oblationes ibi factæ non capellis eorumque beneficiatis, sed parochiali & parochio cederent. Barb. *num. 25.* citans Abb. *in c. pastoralis.* Socin. *ubi ante num. 10.* Fulc. *de visit. l. 1. c. 14. nu. 12.* & plures Rotæ decisiones.

4. Tertio, oblationes factæ alicui capellæ in Ecclesia existenti, non capellano, sed Ecclesiæ & Rectori ejusdem debentur. Barb. *nu. 22.* citans Felin. *in c. dilectus. de off. Ordinarii num. 1.* Socinus *ubi ante quest. fin.* etiam si constet factas esse intuitu ipsius capellæ non Ecclesiæ, Barb. *ibid.* citans Anton. Genuent. *in practica Archiep. Neapol. c. 72. n. 14.* Riccius *in pr. p. 4. resol. 296. n. 2.* Hucron. Carat. *in opusc. de juribus paroch. tit. 3. c. 9.* ubi etiam, quod in dubio oblationes, quæ fiunt in altari, præsumuntur fieri Ecclesiæ.

5. Quarto, etsi oblationes, quæ fiunt imaginè positæ extra omnem parochiam, debeantur Episcopo, ut Abb. *in c. dilectus. n. 4.* apud Barbof. *loc. cit. c. 24. n. 29.* ea tamen, quæ fiunt imaginè positæ intra parochiam, sive ea posita aut picta sit in ipsa parochiali, sive extra, intra tamen limites parochiæ, debentur parochio, & non Episcopo. Barbof. *ibid.* dicens hanc esse sententiam veriorè, & receptissimam hodie juxta *c. pastoralis. de his quæ fiunt à pralat. ubi canonista, & cit. c. dilectus.* ubi Abb. & citans pro ea Azor. *p. 1. l. 7. c. 38. q. 13.* Guttier. *qq. can. l. 2. c. 21. n. 162.* Marefchot. *varia resol. l. 2. c. 42. n. 6.* Bellet. *disquisit. Cler. p. 1. tit. de bonis Cler. §. 3. n. 3.* Riccius *in decis. curie Archi. p. Neapol. decis. 170. n. 7.* D. Thom. *2. 2. q. 86. a. 2.* & plures Rotæ decis. contra Pet. de Ubald. *de can. post. c. 4. q. 16.* Angel. Malvet. &c. Itantes pro Episcopo. Cum hac tamen limitatione; nisi hæc oblationes fiant hac intentione, ut in honorem vel ornatum imaginis, vel sacelli infumantur; nam sicut legatum semper persolvendum est juxta mentem legantis, ita & oblationes juxta mentem offerentis. Bass. *ibidem.* citans Bonac. *tom. 2. de prac. Eccl. d. ult. q. 8. p. ult. n. 5.* Quin & oblationes factæ imaginè depictæ in pariete domus alicujus personæ cedunt parochiali, intra cujus fines situs est paries, nisi offerens obtulisset consideratione Domini domus, puta, si esset pauper, vel offerens sciret, Dominum domus ex consuetudine convertere oblationes in suas necessitates, vel in suos usus; Idque non obstante *c. hanc consuetudinem. causa 11. q. 1.* utpote quod loquitur de oblati in Ecclesia, non in loco profano. Carat. *l. cit. n. 11.* apud Barbof. *n. 26.* Sed neque posse Episcopum vel Ordinarium imagines hujusmodi transferre ad aliam Ecclesiam, vel Capellam contradicente parochio. Card. de Luc. *d. 32. de paroch. n. 6.* decisum esse ait à Rota Hispanen. *translationis imaginis 9. Martii 1598.* prout referunt Marefchot. *variarum resol. c. 42. n. 10.* Ventriglia *in practi. rerum Eccl. annot. 86. §. unico. n. 26.*

6. Quintò, debentur parochio, quæ offeruntur in monasteriis Religiosorum, & in eorum sacellis, nisi forte per privilegium Papæ ipsi Religiosis attributæ sint, vel nisi contra Rectorem parochiæ præ-

præscripserint isti regulares. Bass. *ibid.* citans Azor. *ubi ante cit. q. 13.* & Fagund. *loc. cit.*

7. Sextò, quæ offeruntur Clerico rem divinam facienti in aliqua parochia de jure, vel etiam de ordinariè ferè & communiter recepta consuetudine spectant ad parochum, seu Rectorem illius Ecclesiæ, in qua celebrat; vel ad alium Sacerdotem, ad cujus jurisdictionem altare spectat, modò non tradantur isti Sacerdoti tanquam stipendium sui laboris; tunc enim ad illum spectant. Bass. *l. cit. ibidem* citans Regin. *l. 19. n. 85.* & Azor. *d. q. 13. Barb. n. 28.* citans Carat. *ubi ante. c. 13.* qui tamen *ibidem in fine* ait: oblationes, quæ fiunt in missa de sponso, quæ celebratur à parochio in aliena parochia, cedunt celebranti, cum ejus contemplatione dentur. De cetero in his omnibus servanda consuetudo, siquæ in quibusdam locis est alia legitime præscripta. Bass. remittens ad Suar. *tom. 1. de relig. tr. 2. c. 7.* Filiuc. *tr. 27. p. 2. n. 139.* Illarianum, Socinum. &c.

8. Porrò quod dictum hucusque fuit, spectare istiusmodi oblationes ad parochum, id limitandum juxta paulò ante insinuata, ut id solum locum habeat, dum oblationes in Ecclesiis, Sacellis, vel ad imagines factæ ex piorum offerentium voluntate non destinantur ad certum usum, puta pro missis legendis, fabrica, vel ornamentis; solum enim in dubio, seu ubi talis certa destinatio offerentis non accessit, aut de ea non constat expressè, vel adnuculariter aut conjectualiter, spectant ad parochum, aliàs dicta voluntas præcisè servari debet, ut pote cuicumque dispositioni juris prævalens. Card. Luc. *d. 19. de decim. n. 9.* Barb. *num. 30.* citans Matzsch. & Riccium, *ubi ante.*

9. Præterea in specie quo ad oblationes factas imagini alicui, hoc ipsum ulterius sic limitandum, ut procedat in oblationibus modicis; non verò in magnis, seu etiam in minutis, quæ tamen ob nimiam frequentiam magnæ quoque dici merentur; eò quòd talis quantitas vel frequentia oblationum concursusque populi verisimiliùs præferat voluntatem devotorum offerentium ea potius in fabricam, ornamentum vel dotem Capellæ, vel Ecclesiæ, in qua sita imago, vel ut nova construatúr illius honori Ecclesiæ; uti praxis docet, dum ex talibus initiis sumptuosissimæ surrexerint Ecclesiæ, quàm ad impinguandum Rectorem Ecclesiæ, aut donandum ea Episcopo, atque ita supradicta regula adjudicans eas oblationes parochio non est generalis determinata, ut præcludat super his Ordinarii arbitrium, ita bene regulatum, ut in eodem loco imaginis nova construatúr Ecclesiæ. Card. de Luc. *de paroch. d. 32. n. 5. de jurep. d. 12. n. 10. de decimis, d. 19. n. 9. & seq.* ubi tamen *num. 11.* hæc restringit ad imagines de novo repertas, aut etiam ad antiquas, ad quas ob recenter facta quædam miracula vera vel opinata populus incipit concurrere: si enim, ut inquit *num. 13.* agatur de antiquis Ecclesiis, vel imaginibus, ad quas ex longa jam consuetudine à pluribus annis populus cum elemosynis vel oblationibus annuatim solet concurrere, tunc istas oblationes & elemosynas adhuc spectare ad parochum seu Rectorem tanquam fructus, si ex eo longo usu sint quasi certæ & uniformes: de cetero tamen parochus non habeat intentionem fundatam ad effectum, ut tunc eas oblationes convertat in proprium, dum impendi debeant in usum à largientibus destinatum; adhuc tamen administratio earundem, dum in certum

usum eroganda sunt, spectabit ad solum parochum. Barb. *ibidem* citans Abb. *in c. pastoralis. de his, que sunt à Pralat. n. 2.* Ferret. *conf. 143 num. 4.* Ita tamen, ut prohibendus non sit Episcopus, si ve ex dispositione juris communis, cum dicatur parochus parochorum, si ve ex dispositione Trid. *sess. 22. c. 8 & 9.* ut rationes administrationis debeant ei reddi, atque superintendentiam quandam habeat. C. de Luc. *d. 19. de decim. num. 12.* Denique in his omnibus tam quoad punctum administrationis istiusmodi oblationum, quàm quoad jus eas percipiendi, & in tota hac oblationum materia plurimum admittenda & observanda est consuetudo legitima & præscripta, si quæ est in diversis locis diversa. Barb. *loc. cit. n. 31.* citans Riccium, *ubi supra n. 9.* Gratian. *discep. for. c. 395 n. 25.* Bass. *l. cit.* remittens ad Suar. *ubi supra c. 7.* Filiuc. *tr. 27. p. 2. nu. 139.* Socinum *de oblat. l. 18. n. 17. 18. & 26.*

Quæstio 464. Quid sint decima?

Respondeo: decima, de quibus jus canonicum *l. 3 tit 30.* sunt pars decima fructuum, debita ministris Ecclesiæ ob ministerium spirituale. Bass. *v. decima. n. 1.* & jus decimandi est jus ab Ecclesia concessum ob ministracionem divinorum percipiendi & exigendi decimam partem fructuum. Ita ferè Barb. *de off. parochi. c. 28. num. 5.* ex D. Thom. *2. 2. q. 87. a. 3.* Solet de cetero decima sumi quandoque pro ipso jure percipiendi fructus decimarum, licet ordinariè importet ipsam perceptionem, seu ipsos fructus, qui decimarum nomine capiuntur. Barb. *§. 2. nu. 1.* ex D. Thom. *loc. cit.* & hoc secundo modo acceptum constat esse, quid mere temporale, utpote formaliter consistens in ipsis rebus seu fructibus temporalibus.

Quæstio 465. Quotuplices sint decima?

1. **R**espondeo primò: decima, seu jus decimandi aliud est profanum & merè laicale, ortum ducens ex eo, quòd Domini merè temporales datus prædiis suis in usum fructum, feudum, vel Emphyteusiu loco tributi, pensionis annuæ vel canonis imposuerunt decimam, vel aliam partem fructuum pendendam, aut per speciem collecta seu contributionis indixerunt subditis suis. Card. de Luca *de decim. d. 6. n. 8.* Laym. *Theol. moral. l. 4. tr. 6. c. 2. n. 5.* ex Gregor. Tholos. *in synag. juris. l. 2. c. 20.* Aliæ sunt Ecclesiasticæ, quarum iterum aliæ, quæ nimirum primævam suam institutionem retinentes, Ecclesiæ ministris ob spirituales eorum functiones stipendii loco à fidelibus præstantur, ideoque propriè spirituales & Ecclesiasticæ dicuntur; aliæ verò, quæ à titulo spiritualis officii separata ex concessione Ecclesiæ ob justam causam laicis personis obveniunt, ideoque laicales etiam decimæ appellari solent, longè tamen à prioribus istis laicibus distinctæ. Laym. *loc. cit.* Porrò in dubio, utrum decimæ profanæ sint, an Ecclesiasticæ, secundum primam originem & jus radicale præsumuntur Ecclesiasticæ & spirituales inter Christianos, adeoque intrat consuetus effectus præsumptionis transferendi nimirum onus probandi in adversarium. Laym. *n. 6.* C. de Luc. *l. cit. num. 17.* juxta plures Rotæ decis. ibi citatas, & Bald. *l. 1. consil. 419.* quamvis, ut C. de Luc. *ibid. n. 11. & 12.* ex eo, quòd possunt esse merè profanæ, hæc possibilitas sufficiat ad tollendam vehementem illam juris resistantiam (vi cujus aliàs non sufficit possessio sine

siue titulo legitimo, vel saltem colorato ad mantentiam obtinendam in iudicio possessorio) & ad possessorem mantentendum. Iterum in dubio utrum decima spiritalis manserit, an verò à spiritali titulo abstracta, & laicis in perpetuum collata fuerint, pro Ecclesia præsumendum est; quòd enim mutatio, siue alienatio talis acciderit, est factum, idque odiosum Ecclesiæ, quod non præsumi, sed ostendi debet, Laym. cit. num. 6. De cetero terminum decimarum æque competere dicitur merè laicalibus & temporalibus, quàm spiritalibus decimis, ostendit Card. Luc. d. 9. de decim. n. 10.

2. Secundò, decimæ aliæ sunt prædiales, seu reales; aliæ personales, aliæ mixtæ, juxta Azor. p. 1. l. 7. c. 34. q. 3. Fagund. ad præcept. 5. l. 1. c. 2. num. 1. Castrop. tr. 2. lib. 10. p. 1. n. 2. &c. vel comprehendendo sub prædialibus mixtas (ex eo, quòd sicut fructus agrorum, licet majorem industriam requirant, quàm arborum, sub eadem tamen divisione fructuum prædialium comprehendantur, ita etiam fructus animalium, etsi industriam quoque majorem requirant, dici possunt comprehendi adhuc sub prædialibus) aliæ sunt prædiales, aliæ personales. Suar. tom. 1. de relig. tr. 2. l. 1. c. 9. n. 4. Barb. loc. n. 10. juxta l. pecudum. ff. de usu. prædiales dicuntur, quæ debentur ex fructibus prædiorum, v. g. ex agris, arboribus, piscinis, molendinis, locationibus ædium &c. Castrop. l. cit. personales, quæ debentur ex fructibus humanæ industriæ, v. g. ex negotiatione, ludo, bello, venatione, &c. Et quales non sunt acquisitæ per donationem, hæreditatem, aut legatum, cum non dicantur acquisita ex industria hominis. Bass. l. cit. n. 4. Mixtæ, quæ debentur ex iis, quæ partim ex industria humana, v. g. in pascendis pecoribus adhibita, partim ex natura seu prædio proveniunt, v. g. ex animalium lana, lacte, butyro, &c. quamvis ut dictum revo-centur ad alios hi fructus ad prædiales, & fortè melius cum vix dentur reales seu prædiales, quorum perceptio non dependeat etiam ex industria personæ, ut Barb. n. 9.

Quæstio 465. Quo jure debeantur decimæ?

Respondeo: tempore legis scriptæ jure divinoposito debebantur decimæ, habito etiam respectu ad quotam seu partem præcisè decimam, tam prædiales quàm mixtæ, hoc est fructibus terræ & animalium. c. 22. & 23. Exodi. c. 57. Levitici. personales autem etsi solvi poterant, non tamen debebantur, quia de his nihil in dictis capitibus. Barb. l. cit. num. 9. Suar. num. 6. Castrop. num. 3. In lege gratiæ decima spectata in ratione congruæ sustentationis ministrorum Ecclesiæ, debentur jure divino tam naturali quàm positivo; evidens enim ratio naturalis dicitur, oportere stipendium, seu sustentationem exhiberi iis, à quibus accipitur servitium necessarium, qualis est administratio rerum spiritalium & divinarum, quæ ipsa obligatio jure quoque divino positivo exprimitur illis Christi Luc. 10. Dignus est operarius mercede sua. & Paulus ad Cor. 9. Nemo stipendiis suis militavit unquam: & si vobis spiritalia seminavimus, magni non est, si nos carnalia vestra metamus. Nequaquam tamen sub hoc respectu ad quotam nimirum decimam debentur decimæ in lege gratiæ ullo præcepto divino, non naturali; quia quòd sustentatio ditorum ministrorum sit debita, item quòd recognitio divini excellentiæ &

supremi domini (quamvis huic obligationi recognoscendi divini domini per oblationem alicujus partis bonorum in lege gratiæ sit plenè satisfactum per oblationem sacrificii mixtæ, quod solum in istu finem offertur, Castrop. p. 2. n. 2.) per applicationem & oblationem potius decimæ, quàm duodecimæ, vel octavæ, nulla ratio naturalis evincit, cum nec in lege naturæ fuerit obligatio solvendi præcisè decimam; quòd enim Abraham obrulerit decimas Melchisedecho, id spontaneu fuit: quòd Jacob Genes. 28. Deo promiserit decimas cunctorum, ex voto fuit. Neque jure positivo; quia nullum hac de re præceptum à Christo latum, vel ab Apostolis promulgatum ostendi potest; lex autem antiqua de decimis & generaliter omnia præcepta tam ceremonialia quàm judicialia, juxta Paulum ad Gal. 3. & D. Thom. 1. 2. q. 108. a. 1. vivente Christo cessarunt. Adde, quòd Ecclesia uti & consuetudo eximat aliquos ab obligatione solvendi decimas, quòd fieri non possit, si esset obligatio juris divini. Debentur tamen decimæ tam personales quàm prædiales sub dicta ratione jure Ecclesiastico, ut constat ex toto titulo de decimis. & Trid. sess. 25. c. 12. quamvis ex consuetudine toto ferè orbe Christiano legitime præscripta decimæ personales non solvantur; eò quòd ministris Ecclesiæ aliunde provisum sit. Bass. l. c. n. 4. citans Regim. Nav. Castrop. p. 6. n. 10. citans Abb. in c. cum homines h. s. n. 5. Sa. v. decima. n. 1. Valent. d. 6. q. 5. p. 3. Suar. &c. Hanc autem quotam seu decimam partem justè taxavit Ecclesia, tum ob imitationem legis scriptæ, tum ne fideles minus gratos se ostenderent, utpote majora beneficia accipientes à ministris suis. Bass. loc. cit. Castrop. loc. cit. num. 5. & quidem specialiter quoad decimas personales, ut fideles novæ legis se gratiores exhibeant ministris suis ob majora ab iis accepta beneficia, ac præcipuè quia multæ familiæ, civitates & respubl. nullum agrum habent aut pecora, ex quibus prædiales decimas solverent. Castrop. l. cit. n. 5. citans Less. cit. c. 39. du. 2. & Suar. ubi ante c. 41.

Quæstio 467. Ex quibus rebus solvenda decima personales, ubi ea adhuc sunt in usu?

Respondeo primò: de jure communi non debentur hæ decimæ ex bonis adventitiis, puta, quæ donatione, legato, hæreditate, simili ve titulo obveniunt. Castrop. l. c. p. 6. n. 3. citans Innoc. in c. non est. n. 2. Suar. l. cit. c. 31. n. 6. Valent. ro. 3. d. 6. q. 5. p. 3. Bonac. &c. Barb. de off. paroch. c. 28. n. 26. citans Sylv. in sum. v. decimæ. n. 12. Monet. de decim. c. 4. n. 37. Rebuff. &c. contra Azor. l. cit. c. 15. q. 8. quatenus hic cum Gl. in c. decima 16. q. 5. apud Barb. n. 27. tenet, deberi decimas hæreditatis provenientis ab intestato; non verò provenientis ex testamento. Item quatenus is ibid. cum Sylv. & Gl. in c. pastoralis. apud Barb. l. cit. tenet solvendas decimas ex hæreditate ab hærede extraneo; non verò à filio hærede; Item quatenus ibid. ut Castrop. cit. n. 2. tenet, solvendas ex rebus nobilibus hæreditatis, secus de immobilibus, Ratio autem nostræ responsionis est, quòd decimæ non solvantur, nisi ex fructibus à terra vel hominis ministerio productis; jam verò res legatæ, donatæ hæreditariæ, non sunt fructus ex terra seu prædio, nec fructus personæ ex ejus actione, industria, labore provenientes. Unde etiam ipsa persona legatarii, donatarii &c. non tam propriè talia

ralia bona acquisivit, quam eidem acquirantur, nempe dependet ex alterius hominis voluntate. Barb. Castrop. *loc. cit.* qualiter etiam adhuc ex tacita defuncti voluntate (in qua lex ita statuens fundatur) censetur hereditas ab intestato provenire. Barb. n. 27. Et certe congruum est Pontifices in constituendis decimis imitatos legem veterem, in qua non ex terris & possessionibus donatis Israelitis, sed ex earum fructibus debebantur decimæ, non tam de rebus ipsis donatis, quam de earum fructibus decimas solvendas constituisse; ne de cetero res immobiles facile omnes devenirent ad Ecclesias. Barbof. *l. cit.* Quapropter jam textus universaliter loquentes, & precipientes de omnibus licite acquisitis decimas solvi, intelligendi solum de omnibus, quæ quis proprie, hoc est, propria actione, & labore acquirit. Castrop. *cit. n. 3.* Nihilominus si legatum vel donatio fiat de rebus frugiferis simul cum fructibus, sine dubio decimam (intellige ex istis fructibus) solvendam, ait Barb. *l. cit. n. 28.* juxta tex. *c. pastoralis. de decim.* eò quòd tum temporis censeantur dari, seu relinqui cum suo onere.

2. Respondeo secundò: et si ex injuste acquisitis & possessis rebus frugiferis decimæ prædiales solvi debeant, v. g. ex agro, piscina, molendino, &c. injuste occupato & detento; Item ex animalibus captis; à quocunque enim possessore detinentur, talis prædialis decima fructuum inde provenientium solvenda; juxta *c. à nobis. de decim.* Less. *cit. c. 39. n. 13.* Barb. *loc. cit. §. 1. n. 29.* citans Abb. *in c. pastoralis. in c. cum homines. in c. commissum. de decim.* Rebuff. *de decim. q. 5. n. 18.* Azor. *cit. 35. q. 13.* Monet. *c. 24. n. 39. &c.* Decimæ tamen personales ex acquisitis ministerio personali, dum ea obnoxia sunt restitutioni, puta, acceptis spolio, rapina, furto, usura &c. solvendæ non sunt, nec recipiendæ, cum in effectu non sint illorum detentorum, aut illis acquisita, ac consequenter hi de iis contra voluntatem Domini disponere nequeant. Barb. n. 30. Monet. *loc. cit. n. 42.* Castrop. *cit. p. 6. n. 5.* & apud hunc Suar. *l. cit. c. 37. n. 7.* Less. *l. cit.* qui tamen rectè addit, eum, qui fructus non decimatos accepisset, debere ex iis decimam. Ex injuste seu injusta actione & ministerio acceptis, justè tamen retentis, puta, ex fornicatione, homicidio &c. ubi peccatum est publicum, & turpis lucri causâ continuatur, non debentur decimæ, uti nec Ecclesia attentò jure eas recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquiriturum improbitatem approbare, eorumque peccatis communicare. Secus est, ubi causa lucri peccaminosa non est publica, adeoque nec scandalosa, aut jam cessavit; cum tunc quoque cesset in Ecclesia præsumptio approbationis. Castrop. *loc. cit. n. 6.* citans D. Thom. 2. 2. q. 87. a. 2. ad 1. Azor. *ubi ante.* Suar. *cit. c. 31. num. 7.* Fagund. Bonac. Valent. &c. Barb. *num. 31.* qui tamen ait, deberi in rigore juris ex iis decimam, sed non esse recipiendam, nisi post peractam penitentiam; v. g. à meretrice publica, usurario, &c. vide dicta hac de re de oblationibus. Addit etiam Barb. *num. 33.* quod et si ex pecunia usuraria malè retenta, adeoque restituenda, quis non debeat decimas, debeat tamen illas ex fructibus prædii, quod tali pecuniâ usuraria seu usuris parta, eò quòd citatis Covar. *c. 3. n. 6.* Soro *l. 6. de just. q. 1. a. 4.* Nav. *in man. c. 17. n. 25.* Medina &c. contra Bald. Decian. & alios teneat, talem non teneri restituere prædium illud tali pecunia comparatum, neque fructus, etiam dum aliunde potest, quodque fructus prædii sint reales, adeoque decimæ ex illis collectæ sint prædiales, consequenter sive

hi fructus licite, sive illicitè ex inde percipiuntur, decimæ ex illis sint solvendæ.

3. Respondeo tertio: ex minimis etiam justè acquisitis, præcindendo à consuetudine, quæ alia servanda, decimæ non debentur, eò quòd indecorum sit & rationi dissonum, ministros Ecclesiæ esse exactores minimorum, idque repugnet liberalitati, sapiatque avaritiam; sed neque appellatione omnium veniant minima. Argumento *l. Scio. ff. de in integ. restit.* Barb. *cit. n. 33.*

4. Respond. quartò: de pretio accepto pro re vendita non debentur decimæ, nisi fortè lucrum aliquod accresceret ex venditione; cum pretium neque sit fructus personæ, neque rei, sed res vendita æquivalenter. Castrop. *cit. p. 6. n. 4.*

5. Respondeo quinto: hoc est, non debentur decimæ ex fructibus seu lucro parto labore personæ, si fructus isti sint res immobiles; secus si mobiles, juxta eundem Castrop. *ibidem.*

6. Respondeo sexto: solvendæ sunt decimæ ex lucro facto per militiam, intellige, non tantum ex captis justo bello, sed etiam ex stipendiis. Rebuff. *cit. q. 8. n. 11.* apud Barb. *cit. c. 28. §. 1. n. 19.* Item per negotium, artificium & opificium, advocaturam, &c. et si enim istiusmodi lucra sunt justa stipendia laborum, sunt tamen etiam fructus personæ. *c. transmissa. de decimis. c. decima 16. q. 1.* Suar. *l. cit. n. 3.* & seq. Fagund. *l. cit. c. 2. n. 10.* Rebuff. *l. cit. q. 8.* apud Castrop.

Questio 468. Ex quibus rebus solvenda decimæ prædiales?

1. Respondeo: debentur ex primò in genere ex omnibus fructibus & proventibus rerum mobilium & immobilium. *c. transmissa. c. tua nobis. &c. D. Thom. l. cit.*

2. Secundò: in specie, agendo de iis, in quibus esse posset majus dubium, debentur ex palea; unde si criticè decimetur post trituram, manet obligatio solvendi decimam paleæ. Castrop. *p. 7. n. 1.* citans Azor. *ubi ante q. 9.* Suar. *c. 34. n. 2.* Fagund. *l. cit. c. 4. n. 2.* Abb. *in c. pervenit. de decimis. n. 3.* & alii apud Barb. *cit. c. 28. §. 1. n. 2.*

3. Tertio: ex oleribus & leguminibus, exceptis minutis oleribus; quæ ex hortis colliguntur, non ad lucrum, sed ad quandam commoditatem & voluptatem familiæ. Castrop. *ibid.* citans D. Thom. *ubi ante a. 2. ad 3.* Sor. *l. 9. de just. q. 4. a. 2. ad 3.* Suar. *c. 34. n. 7. &c.* Barb. n. 5. inquit, servandam consuetudinem, quòd decimæ olerum solvantur in pecunia, & non in speciebus.

4. Quarto: ex proventibus molendinorum vento agitatorum. Suar. *ibid. n. 3.* Fagund. *l. cit. c. 4. n. 3.* Castrop. *ibid.* juxta *c. pervenit. &c. ex transmissa. de decim.*

5. Quintò: in animalibus, uti & de fructibus ab iisdem provenientibus, puta lacte, lana &c. Castrop. *ibid.* et si ex genitura animalium sylvestrium non debeantur decimæ, nisi quando capiuntur, & interficiuntur. Suar. apud Eundem.

6. Sextò: ex examinibus apum, quæ de novo procedunt, non videntur deberi decimæ; cum habeantur quasi animalia sylvestria, & industria personæ tribui debeat, quòd colligantur. Azor. *l. cit. c. 34. n. 4.* Castrop. *cit. n. 1.* de alvearibus tamen solvendam esse decimam, ubi habet consuetudo, tenet Azor. apud Barb. n. 11.

7. Septimò: de lapidinis, non quidem quòd ex 10, lapidibus detur unus, sed ex pecunia, quam quis inde lucratur. Azor. *cit. c. 35. quest. 4.*

Re-

Rebuff. cit. q. 8. n. 23. Monet. c. 4. n. 33. apud Barb. n. 22. Idem & de auri fodinis.

8. Octavo ex locatione domus, piscinae, furni, prati. &c. Castrop. cum communi; si tamen pratum non elocetur, neque herba inde colligatur, sed animalia tua ibi pascant, non deberi ex herba decimam, cum non videatur esse debita, antequam sit collecta, vel ratione locationis pretium datum, Azor. l. cit. apud Castrop. n. 1. Sed neque hac ratione debetur decima duplex ex eadem re, si solvenda decima & elocanti ex pretio elocationis, & locatario ex fructibus inde collectis, nam locans solvit decimam praedialem, nimirum ex accepto pretio locationis piscinae, v. g. conductor solvit decimam personalem ex lucro; quod habet, deducto pretio, quod dare debet pro locatione, & deductis omnibus expensis, quas facit in colligendis piscibus, adeoque decima non solvitur ex eadem re; quia pretium locationis deducitur. Castrop. ex Suar. cit. p. 7. n. 2. Porro in quaestione, an ex rebus emptis seu acquisitis, v. g. agris pro pecunia, vel fructibus indecimarum debeatur non solum decima ex lucro, sed etiam decima ex dicta pecunia, pro qua empti agri, utpote indecimarum. Abb. in c. pastorali. nu. 6. cum aliquibus respondet affirmativè, ex eo, quod cit. c. pastorali. dicatur ex rebus acquisitis pecuniam decimata non deberi, nisi decimam de lucro &c. adeoque à contrario sequi videatur ex emptis pecuniam non decimata deberi & aliam decimam, Respondet Castrop. cit. p. 7. n. 3. citans Suar. dicto l. 1. c. 38. a. num. 12. nimirum, neque in foro interno, neque externo deberi tunc decimam ex pecunia dicta indecimarum, sed solum de lucro pacto per emptionem, eò quod sicut, qui emit agrum usuraria pecunia, non debet fructus solventi usuras, cum bona empta alterius pecuniam (nempe illius, cui pecunia illa debebat restitui) non sunt illius, cujus est pecunia, ita etiam ager emptus pecuniam indecimarum non sit Ecclesiae, nempe pro rata istius decimi correspondente decimae pecuniae illius indecimarum, pro qua emptus.

Quaestio 469. Quando, & qualiter solvenda decima personales?

1. Respondeo ad primum: has decimas (ubi adhuc sunt in usu, sicut eas esse in usu in multis Hispaniae partibus, testantur Nav. & Guttier apud Barb. cit. §. n. 27.) deberi non nisi in fine anni, & in aliquibus locis non nisi in fine vitae; unde si quis lucrum ex negotiatione, militia, ludo, &c. acquisitum perdat intra annum, non tenetur solvere decimam, nec ratione rei, quam non habet, nec ratione injustae acceptionis, quia pars ista decima non erat debita, priusquam annus, vel vita terminaretur. Castrop. cit. p. 6. n. 6. citans Sa. v. decima. nu. 1. Azor. cit. c. 35. Abb. in c. pervenit. de decima. n. 3. Suar. cit. c. 37. n. 3. ubi ait, computationem anni faciendam secundum communem usum, vel assignandam communi conventionem.

2. Resp. ad secundum: non nisi prius deductis expensis decimae solvenda ex lucro negotiationis & similibus, juxta c. pastorali. per quod tanquam jus posterius derogatum est. cap. non est. &c. in quo alias percipiebat Pontifex, integrè solvere decimas, antequam ex bonis ibi notatis (inter quae numerantur ibidem non solum fructus praediales, sed & personales) deducerentur ullae expensae. Ita Gl. Innoc. Abb. &c. in c. pastorali. Suar. de relig. l. 1. c. 33. n. 2. & Fagund. l. cit. c. 2. n. 18. apud Castrop. p. Leuren. Fori Benef. Tom. 1.

p. 6. n. 7. ubi etiam, cur potius id fiat in negotiatione & similibus, quam in fructibus praedialibus, hanc inter alias dat rationem, quod non reputetur lucrum, nisi quod remanet deductis expensis; in fructibus autè praedialibus omne, quod nascitur ex terra, & animalibus, dicatur fructus, pro cujus majore declaratione vide Barb. cit. §. 1. n. 36. & 37. ubi ex S. Th. 2. 2. q. 87. a. 2. quod fructus sumatur dupliciter, nempe primò naturaliter, hoc est, secundum naturam & veritatem rei, prout à parte rei provenit ex re fructifera Dei auctoris beneficio absq; ulla expensarum deductione, & sic accipitur fructus in decimis praedialibus, utpote quas Deus in lege veteri instituit absq; reflexione ad jus civile, ejusq; interpretationem, quam institutionem dein imitata Ecclesia in persolvendis decimis praedialibus hos fructus voluit, prout naturaliter in fundo percipiuntur & proveniunt, solvi: Dein civiliter, nimirum secundum censuram & interpretationem juris civilis, secundum quam acceptus fructus non intelligitur aliter, quam deductis expensis factis gratia eorundem fructuum; eò quod iis deductis lex civilis interpretetur in reliquo consistere utilitatem. l. fructus. & l. 1. c. de fructibus & litium expen. & l. fundas qui. ff. familiae heriscunde. Unde, cum decima fructuum personalium instituta ab Ecclesia, absq; eo, quod solvenda fuerint in lege veteri jure merè humano, verbum fructus merè non accipitur in iis naturaliter, sed civiliter, sive secundum juris civilis interpretationem, hoc est, deductis expensis, citatque Barb. pro hoc praeter jam citatos à Castr. Filiuc. tr. 27. p. 2. c. 10. q. 8. Trull. l. 3. c. 3. dub. 3. m. 3. Less. cit. c. 39. du. 3. n. 16. Tiraq. &c. Porro nomine expensarum computanda veniunt omnia illa, quae ad vendendum, negotiandum, vel lucrandum expendantur, alias non expendenda, Suar. l. c. n. 6. Fagund. c. n. 20. Castr. l. c. n. 8. quin & probabiliter sustentatio propriae personae, & servorum, quae absq; illa negotiatione non fieret, cum absolute sint expensae factae in negotiatione & lucro acquirendo, & sine sustentatione propria & familiae non potest fieri lucrum, Castr. ibid. dicens videri id ipsum approbari à Rebuff. de decimis. q. 11. n. 4. & hoc ipsum, quod Suar. l. cit. in contrariu objicit, nimirum hac ratione paucos, & non nisi mercatores copiosos teneri ad has decimas, cum in victu & vestitu ferè omne lucrum necesse sit absumi, ait non esse magni momenti, cum potius rationi sit consonum, non nisi deducta conveniente sustentatione sui ex lucro, quod reliquum est, deberi decimas, dum illud reliquu proprie reputetur & dicatur lucrum: sed neq; solum prius deduci posse expensas utiliter factas, sed & voluntarias seu voluptuarias, modò factae non sint in fraudem, tenet Monet. de dec. c. 6. n. 33. apud Barb. cit. §. 1. n. 37.

Quaestio 470. Quando, & qualiter solvenda decima praediales?

1. Resp. ad primum: decimae haec debent solvi statim, ac fructus collecti, c. cum homines. b. t. Azor. p. 1. l. 7. c. 24. q. 16. Suar. l. cit. c. 37. n. 1. & 5. & alii apud Pirhing ad cit. de decim. n. 93. Barb. cit. §. 2. n. 21. citans quamplurim. cum communi, juxta illud Exod. 22. Decimas tuas ne tarderis reddere. Idque, sive ager pluries in anno ferat fructus, sive semel. Bass. to. 1. v. decimae. n. 13. Imò teneri parochianos monere parochum de recipiendis decimis, docent Fagund. ad prec. §. l. 1. c. 4. n. 11. Guttier. can. 99. l. 2. c. 41. n. 43. Suar. &c. apud Barb. cit. n. 21. Unde sufficit, esse perceptos, quamvis non sint perfectè collecti,

R collecti,

collecti, ita ut terra desinat illos continere, v. g. si segetes demessa, uva secta, olea excussa, et si necdum factum inde vinum, servata tamen in omnibus loci consuetudine. Castrop. p. 8. nu. 4. cum communi. In foetibus animalium solvenda decima non prius, quam foetus sine matre vivere valeat, quia usque tunc nullius censetur utilitatis. Castrop. *ibid.* Barb. citans Rebuff. q. 6. n. 3. Suar. d. c. 37. n. 6. Fagund. l. cit. c. 5. q. 2. Monet. c. 6. n. 14. Riccium in *pr. aurea resol.* 252. &c. lana, cum oves tondentur, lac, butyrum, caseus, quia tractu temporis colligi debent, in fine illius de iis solvenda decima. Castrop. *ibid.* Pirh. n. 83.

2. Atque ita hinc sequitur, jure communi probabilius deberi has decimas solvi, antequam petantur, cum debeant solvi statim, & debita sint eo ipso, quod fructus sint collecti. Castrop. l. cit. Abb. & Anchar. in c. pervenit. Covar. var. resol. l. 1. c. 17. num. 8. Bonac. d. ult. de prac. Eccles. q. unica. p. 4. n. 2. Azor. d. c. 35. q. 17. contra Card. in c. pervenit. Archid. Parisi. &c. requirentes monitionem: quod tamen ab iis requiri, ne excommunicatio incuratur, non autem ut culpa vitetur, ait Castrop. juxta communem aliorum interpretationem: adeoque jam peccetur mortaliter, si sine justa causa solutio decimarum notabiliter differatur, praesertim ubi a parochia petita sint, cum ipse dies seu tempus solutionis pro creditore interpellat, praecipue cum fructus ipsi realiter obligati sint ad decimas ex juris dispositione. Barb. n. 21. Pirh. n. 93. citans Abb. in c. pervenit. h. t. n. 3. Suar. d. c. 37. n. 2. unde etiam, si ob culpabilem moram solvendi, decima ablata fuerint, seu perierint, aut damnium passa sint, tenetur talis morosus decimarum debitor ad praestandam ei, cui debebantur, satisfactionem, nisi fuissent pari modo periturae apud creditorem, v. g. parochum juxta l. cum res. ff. de legatis. Secus si dominus vel colonus paratus erat solvere decimas parochia, vel eum monuerit, ut eas reciperet, isque sine justa causa eas recipere recusavit, vel neglexit; tum enim periculum & interitus rei ad ipsum parochum spectat, ipsiusque damno res perit; juxta l. qui decem. ff. de solut. & Gloss. in c. cum homines. v. fructibus collectis. Pirh. n. 93. citans Suar. cit. c. 37. n. 20.

3. Respondeo ad secundum: decima praediales solvenda ex omnibus supra dictis integris, non deductis ante pensionem, tributo, expensis, v. g. seminis aestimatione, pretio pro colendo agro, colligendis fructibus, reparatione domus &c. etiam si postmodum vix proferatur vel colligatur tantum, quantum seminatum fuit, quia omnia, quae ex semine prodeunt, sunt fructus terrae, & de manu Dei proveniunt. c. cum non sit. c. tuam nobis. c. non est. c. cum homines. c. pastoralis. h. t. qui textus omnes accipiunt fructus naturaliter secundum quod dictum q. praeced. Suar. l. cit. c. 35. n. 4. Less. l. cit. c. 39. num. 16. Fagund. l. cit. c. 4. n. 6. Bonac. l. cit. q. 5. p. 3. &c. apud Castrop. n. 1. unde jam colonus, qui colit agrum pro aliqua parte fructuum data, seu relicta sibi in pretium laboris, etsi de tali parte fructuum tantumquam lucro personali debeat decimam, quamvis hoc videatur non esse amplius in usu, Dominus tamen ipse tenetur de integris fructibus, & non detracta illa parte relicta colono, solvere decimam praedialem, quae soluta, neque colonus neque mercenarius ex re sibi contingente non tenetur solvere amplius decimam, ne alias de eadem re bis solveretur decima. Castrop. *ibidem.* n. 2. peccabit itaque graviter peccato injustitiae & sacrilegii, & subiacet poenis impostis fraudatoribus decimarum, qui

decimam debitam solveret ex fructibus notabiliter deterioribus; quamvis etiam meliora eligere non teneatur, sed possit bona fide mediocria tribuere. Less. l. cit. Fagund. n. 6. Sylv. v. decima. n. 15. apud Castrop. n. 2.

Quaest. 471. Vbi solvenda decima personales?

Respondeo: jure communi ibi sunt solvenda, ubi quis habet domicilium, & Sacramenta suscipere debet. c. ad Apostolica. de decim. Idque tametsi alia adfit Ecclesia baptismalis, ad quam tantquam matricem & primariam baptizandi deferendi sint, Ideo autem in SS. Canonibus quandoque dicitur, decimas Ecclesiae baptismali solvendas esse, ut c. de decimis. c. statimus 16. q. 1. quia cum fideles plerumque in eadem Ecclesia & baptismum, & reliqua Sacramenta, atque divina percipiant, Ecclesia, quibus debentur decima, modo parochiales, modo baptismales vocantur. Laym. l. c. n. 3. in fine. Pirh. n. 90. & seq. contra Abb. in e. cum contingat. h. t. n. 6. in quantum putat aliquam partem decimarum personalium dandam Ecclesiae baptismali ob collatum in ea baptismum, & in recognitionem subjectionis erga Ecclesiam matricem. Dum quis habens duo domicilia, de hyeme habitat in una parochia, de aestate in altera, decima est dividenda. Castrop. cit. p. 6. n. 9. Si quis praeter domicilium principale habet plura accessoria, solvenda haec decima illi parochia, in qua habet domicilium principale, Barb. cit. §. 2. n. 29. Quod si artifex habet domicilium in confinio duarum parochiarum, decima debentur parochia illi, in qua est pars domicilii, in qua semper laborat. *ibid.* ex Fagund. ad prac. §. l. 1. c. 3. n. 6. ubi n. 7. subdit, si dubitetur, de qua parochia sit domicilium, inspiciendam esse januam, seu partem illius principalem, Ita ut hoc semper sit attendendum, nimirum domicilium principale, & si parochianus toto fere anno extra parochiam laboreat. Castrop. *ibid.* cum ibi, ubi habet domicilium, per se & de jure percipere debeat sacramenta, & audire divina, licet per accidens ratione absentiae & peregrinationis ea alibi percipiat. Pirh. n. 84. Barb. cit. §. 2. n. 28. citans Fagund. Si nullibi habet domicilium, ibi solvenda haec decima, ubi majore parte habitat, & quasi domicilium habet. Castrop. *ibid.* pro his omnibus citans Azor. ubi ante. q. 15. Suar. d. l. 1. c. 21. n. 1. &c.

Quaest. 472. Vbi solvenda decima praediales?

1. Respondeo: jure communi isti Ecclesiae parochiali, in qua, seu in cujus jurisdictione situm est praedium, seu res frugifera, etiam si possessor praedii habitet, quin & sacramenta recipiat alibi. c. cum contingat. c. ad Apostolica. c. cum sint homines. h. t. & expressè c. ult. de restit. spol. in 6. Idque ut jura Ecclesiarum, & decima firma permaneant, & ex mutatione personarum non varientur. Castrop. p. 8. n. 6. Sunt enim decima praediales onera realia inhaerentia ipsis praediis, adeoque attendendum non est, num possessor aut colonus praedii, seu fundi sit subditus Ecclesiae, seu parochianus; sed num res seu praedium sit situm intra parochiam. Pirh. n. 85.

2. Decima fructuum perceptorum ex novallibus (quale v. g. dicitur ager, qui nunquam seminatus fuit, nec fructus produxit, & nunc producit fructus, juxta c. quid per novale. de verb. signif.) si in nullius Ecclesiae parochialis territorio situm est novale, spectant ad Episcopum. c. quoniam. de decim. si intra terminos alicujus Ecclesiae parochialis situm, ad illam spectant. Et quod si istius Ecclesiae deci-

mix applicata sint alteri Ecclesie sub verbis generalibus non clare continentibus etiam novalia, sed possibilibus explicari de terris hucusque coli consuetis, spectabunt decimæ adhuc ad Ecclesiam parochialem, in qua situm novale, cum privilegium exigendi decimas ex prædiis alterius parochiæ, utpote contra jus, non sit ampliandum, juxta *c. ult. de decim. Castrop. cit. p. 8. num. 12.* (ubi etiam solvit, quæ objici poterant ex *c. ex parte. de decimis.*) citans Covar. *l. 1. c. 17. num. 15.*

3. Similiter decimæ ex fructibus animalium solvendæ ibi, ubi animalia pascunt, accubant, seu morantur, tamen si eorum Dominus moretur alibi. *Gl. in c. 1. de decim. Suar. cit. c. 21. num. 8.* Fagund. *loc. cit. c. 5. num. 5.* apud Castrop. *nu. 7.* (tamen si is *num. 9.* ex Navar. *consil. 1. de decim. num. 20.* dicat probabile, aliquam partem istius decimæ deberi parochiæ, in qua Dominus habitat, & recipit Sacramenta, istamque partem à Nav. statui quartam) Barb. *cit. §. 1. num. 12.* mixtæ enim decimæ magis prædiales quam personales censentur, & sub illis simpliciter comprehenduntur, adeoque prædialium naturam & conditionem sequuntur. Et cum decimæ ex pascuis debeantur Ecclesie, in qua pascua sunt sita, ei solvendæ sunt decimæ ex fructibus pecorum, dum pecora in illis pascunt. Pirh. *num. 88.* quamvis apud eundem *num. 89.* Navar. *l. 3. consil. 1. de decim. n. 3.* quia existimat has decimas ex parte esse personales, velit quartam partem earum solvendam esse parochiæ Domini, etsi ejus pecora neque pascant, neque morentur per ullam anni partem in ista parochia. Unde etiam, si de hyeme pascant in una parochia, de æstate in alia, dividendæ sunt decimæ, semper pro rata, seu proportionem temporis, quo pascua fuerunt in hac vel illa parochia. Ita etiam, ut si greges nulla parte anni morentur in parochia, ubi Dominus assistit, illi nihil earum debeatur. *Gloss. ad c. ad Apostolica. D. Thom. loc. cit. Azor. cit. c. 35. q. 15.* Fagund. *c. 5. n. 6.* Castrop. *cit. n. 7.* Barb. *cit. num. 12.* Suar. *cit. c. 21. n. 7.* Parochiis quoque istis, per quas hujusmodi greges transeunt, etiam si aliquo temporis spatio ibi morentur, nihil debeatur ex his decimis. Castrop. *loc. cit.* quia talia pascua respectu singularum parochiarum sunt parvi momenti, & moraliter fieri nequit, ut decimæ æqualiter dividantur inter omnes illas Ecclesias cum proportione. Pirh. *num. 89.* Quod si in una parochia pascant, in altera vero accubent, seu fixam caulam habeant, dividendæ decimæ, etsi major pars competat parochiæ, in qua pascunt, eò quod ad sustentationem animalis & productionem foetus, non solum pascuis, sed & accubitus requiesque sit necessaria, adeoque parochia, quæ hunc accubitus præstat, non debeat defraudari fructu inde proveniente. Castrop. *num. 8.* citans Rebuff. *de decim. q. 6. n. 16.* dicensque in hoc inclinare Suar. *cit. c. 21. num. 10.* Divo Thom. *loc. cit.* & cum eo Fagund. *cit. c. 5. nu. 10.* Soro. *de just. l. 4. q. 4. a. 3. ad 2.* & aliis sentientibus deberi in hoc casu decimas has integrè parochiæ, in qua pascunt. Quod si animalia fugiant de una parochia ad aliam, ibique partiant, decimæ debentur parochiæ, ad quam fugerunt, tenet Barb. *cit. n. 12.* & §. 2. *nu. 37.* citans plures. Porro hæc omnia non nisi de jure communi ita se habent, consuetudine namque, præscriptione aut privilegio induci potest, ut decimæ prædiales, & mixtæ non debeantur Ecclesie extraneæ, aut etiam

P. Leuren, Fori Benef. Tom. I.

ei, in qua Dominus prædii, aut gregis habitat. Pirh. *n. 86. & 87.* Castrop. *n. 10.* ubi etiam ait, probabiliorem habere, quod ad hanc consuetudinem, ut nempe una Ecclesia præscribat, quoad exigendas decimas contra aliam, cui ex de jure sunt debite, requirantur 40. anni cum titulo, & tempus immemorabile sine titulo, cum hac præscriptio sit contra jus, juxta *c. ad aures. de præscrip. & c. 1. r. eodem in 6.* & remittit ad Molin. *de just. d. 71. & 75.* & quod contra objici potest, solvit *n. 11.* Quod si tamen una Ecclesia contra aliam Ecclesiam possidentem decimas Ecclesie tertiæ sitæ intra territorium utriusque velit imperere, sufficienti Ecclesie possidenti, ut à præscriptione, seu possessione non removeatur, anni 40. eò quod titulus requiratur, cum licet in hoc casu jus resistat præscribenti, non tamen facit pro petente *Gl. in c. 1. de præscrip. in 8.* quod approbat Castrop. *ibid.* In casu, ubi dubium, ad quam Ecclesiam prædium pertineret, sufficere consuetudinem 10. annorum, ait Suar. *cit. c. 21. num. 7.* apud Castrop. *l. cit.* Idem dicit, quoad decimas mixtas, cum non sit ita expressum in jure, ad quam Ecclesiam hæc decimæ pertineant, adeoque talis præscriptio non sit ita contra jus. Verùm de ista præscriptione ex professo infra.

4. Denique quod spectat ad locum, ubi recipiendæ sunt decimæ, licet fructus indecimati tritici, vini & similibus, non sint mittendi in horrea propria, & aliis miscendi sine consensu illorum, quibus decimæ debentur, si tamen moniti illi noluerint decimam recipere, possunt recondi, neque teneretur quis expectare. *Curt. c. 25. nu. 43.* & Suar. apud Castrop. *p. 8. n. 5.* sed neque est obligatio ex jure, seu præscribendo à consuetudine (cui aliàs standum est, & ad quam sufficerent 10. anni, utpote de jure non prohibita. *Less. l. 2. c. 6. n. 46.* Suar. *l. cit. c. 37. n. 8.* apud Castrop. *cit. n. 5.*) deferendi decimam ad propriam domum eorum, quibus debetur. *Gl. in c. cum homines, v. fructibus.* Suar. Bonac. &c. apud Castrop. *ibid.* Pirh. *n. 94.*

Quæstio 473. An, & qualiter laici capaces sint juris decimandi?

1. Respondeo primò: potest competere laico jus illud decimandi, de quo supra in divisione decimarum, merè profanum & laicale nullatenus ortum ducens ex illo spirituali; sed ex eo, quod Domini temporales datis prædiis suis in usum fructum, vel Emphiteusin, loco pensionis annuæ impulerint decimam. Verùm de hoc non quaeritur. Unde

2. Respondeo secundò: jus decimandi primarium & proprium, hoc est, jus percipiendi decimas jure & nomine proprio, ratione officii & ministerii Ecclesiastici exhibitum nullâ ratione laico competere potest, cum sic spectatum hoc jus sit quid merè spirituale, fundarum, & inseparabiliter connexum cum officio sacro, & ministerio Ecclesiastico spirituali, ut est sacrificare, administrare sacramenta, quod, ut patet, per laicum nullatenus exerceri potest, constat ex *c. quoniam. c. ad hæc. c. decimis. c. prohibemus. &c. de decim. S. Thom. loc. cit.* Castrop. *p. 9. n. 1.* Barb. *de off. paroch. c. 28. §. 2. n. 2.* citans *Curtier. qq. can. l. 2. c. 21. n. 64.* Menoch. Covar. &c. Unde nec ipsæ decimæ prout sunt fructus Ecclesiastici, & stipendium ministerii spiritualis per se debentur laicis

R 2

laicis

laicis Pirh. num. 135. Barb. num. 3. Hinc sequitur primò non posse etiam per sedem Apostolicam hoc jus decimandi primarium, seu ut fundatum in dicto titulo spirituali concedi ulli laico, non secùs ac nequità Pontifice concedi laico ministerium spirituale saltem dependens necessario ab Ordine. Pirh. num. 137. citans Suar. tom. 2. l. 1. c. 25. num. 5. Et si de cetero non excedat vires Papæ, laicum ad jus spirituale habitare, & secundum quid Clericis æquiparare, sicut defacto ad jus patronatûs, quod spirituale est, laici habitari sunt. Engels ad tit. de decim. num. 22. Secundò non posse laicum hoc jus ullatenus præscribere, ut constar ex cit. textibus, & expressè ex *c. causam que de præscrip.* utpote qui intelligi debent secundum hanc rationem, secundum quam laicus incapax est præscriptionis, utpote persona, qua titulum illum spirituales nequaquam habere potest. Castrop. loc. cit. num. 2. quamvis Barb. loc. cit. num. 2. textum illum *c. causam*, quæ dicat, non posse intelligi de dicta ratione omnino spirituali istius juris, cum par non sit credere, laicum ibidem contendisse decimas ad se pertinere tanquam proprium stipendium pro spirituali ministerio. Unde, sustinent plures non posse quo ad titulum domini directi ullâ præscriptione acquirere laicum decimas; eò quod sub hac ratione domini directi sit incapax possessionis, sine qua non currit præscriptio, adeoque dari quidem posse immemoriam detentionem decimarum sub ratione domini directi earum, non autem præscriptionem immemoriam. Similiter nulla consuetudine generali alicujus provinciæ induci posse, ut laici decimas jure domini directi sibi vendicent: & consequenter quidquid in hac parte præscribi potest, vel consuetudine acquiri, esse jus tantum utile, & sic nihil de dominio juris spiritualis in illos transire. Vide Engels num. 23. & seq. His tamen non obstantibus ait Pirh. cit. num. 137. laicos religiosos, ut sunt Hospitalarii, professi Ordinum militarium Melitenses & Teutonici, item conversi Religiosorum Ordinum, utpote qui propter tria vota substantia religionis ab ipsis edita non merè laici, gaudent privilegiis Clericorum, adeoque capaces sunt juris spiritualis absque eo, quod aliàs ullo Clericorum Ordine sint initiati, posse habere ecclesias & jus spirituale decimandi, ita tamen, ut non per se ipsos, sed per Clericos ecclesias regant & administrant, citatque pro hoc Abbat. in *c. quamvis. b. t. num. 3.*

3. Respondeo secundò, posse tamen laico competere jus aliquod decimandi secundarium, ortum ducens (nimirum mediante emptione, locatione, donatione, &c. quia sæpe videmus, ecclesiam vendere decimas, illas locare, aut pro servitiis sibi factis aut faciendis donare laico, cum, qui jus illud proprium decimandi habet, etsi non possit hoc ipsum in laicum conferre, potest tamen ex eo illi aliud jus ad fructus tribuere, v. g. donatione fructuum) ab illo primario spirituali, remanente penes Clericum, vel ecclesiam, ab eo tamen distinctum, quod proinde in se spirituale non est, utpote abstractum à titulo illo spirituali, & immediatè ortum ex contractu humano: In quo casu laicus non exigit decimas ratione personæ propriæ sibi debitas prius ecclesiæ, & ratione alicujus temporalis ministerii

sibi applicatas, ita ut tamen eas percipiat, ut sibi quoad dominium acquirantur. Bass. v. decima. num. 12. Pirh. num. 138. Less. lib. 2. c. 39. num. 19. Castrop. cit. p. 9. num. 3. citans præterea Covar. c. 17. num. 5. Azor. p. 1. lib. 7. c. 36. quest. 11. Suar. loc. cit. c. 27. num. 4. Quamvis Cardin. de Luca loc. cit. num. 13. jus illud decimandi juxta capacitatem, quæ etiam in spiritualibus dari potest in laico, reducat ad solam perceptionem, seu commoditatem percipiendi fructus, prout meri facti est absque mixtura juris, uti contingit quotidie in laicis circa commoditatem pensionum ecclesiasticarum, & in privatis circa capacitatem obtinendi jura regalia, non obstante strictissimâ prohibitione, & incapacitate obrinendi illa sine assensu principis.

Quæstio 474. Qualiter igitur hoc jus secundarium percipiendi decimas Ecclesiasticas obvenire possit laicis?

1. Respondeo primò: etsi igitur jus decimarum ecclesiasticarum propriè, formaliter & secundum primariam institutionem sumptum, quatenus nimirum in dicto titulo spirituali fundatum, vendi aut permutari nequeat pro re temporali absque simonia, Argumento *c. ult. de rerum permut.* Laym. Theol. moral. l. 4. tr. 6. c. 6. num. 2. citans Rebuff. quest. 10. num. 1. Sed neque gratuito, etiam ex privilegio concedi laicis. *c. causam que de præscrip. c. quamvis. c. prohibemus. h. t. S. Th. Laym. ll. cit.* quin nec ipsum hoc jus, seu dominium utile decimarum, cum sit spirituale, in laicum transferri. Pirh. cit. num. 138. Jus tamen decimarum materialiter sumptum pro sola utilitate fructuum percipiendorum præcisâ à spirituali jure & titulo vendi, locari, aliterve concedi, ex natura rei prohibitum non est; cum jus percipiendi redditus temporales, hæc præcisâ consideratione, temporale sit, æstimationemque recipere possit. S. Thom. loc. cit. in corp. Gloss. in cit. *c. quamvis. v. concesserit.* Suar. de relig. t. 2. l. 1. c. 25. num. 6. apud Laym. loc. cit. nu. 3. Quantum verò ad jus humanum canonicum attinet,

2. Respondeo secundò: primò potest Prælati Ecclesiæ, parochus vel beneficiatus, ad quem jure proprio spectat jus decimandi, commoditatem illam fructuum decimarum elocare laico (ita tamen, ut hic decimas percipiat jure & nomine elocantis, acquirendo tamen dominium earum sibi Pirh. cit. num. 138.) auctoritate propriâ ad breve tempus *c. 2. de locato. Gl. in c. quamvis. Abb. in c. quamvis. Pirh. ibidem. Castrop. p. 9. num. 4. Suar. loc. cit. num. 9. Covar. c. 15. num. 6. &c.* apud Laym. loc. cit. Intelligendo hic per tempus breve, quod est intra decennium, juxta Abb. in *c. quamvis.* vel etiam tempus vitæ hominis, juxta Gl. *ibidem.* Ita, ut hæc decimæ locari possint ad vitam, ut probabile censet Azor. p. 1. l. 7. c. 36. q. 14. apud Castrop. p. 9. num. 4. quamvis ubi recepta est *Extrav. Pii II. ambitiosa. de rebus Eccles. non alienandis.* nulla conductio, aut locatio fieri possit ultra triennium; quod ipsum tamen non extenditur ad decimas, quæ conferuntur in stipendium pro præstito ecclesiæ obsequio, cum in hoc contractu ecclesiæ non conducatur decimas, sed potius alterius operas pro decimis ecclesiæ, quod prohibitum non est, etiam si

etiam fiat ad vitam. ita Suar. *loc. cit.* n. 20. apud Castrop. *num.* 5.

3. Secundò: pari ratione eodémque modo dictam commoditatem seu jus acceptum materialiter percipiendi decimas, vendere possunt. idem Castrop. Laym. aliique AA. & textus ab iis citatis ita tamen ut Laym. *cit. n. 3. in fine*, jus sive dominium utile decimarum non censeatur ab Ecclesia alienatum.

4. Tertio: potest Episcopus aliúsve Ecclesia Prælatus adhuc hodie adhibitâ juris solemnitate donare dictum jus laico ad tempus, vel ejus vitam exigendi decimas ob aliquod magnum obsequium vel beneficium exhibitum Ecclesiæ sub ratione stipendii, vel remunerationis; nam jure antiquo id erat licitum: & neq; postea ab Urbano II. in Concilio Turon. anno 1096. neque ab Alexandro III. in Concil. Lateran. anno 1178. vel 1180. id revocatum fuit; sed solum vetitum, ne decimæ in feudum perpetuum laicis concederentur. Laym. *l. cit. n. 5.* Castrop. *cit. n. 5.* citans Suar. *c. 26. n. 1.* Covar. *l. 1. variarum resol. c. 17. n. 5.* Engels. *de decim. n. 36.* dicens sic sentire plurimos DD. contra Pirh. *num. 81.* ubi ait non tantum concessionem decimarum in feudum, sed etiam quamcunque aliam donationem vel alienationem ab inferiore Papâ ultra vitam locantis factam esse irritam ipso jure, saltem post dictum Conc. Later. & Decreta Alex. III. in eo facta.

5. Quarto: multò magis potest Pontifex tanquam summus bonorum ecclesiasticorum administrator ex causa justa, pertinente ad bonum Ecclesiæ (qualis etiam est ipsa remuneratio, cum ea ad bonum universale Ecclesiæ sit necessaria, vel etiam subsidium præstandum pugnanti contra hostes Ecclesiæ. Pirh. *cit. n. 138.*) redditus decimarum liberally, vel etiam cum annexo onere fundandi aut dotandi Ecclesias, in perpetuum, vel etiam in feudum perpetuum, cum recognitione alicujus obsequii Ecclesiæ præstandi, concedere principibus laicis. Pirh. *l. cit.* citans Azor. *c. 25. q. 11.* Suar. *cit. c. 25. n. 11.* Laym. *cit. n. 3.* citans Abb. *in c. causam. n. 3.* Canif. *de decim. c. 15. n. 3.* Necesse tamen est in eo casu ministris Ecclesiæ, cui adimuntur decimæ, aliunde de redditibus necessariis ad decentem sustentationem provideri AA. iidem. Porro dum decimæ legitimâ auctoritate concessæ sunt, ea concessio ad novalia extendenda non est; sed intelligitur tantum de prædiis illis, quæ tunc existunt, non autem de iis, quæ postea fient, seu de novo excolentur. *c. tua. de decim.* Pirh. *n. 42.* quia concessio hæc odiosa est, & derogans juri communi Gl. *in c. tua.* Suar. *l. cit. c. 23. n. 4.* apud Pirh.

6. Quintò: non tamen possunt hodiè Episcopi alijsve Prælati Papâ inferiores absque auctoritate Pontificis (prout aliàs jure antiquo poterant ante Decretum Urbani II. *in c. decimas 16. q. 7.* putat enim Barb. *cit. c. 28. §. 3. n. 61.* per Urban. II. etiam ante Concilium Lateran. fuisse prohibitum Episcopis concedere titulo feudi, vel alio temporali laicis decimas) etiam ex gravi causa concedere in feudum perpetuum, ablatâ eis hac in parte in dicto Concilio Lateran. per Alex. III. si non antè per Urban. II. in Concil. Turon. ob nimiam in hoc genere prodigalitem & abusum aliquorum Prælatorum, potestate. Argumento *c. quamvis.* ubi Gl. & DD. communiter. Castrop. *p. 9. n. 6.* Pirh. *n. 140.* Laym. *l. c. n. 4.* putat tamen Engels. *n. 35.* hunc Canonem Concilii Lateran. cum non sit juris natura-

P. Leuren. Fori Benef. Pars I.

lis, aut divini, per consuetudinem abrogari posse. Argumento *c. fin. de consuetud.* & *l. de quibus. ff. de l. quia non videtur irrationabile, quòd laicis decimæ concedantur in feudum, etiam perpetuum, ex auctoritate Episcopi, si ipsorum necessitas & Ecclesiæ utilitas id exigat. Unde, præcindendo à tali consuetudine, laicus possidens decimas, quas constat sibi, majoribusve suis post dictum Concilium citra Pontificis auctoritatem concessas in feudum perpetuum, restituere tenetur Ecclesiæ, ad quam spectant. Quamvis aliàs vi *c. Apostolica.* concessum fuerit, ut quæ ad illud tempus injustè à laico detinebantur, dum is induci non potest, ut restituat Ecclesiæ, ad quam spectant, alteri Ecclesiæ vel Conventui Religioso, cum consensu Ordinarii (laici enim de rebus ecclesiasticis disponendi facultatem nullam habent) assignare firmissimâ donatione licuit. Laym. *cit. c. 4.* Pirh. *n. 145.* Secus autem est de decimis, quas post dictum Concil. Lateran. laicus sine justo titulo habet; hæ enim nequidem cum consensu Episcopi alijs ecclesiasticis Regularibus, vel secularibus applicari queunt, sed illi præcisè Ecclesiæ, ad quam pertinebant restituendæ. Pirh. *num. 146.* citans Suar. *c. 26. in fine*, redditque istius disparitatis rationem, quòd jus soleat quandoque illicitè jam facta tolerare, & modo meliore in utilitatem ecclesiarum convertere, quæ tamen in futurum solet prohibere. Porro dum laicus titulo feudi possidet decimas à tempore immemoriali, eique constare nequit, num ante dictum Concilium Lateran. sit concessa Majoribus suis, alijsve, à quibus eas accepit, præsumptio est pro illo, cum possessio temporis immemorialis faciat præsumptionem juris ac tituli, dum illius capacitas est in possidente, adeoque in possessione relinquendus. Laym. *loc. cit. num. 5.* dicens esse communem Doctorem *in c. cum Apost.* citatque in specie Abbatem *ibidem. num. 12.* Covar. *loc. cit. num. 5.* Suar. *c. 27. num. 4.**

7. Sextò: potest laicus jus decimarum explicito modo acceptum contra Ecclesiam præscribere non nisi annis 40. cum titulo, & immemoriali tempore sine titulo. Covar. Suar. *ll. cc. Less. c. 39. n. 19.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 36. q. 11.* apud Castrop. *p. 9. nu. 3.* sunt enim laici juris istius sic accepti capaces, adeoque privilegio id eis competere potest; jam verò præscriptio immemorialis eandem vim habet cum privilegio in persona capaci, juxta *c. quibusdam. de verb. signif. & Gl. ibi.* Sed neque in defectum tituli requiritur adesse famam & opinionem saltem jus tituli, ut Suar. cum ex sola immemoriali pacifica possessio sufficienter colligatur, & proberur, illas justo titulo possideri: quare licet in vi possessionis exigendi & recipiendi decimas laicus nunquam decimas præscribere possit (juxta quod intelligendus est Pontifex *c. causam. de præscrip.*) præscribit tamen in vim facultatis & donationis vel emptio- nis, quæ præsumitur concessa vel facta; dum à tempore immemoriali pacificè recepit decimas. Castrop. *cit. n. 3.* citans Covar. Azor. Less. Porro observandum hic incidenter, possessionem immemorialem rectius ad huc dici illam, etsi constet, quòd aliquando contrarium fuerit, v. g. quòd ante tot vel tot annos possessio decimarum non fuerit apud Antecessores moderni possessoris, sed apud alios, modò de initio præsentis possessionis non constet. Engels *loc. cit. num. 30.* citans Cravettam *de antiquitate temporis. p. 4. sect. absolutus diff.* & Molin. *de Juris-*

R 3

sticia.

stria. tr. 2. d. 76. nu. 3. &c. Et rectè sic describi ex Menoch. *de arb. l. 2. centur. 1. casu 43. nu. 2.* cujus initii memoria non est in contrarium.

8. Rectius tamen sentire & loqui videntur ii, qui dicunt, quòd laici non possint, etiam scum bona fide, & temporis immemorialis detentione præscribere contra Ecclesiam decimas, seu jus decimandi, prout etiam à titulo spirituali separatum temporale quiddam esse potest Laym. *Theol. mor. l. 1. tr. 4. c. 24. nu. 9. & l. 4. tr. 6. c. 6. nu. 8.* dicens esse sententiam Joannis Monachi in *c. 2. de prob. in 6. n. 5.* & Jo. And. *ibid. n. 7.* Glossa in *c. causam. de præscrip. Sylv. V. decima. q. 10. disto 2. Rebuff. de decim. q. 10. n. 24.* Henr. Canif. *c. 13. n. 9.* Suar. *c. 27. &c. Barb. cit. c. 28. §. 2. n. 49.* Pirh. *de decim. num. 149.* & *de præscrip. f. 2. §. 2.* Engels *de decim. n. 39.* citato enim *c. causam*, expressè ait Pontifex: *cum laici decimas detinere (intellige juridicè, & utiliter ad præscribendum) non possint, eas nullà valent ratione præscribere &c.* quod nullatenus intelligitur de jure decimandi, quatenus spirituale, seu in spirituali titulo fundatum; cum illud nullatenus Nobilis iste, quem ibidem Papa decernit ad restitutionem decimarum cogendum, sibi arrogaret. In primis itaque possidere quidem potest laicus dictum jus decimandi, non tamen motu quasi proprio & facultate, sed non nisi per legitimam Ecclesiastici Prælati concessionem; sicut enim decimæ ex rebus istis, quæ propter legum vel Canonum expressam dispositionem possideri non possunt, nisi verus subsit titulus, seu jus habendi & detinendi, qui titulus primitus possidendi juridicè decimas alius non est, quam titulus privilegii seu concessionis legitimè factæ, seu factæ à Prælato Ecclesiastico habente ad hoc potestatem, utpote per quam concessionem laicus redditur capax possessionis istius juris. ita expressè Gloss. *recepta in c. ex parte. V. commodo. de restitutione spoliator. Abb. in c. in literis. tit. eod. n. 24.* Jam verò ubi quis ex legis constitutione est incapax possidendi absque titulo privilegii, hoc est, absque legitimè factâ concessionem; nullius temporis, etiam immemorialis, consuetudo aut detentio, etiam cum bona fide, præscriptionem generare potest, seu ad præscribendum sufficit; sed necesse est, præcessisse dictum privilegium seu concessionem, utpote sine qua jam non datur possessio juridica essentialiter ad præscriptionem requisita. Sed neque immemorialis temporis consuetudo aut detentio cum bona fide hunc titulum concessionis tribuere potest, ut patet; neque ipsa loco tituli esse, ut proinde concessionem vel titulo alio opus non sit; siquidem in rebus ac juribus, quorum possessionem, & consequenter præscriptionem leges vel Canones non vetant, immemorialis consuetudo cum bona fide est instar tituli, seu tribuit jus & titulum; in rebus autem, ut dictum, quarum possessionem, & consequenter præscriptionem Canones vetant, dicta immemorialis consuetudo non potest esse titulus, aut tribuere titulum; quia id per viam præscriptionis fieri deberet, quam tamen jura remouent; dum enim præscriptionis beneficium à jure provenit, ideo, ubi jura præscriptioni resistunt, ea nunquam confurgere potest juxta *l. 24. ff. de usucap.* ubi lex impedit usucapionem, bona fides possidenti nihil prodest: Et Abbatem in *c. causam. n. 3.* Suar. *cit. n. 3.* apud Laym. *n. 9.* In summa itaque vel datum est laici Antecessoribus laicis privilegium, hoc est, facta legitimè concessio decimarum, & jam jus seu titulum decimarum habet, nem-

pe ex privilegio, & consequenter per præscriptionem acquiri non potest; quia cujus rei jus & veluti dominium aliquis habet, id acquirere amplius non potest, ut rectè Alex. de Nevo. in *c. pastoral. de except. n. 4.* apud Laym. *loc. cit. n. 8. in fine.* ac ita præscriptioni locus non est. Vel non est facta talis concessio, & sic, ut dictum, laicus decimas possidere non potest; sine possessione autem præscriptio non procedit. *reg. juris. 3. in 6.* Laym. *nu. 8.* Barb. *cit. c. 28. §. 2. nu. 94.* ex Peregrino *de jure fiscali. l. 6. tit. 8.* Covar. *l. 1. c. 10. n. 14.* Felino, & aliis in *c. causam.* Pro salvandis itaque laicorum conscientis, & manutenedis illis in possessione, relicta viâ præscriptionis, recurendum ad præsumptionem; ita ut si præscriptio quâ talis, seu tempus immemoriale in vim præscriptionis allegetur, laicus semper succumbere debeat; si tamen allegetur privilegium summi Pontificis, quod unicum in hac materia sufficit, & ad ejus probationem tempus immemoriale, quo habitæ pacificè sunt decimæ, ostendatur (probatâ enim immemoriali tempore præsumptione juris probatur titulus privilegii allegatus. Mascard. *de prob. concl. 1377. n. 7.* C. Tusc. *l. P. concl. 550. à n. 4.*) manutenedus sit in possessione. Mascard. *ibid. n. 32.* Menoch. *de præsumpt. l. 6. præsump. 26. n. 4.* Covar. *loc. cit. n. 5.* Suar. &c. apud Barb. *loc. cit. n. 52.* qui tamen etiam ait, quòd ultra tempus immemoriale accedere debeat fama privilegii habiti à Papa, aut factæ legitimè concessionis. Jam autem in præsentem materia, ubi dicti juris decimandi possessio acquiri potest ex principis privilegio vel concessionem, etiam non nisi absque ea, immemorialis consuetudo cum bona fide, dum laicus ejusque Antecessores absque contradictionem perceperunt decimas, facit præsumptionem legitimè olim iis factæ concessionis, ita ut licet concessio & inde ortum jus ostendi non possit; quia tamen ipsa temporis vetultas facit præsumptionem existentis, & ad possidendum requisiti tituli, relinquendus est in possessione laicus, ut interim tam in foro externo, quam interno securus esse possit laicus, quamdiu ignoratur, quo modo, aut titulo decimæ ad Antecessores devenerit; cum in dubio non sit præsumendum delictum, & in dubio quis privari non debeat pacificè, immemoriali præsertim, possessione rei, cujus, ex aliquo saltem titulo seu concessionem, capax est. Quæ tamen præsumptio justiciæ ac tituli, quæ ob ignorantiam oriebatur ex temporis diuturnitate, tolleretur, cognitâ jam veritate, v. g. reperto instrumento, vi cujus pateret, decimas istas post Concilium Lateran. prius, sine interveniente Pontificis auctoritate fuisse à Prælato Ecclesiæ in feudum, vel etiam, quod minus fieri poterat, venditas fuisse laico ab Episcopo, Abbate, parochio; ac consequenter tunc decimæ reperti possent, & à laico restitui deberent. Unde etiam vides latam inter præsumptionem hanc, & præscriptionem differentiam, quam rectè notavit Suar. *loc. cit.* Felin. in *c. accedentes. de præscrip. n. 6.* & in *c. cum ex officio. tit. eod. n. 13.* si enim laicus præscribere seu usucapere possit decimas, tunc etiam post repertum tale instrumentum, ex quo constaret, jus decimarum ad ipsum pervenisse modo illegitimo, nempe ipso jure irritæ alienationis, adhuc tamen defendendus esset in possessione decimarum propter seu sive titulum ex præscriptionem legitimè sibi comparatum, sive quia possideret eas jam justè absque alio titulo, jure & titulo præscriptionis. Quæ in contrarium objici possunt, sunt sequentia: primò

omne illud per consuetudinem aut possessionem immemorialis temporis obtineri posse, quod per privilegium principis haberi potest. Sed id verum non est, nisi solum in iis, quorum possessionis aliquis etiam sine privilegio, sive legitima concessione capax est. Vide Laym. *loc. cit.* n. 9. & l. 3. tr. 1. c. 8. n. 7. & l. 1. tr. 4. q. 24. n. 9. Secundò: quòd laici teneant illud jus decimandi, non nisi separatim à jure spirituali, seu ut laicale. Verùm illa ipsa separatio & avulsio fieri nequit nec potuit, nisi per legitimam Prælati Ecclesiastici auctoritatem & concessionem; quod quia non factum, decimas etiam ut tales possidere nequit laicus. ita ferè Laym. *cit.* n. 9. in fine. Tertio: res immobiles etiam prohibita sint alienari, posse tamen præscribi, etiam à laico. Sed non prohibentur absolute res illæ devenire in manus laicorum, sed tantum sine solemnitatibus, quas cursus temporis & bonæ fidei possessio per 40. annos continuata supplere potest; circa decimas autem est absoluta prohibitio, ne per viam etiam juris utilis ad laicos quibuscunque cum solemnitatibus transferantur. Engels n. 40. & 41. ad tit. de decim.

Questio 475. An & qualiter laicus justè possidens hoc jus decimandi v.g. ex concessione prælatorum ante dictum Concilium Lateran. facta, vel post illud ex concessione, aut cum auctoritate Papæ, illud iterum in alios, etiam laicos, transferre possit?

Respondeo primò: potest tales decimas etiam in feudum perpetuum acceptas absque consensu Episcopi restituere, vel redonare Ecclesiæ, ad quam spectabant juxta c. cum Apostolica, Pirh. *loc. cit.* n. 146.

2. Secundò: potest etiam illas donare alteri aliquo loco pio, accedente, & necessariò requisito consensu Episcopi diocæiani, sine quo religiosi, etiam exempti, eas recipere non possunt juxta c. cum Apostolica, Pirh. *loc. cit.* requiri etiam in hoc casu consensum Episcopi vel Prælati, à cujus Ecclesiæ acceptæ decimæ; nempe ex eo, ut Less. quòd Ecclesiæ ista tunc in perpetuum amittat spem recuperandi illas decimas; non tamen esse necessarium consensum Capituli, aut tractatum juxta c. cum Apostolica. de iis. qua sunt à Præl. tenent Less. *cit.* c. 39. num. 20. Castrop. *cit.* p. 9. num. 6. citans Azor. *cit.* l. 7. c. 36. q. 13.

3. Tertio: potest quoque probabiliter justè obtinens & possidens in feudum decimas laicus, accedente Episcopi consensu (obtento etiam Ecclesiæ ejusdem, à qua acceptæ erant in feudum, consensu, ut habet Laym. *loc. cit.* n. 6.) easdem concedere in feudum alteri, etiam laico. Gl. in c. prohibemus. de decimis. ibid. Card. Jo. And. in c. 1. de præscrip. in 6. Sylv. *cit.* q. 10. Covar. c. 17. n. 5. Suar. *loc. cit.* c. 26. n. 7. quos citat & sequitur Castrop. *cit.* n. 5. Pirh. n. 144. Laym. *cit.* n. 6. contra Abb. in c. prohibemus. & alios ab illo & Covarruvia citatos, quos sequitur Less. *loc. cit.* n. 21. ubi ex Abb. quòd illud cederet in maximum damnum Ecclesiæ, si is, qui eas transfert, caret liberis, seu successoribus; cum tunc, utpote feudo caduco, deberent necessariò reverti ad Ecclesiam tanquam dominam directam. Item quòd Episcopus ipse consentiens, utpote sine cujus consensu nihil feret, censetur tunc eas dare in feudum; cum, qui eas à laico accipit, non hujus, sed Ecclesiæ feudatarius efficiatur. Ac

denique quòd c. prohibemus. prohibeatur expressè, quòd qui cum periculo animæ suæ eas possident, non possint in alios laicos illas transferre; ordinariè autem laici, etsi eas habeant ex aliquo consensu Ecclesiæ, præsumantur eas habere cum periculo animæ suæ; eò quòd vel non sint concessæ prudenter, aut in commodum Ecclesiæ, aut quia in iis concedendis intervenit aliqua coactio; vel quia laici postmodum non præstant Ecclesiæ ea obsequia, quæ debuerunt. ita ferè Less. Rationes tamen in contrarium sunt, quòd in Concil. Lateran. solum prohibitum, ne decimæ laicis concedantur in feudum perpetuum, adeoque alienentur; hæc autem non est nova concessio feudi, seu alienatio domini utilis, sed alienationis legitime jam factæ continuatio. Castrop. Laym. *ll. cit.* Item etiam si mortuo sine successore feudatario reverterentur decimæ ad Ecclesiam; antequam tamen eidem incorporentur denuo, potest eas Episcopus vel Ecclesiæ Prælati ex causa justâ concedere iterum laico in feudum juxta c. 2. de feudo. non obitante etiam juramento facto ab Episcopo de non infeudandis bonis Ecclesiæ, Laym. Pirh. Castrop. ex Suar. *cit.* c. 26. n. 9. Felin. in c. causam. de præscrip. n. 3. Ac denique ex una parte Vasallus possit feudum sibi concessum, seu rem feudalem subinfeudare, seu in feudum alteri concedere, ut constat ex c. unic. de feudo. Ex altera parte in jure nullus existat textus, in quo prohibeatur laicus justè in feudum possidens decimas subinfeudare alterum. Sed & rationes in contrarium allatæ facile diluuntur: nam primò: dicta præsumptio Lessii est contra suppositum; quia in questione supponitur laicus verè justè possidere decimas; quamvis aliis verè timendum sit, ne plures decimas possideant in damnum animarum suarum, præsertim in Germania, ubi post turbatum per hæreses ordinem Ecclesiæ eò temeritatis perventum, ut plures Ecclesiarum advocati & patroni redditus Ecclesiarum liberè tanquam proprietarii in suas utilitates convertunt. Nec satis firmatur per hoc, aut etiam evincitur, quòd tales decimæ ab initio non fuerint per modum juris utilis concessæ ex eo, quòd nulla pro iis servitia, aut fidelitatem secundum naturam feudorum præstant Ecclesiæ; cum præstatio servitiorum, & juramentum fidelitatis non sit substantiale, sed tantum connaturale contractui feudali; unde pacto, & consequenter etiam præscriptione, illa obligatio tolli potest; sicut contingit in feudo franco, & sicut in feudo concessio Ecclesiæ non præstatur dictum juramentum. Engels de decimis n. 37. ubi etiam in fine addit, inter res feudales & emphyreuticas profanas, & inter decimas esse differentiam, quòd illæ per præscriptionem transire possint in alodium, decimæ non, ex eo quòd juris directi decimarum incapax sit laicus, secundò: non ipse Episcopus, sed reverà talis laicus de consensu Episcopi est infeudans, ut rectè Castrop. *loc. cit.* Quid contra tertium quoque dici possit, vide apud Pirh. *loc. cit.* n. 147.

4. Quarto: potest laicus justè possidens decimas etiam in feudum, oppignorare eas aliis, etiam laicis. sic sentire videtur Pirh. n. 148. dum enim Greg. IX. c. interdiximus. de decimis, vetat ab Ecclesiasticis recipi in pignus decimas detentas à laicis, quæ ad alienas Ecclesias pertinent, loquitur de decimis injustè detentis, cum res, quæ in bonis nostris non sunt, in pignus dare non possimus, l. filios. c. quas res pign. oblig. possint, quas decimas injustè detentas etiam cum consensu Episcopi dare non potest in

pignus alteri Ecclesie; ne Ecclesia iniquitatem laici eas injuste detinentis approbare videatur. Abb. *in cit. c. interdicitur*. Vel etiam, si loquitur de decimis iuste habitis, subintelligi videtur, eas sine consensu Episcopi dari non posse in pignus; si enim eas cum consensu Episcopi donare potest Ecclesia vel Clerico juxta *c. cum Apostolica. de his que sunt à prel.* poterit etiam cum eodem consensu, quod minus est, nempe oppignorare. Pirh. *loc. cit.* ubi etiam quod talis consensus Episcopi requiratur, si Episcopus tanquam Dominus directus eas decimas in feudum concesserat; nam sine consensu domini directi res feudalis oppignorari nequit. De cetero non esse in usu, ut requiratur ille consensus ad oppignorandum tales decimas, intelligendum tamen videtur, alteri Clerico vel Ecclesie.

5. Quintò: per consuetudinem induci potest, ut laici de istiusmodi decimis sicut de bonis patrimonialibus possint liberè disponere, & non tantum in feudum illas concedere, sed etiam vendere, permutare, donare, in dorem dare, inter hæredes dividere. Guttier. *practic. qq. l. 1. q. 15. num. 7.* Barb. *in collectan. ad c. prohibemus. nu. 7.* testantes talem consuetudinem existere in Hispania & Gallia, Pirh. *n. 149.* idem testans de Germania; addensque ex Guttier. sine ingenti animarum damnatione, innumerorum contractuum eversione non posse talè consuetudinem damnari vel rejici; cum tales decimæ legitimæ sedis Apostolicæ auctoritate penitus à titulis clericalibus sint abstractæ & concessæ laicis in feudum v. g. principi alicui, ut illas tanquam bona patrimonialia possideant; vel etiam à tempore immemoriali cum bona fide sine ullius contradictione tali modo possideantur, & hinc in possessione sint relinquenti, donec liquidè constet, hujusmodi decimas non legitimè, vel non tali modo ad ipsos pervenisse. Consuetudo siquidem, seu possessio immemorialis vim habet præsumpti privilegii, vel alterius concessionis legitimæ, seu inducit præsumptionem tituli, & sufficientem ejus probationem, etiamsi nunc probari aut exhiberi nequeat, juxta quod docet Covar. *l. 1. c. 17. n. 5.* Suar. *loc. cit. l. 1. c. 27. n. 3.* Sylv. & alii *ex l. ult. ff. de aqu. & aqua pluv. arceda.* ita Pirhing. Idque verum, ut pergit, etiamsi laici recognoscant decimas sibi datas in feudum ab Ecclesia; eò quod licet spectato aliàs jure communi, vasallus non possit res in feudum concessas alienare sine consensu domini directi sub pœna amissionis feudi, si tamen laicus quisquam ab immemoriali tempore bonâ fide sine contradictione decimas non solum subinfeudavit, sed etiam quovis modo liberè alienavit sine consensu domini directi, nempe Ecclesia vel Episcopi, à quo illas in feudum recognoscit, hac suâ possessione non debeat privari, donec de contrario liquidè constet.

6. Denique potest laicus contra laicum legitimè obtinentem has decimas v. g. infeudatum ante memoratum Concilium Lateran. vel post illud ex Pontificia concessione habentem illas, præscribere decimas. Engels *loc. cit. n. 39.* Barb. *loc. cit. n. 54.* citans Felin. *in c. causam qua. n. 4.* Velasc. *de jure Emphyt. q. 17. n. 15.* Menoch. *de præsump. l. 6. præf. 86. n. 3.* quanquam dicat hos omnes intelligere, illud procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, seu simili sunt penes laicos: non ita, si ad tempus fuissent concessæ; atque ita respectu solius juris ad laicos spectantis datur hæc præscriptio laici contra laicum, non verò ut cedat aliquo modo in præjudicium Ecclesie. Porro ad præscribendum etiam à

laico contra laicum decimas videntur sufficere 10. anni inter præsentis, & 20. inter absentes, & 30. sine titulo; quia hic nec præsumptio juris adest, nec favor Ecclesie, ob quam requiritur quadragenaria præscriptio. Engels *n. 22.* citans Rebuff. *de decimis. q. 13. num. 100.*

Questio 476. Quibus modis jus decimandi obvenire possit Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis?

Respondeo: præter titulum acquirendi jus decimandi maximè juri conformem, qui est collatio beneficii parochialis, sunt modi alii plures, nempe per transactionem, compromissum, permutationem, liberalem concessionem, privilegium, consuetudinem, præscriptionem. Laym. *l. 4. tr. 6. c. 6. n. 1.*

Questio 477. Qualiter obveniat iis per transactionem, compromissum, & permutationem?

Respondeo: obvenit illis per transactionem factam inter Ecclesiasticos *c. 2. & c. veniens. de transact. c. ex multiplici. de decim.* nempe dum plura sunt prædia, de quorum jure decimandi litigatur inter Ecclesiasticos, componi, seu transigi potest, ut uni parti hæc, alteri alia prædia assignentur; vel si unicum sit prædium litigiosum, decimæ inter partes dividantur; vel etiam decimæ non solvantur integræ, vel etiam de aliquibus rebus non solvantur. ut Pirh. *n. 152.* Fagund. *ad præf. 3. l. 3. c. 2. nu. 19.* Item ut etiam cum laicis possit fieri compositio super tempus & locum solvendarum decimarum. Fagund. *ibid. n. 14.* apud Barb. *cit. c. 28. §. 4. n. 24.* Modò in talibus transactionibus nullum pactum simoniacum, seu pretium extrinsecum interveniat, pro quo jus decimarum, quod spirituale est, ematur ut Gl. *in cit. c. 2.* Laym. *loc. cit. n. 1.* Pirh. *n. 150.* Si compositio dicta fiat interveniente auctoritate & consensu Papæ, vel Episcopi, vel Superioris (appellatione autem superioris in hac materia venit quilibet Prælarus Episcopo inferior, modò habeat jurisdictionem quasi Episcopalem; Item Vicarius Generalis Episcopi, Rebuff. *q. 13. n. 23.* Fagund. *loc. cit. n. 5. & 6.* apud Barb. *n. 25. & 26.*) erit perpetua argumento *cit. c. 2. & c. veniens.* si verò privata tantum transactio fiat, rata hæc tantum erit inter pacificos, successores tamen non obligabit. Argumento *c. ex multiplici. & ibid.* Abb. *n. 2.* Laym. *loc. cit.* Rebuff. Fagund. Barb. *ll. cit.* & apud hunc plures Rotæ decisiones. Transactio facta absolute & indefinitè intelligenda est, non tantum de solvendis decimis præteritis, & præsentibus, sed etiam de futuris, ut si v. g. monasterium, quod de iis transigit cum parcho, alia postmodum acquirat prædia, de iis quoque teneaturolvere decimas. argumento *c. quia circa. de privileg.* Pirh. *n. 151.* Porro conventioni seu transactioni, quæ intercessit prius inter partes non derogatur per privilegium exemptionis à solvendis decimis, nisi in eo de illa fiat mentio. Argumento *c. ex multiplici. h. t.* Pirh. *n. 157.* tum quia princeps non censetur velle derogare juri quæsito per transactionem parti, nisi id exprimat. Argumento *c. mandatum. de rescrip.* Tum quia Papa verisimiliter tale privilegium non concessisset, cum, quæ inter partes transacta, non facile sint rescindenda juxta *l. causas. c. de transact.* Unde Gl. *in cit. c. ex multiplici.* infert, impetrationem talis privile-

vilegii, in qua nulla facta mentio transactionis, subreptitium ob tacitam veritatem exprimendam necessarium, ideòque invalidam. Pirh. n. 152. Et hæc de transactione super decimis in futurum solvendis; de præteritis namque non solum cum Ecclesiasticis, sed etiam cum laicis sine auctoritate Episcopi aut superioris posse fieri compositionem, tenet Gl. & DD. communiter in c. ut super. de reb. Eccl. non alien. teste Barb. loc. cit. n. 28. Rebuff. loc. cit. n. 25. & 33. Fag. n. 7. & 17. Monet. de decimis. c. 5. nu. 128. apud eundem Barb. eò quod tunc non agitur de tollendo vel remittendo aliquo jure Ecclesiæ, sed solum de commodo illius v. g. parochi, ad quem illæ decimæ jam spectant. Monet. loc. cit. Trull. in decal. l. 3. c. 3. du. 11. n. 13. apud Barb. ibid.

2. Secundò: per compromissum super jure decimarum in unum vel plures (quorum arbitrio seu sententiâ standum sit à partibus) potest illud uni litiganti parti auferri & alteri adjudicari, sive totum, sive ex parte. c. Apostolica. de his qua sunt à prel. Laym. loc. cit. Pirh. n. 153. Hi arbitri debent esse clerici; laicus enim de spiritualibus uti judicare, ita arbitrari nequit. c. contingit. de arb. junctâ Gl. ex commissione tamen judicis Ecclesiastici laicus unus vel plures cum clerico esse possunt compromissarii. Gl. in cit. c. contingit. Abb. in c. per tuas. de arb. n. 6. Laym. loc. cit. Necessè etiam est in compromisso super jure decimarum intervenire consensum legitimi superioris, aliàsque solemnitates ad alienationem jurium Ecclesiasticorum requiri solitas. Abb. in c. dilecti. prohibita enim alienatione, tacite etiam prohiberi censetur omnis actus voluntarius, per quem ad alienationem perveniri potest, qualiter per compromissum indirectè pervenitur ad alienationem, quæ directè prohibita est circa jura Ecclesiæ, non adhibitis solemnitatibus. Laym. loc. cit.

3. Tertio: per permutationem jus unius Ecclesiæ cum jure decimarum alterius Ecclesiæ permutando, ducto argumento à contrario ex c. ad questiones. & c. ult. de rerum permutat. Necessè est autem intervenire auctoritatem Episcopi; cum permutatio sit alienationis species. c. nulli. de reb. Eccl. non alien. Laym. ibid. Pirh. num. 154. de cetero jus decimandi sumptum propriè & formaliter, quatenus fundatum in titulo spirituali, sine simonia pro re temporali permutari aut vendi nequit, ut dictum. Laym. ibid. n. 3. qualiter parochus vendens decimas, quæ proveniunt proximâ messe, non vendit illud, sed solum jus percipiendi decimas, ut sunt fructus temporales pretio æstimabiles. Vide Pirh. n. 155.

Questio 478. Qualiter obveniat illis jus decimandi per donationem, seu concessionem?

1. Respondeo: obvenit illis per concessionem in primis Papæ; potest enim hæc tanquam supremus jurium etiam spiritualium Ecclesiæ dispensator jus decimandi, etiam uni fundatum in titulo spirituali, ex causâ adimere uni Ecclesiæ vel Ecclesiastico, & donare, seu concedere alteri juris istius quâ talis capax; sic quoque potest per incorporationem parochiarum factam monasteriis vel Canonicatibus eisdem dictum jus concedere. Engels n. 20. de decim.

2. Dein per concessionem Episcopi, in quantum is potest decimas, quas nunquam possedit, post

earum recuperationem, vel ad opus suum retinere, vel secundum discretionem sibi à Deo datam alteri Ecclesiæ concedere, juxta c. quoniam. de decim. Barb. de offic. paroch. c. 28. §. 3. n. 52. citans Rotam in Sabiniensi decimarum 1. Jun. 1609. qui etiam n. 54. absolute ait, posse Episcopum decimas concedere aliis Ecclesiis cum aliqua causâ, juxta c. statimus. & c. final. ibid. q. 1. citatque pro hoc Monet. de decim. c. 5. n. 60. Verall. p. 3. decis. 340. & Rotam in Conchensi decimarum 5. Maji. 1600. quamvis, ut idem Barb. n. 53. decimas illas, quas aliquando habuit, si revertantur ad mensam Episcopalem, non possit transferre in personam, quæ nunquam moritur, ne spes revolutionis adimatur, juxta decisionem Rotæ in Taurin. decimarum. 12. Jan. 1607. quam citat.

3. Denique etiam per donationem factam à laico, legitime hoc jus (intellige ut separatum à titulo suo spirituali) possidente; potest enim ille illud non tantum Ecclesiæ, à qua accepit, redonare, seu restituere, etiam sine consensu Episcopi. c. cum Apostolica. sed & alteri, etiam non parochiali, puta monasterio &c. accedente consensu solius Episcopi, juxta c. cum Apostolica. de his qua sunt à prel. Engels cit. n. 20. Pirh. n. 146. Quin &, si consuetudine induci potest, ut laicus legitime habens istiusmodi jus decimandi de eo disponat liberè tanquam de bono patrimoniali, ut dictum supra, ideòque illud vendere, donare possit etiam laico absque consensu Episcopi; multò magis idem poterit respectu Ecclesiæ, vel personæ Ecclesiasticæ. Etiã autem laicus decimas illegitime illi concessas ante dictum Concilium Lateran. (puta per Prælatos inferiores Papâ in feudum perpetuum; ceter enim Barb. cit. loc. post citando n. 63. hoc ipsum & solum, & non alias concessionem ab istis Prælati factas laicis, jam ante Concil. Lateran. ab Urbano II. fuisse prohibitum) si induci non possit, ut restituat Ecclesiis, à quibus avult; restituat aliis Ecclesiis, vel aliis Clericis, præcipuè religiosis, quibuscunque voluerit, accedente Episcopi consensu, id ipsum tantum de concessis, & non de concedendis imposterum illegitime decimis, permittente dicto Concilio Lateran. ut sic utilitati ecclesiarum consideretur, & vitarentur scandala. Pirh. cit. n. 146. Barb. cit. c. 28. §. 3. num. 6. citans Gilchen de præscrip. p. 3. c. 8. num. 7. Rebuff. &c. Obertas etiam post dictum Concilium decimas etiam cum consensu Episcopi nequit donare aliis ecclesiis etiam regularibus aut Clericis, sed tenetur restituere illi præcisè ecclesiæ, ad quam antea pertinebant, Barb. loc. cit. n. 6. & seq. Pirh. loc. cit.

4. De reliquo laicus, in quacunque dignitate constitutus, non poterit donare seu concedere jus illud spirituale decimandi, etiam clerico; cum quod quis non habet, quin & habere seu possidere nequit, dare non possit; & pro non dato habeatur, quod ab illo donatur, qui non potest de jure donare c. 5. de jurep. Pirh. n. 151. Ita ut donatio juris decimandi vel alterius similis juris spiritualis à laico facta ita ut sit nulla, ut nec legitimum, nec coloratum titulum, & justam causam præscribendi tribuat, adeò, ut etiam personæ ecclesiasticæ possidentes decimas, similève jus spirituale nullo unquam tempore præscribere possint, si fundent se super donatione vel concessione laici, etiam regis, juxta c. dudum. de decim. Pirh. n. 150. Idque non obstantè bonâ fide recipientis, eò quod qui jus illud decimandi accepit à laico, credens talem concessionem esse validam & justam, erret in jure, error autem juris in præ-

in præ-

in præscriptione non proſit. *l. nunquam. de uſucap. neque manifeſtus error juris cum bona fide conſiſtere poſſit; qui enim contra jura mereatur, bonam fidem non habere præſumitur. reg. juris 22. in 6. Pirh. n. 151. Quod ipſum tamen limitat Rebuff. de decim. c. 3. n. 91. apud Engels cit. n. 20. ita ut illi, qui receperunt decimas de manu laici, quamdiu vivunt, nequeant præſcribere; eorum tamen ſucceſſores in bona fide exiſtentes, ſaltem tempore immemoriali, id poſſint. Neque in dignitate vel beneficio ſucceſſori noceat mala fides Anteceſſoris; quia non ab ipſo, ſed à ſuperioris inſtitutione cauſam habet juxta Gl. in c. curam. de jurepat. in fine. videturque ipſe titulus ſucceſſionis in dignitate vel beneficio (ex quo beneficiatus vel Prælatus plerumque etiam ſub juramento tenetur deſeſſere, ſeu conſervare jura ſuæ eccleſiæ vel beneficii) ſicut eſt juſtus ad poſſeſſionem talium decimarum (ſuppoſito quòd aliunde neſciatur vitioſa) adipiendam vel retinendam; ita etiam ſufficiens ad præſcriptionem ordinarii temporis, nempe 40. annorum, adeòque immemoriale tempus non requiratur. Inſuper Clericus, qui illud à laico recipit, committit ſacrilegium; cum rem ſacram ſine legitima auctoritate uturpet. *cir. c. dudum. Abb. ibid. & eſt ipſo jure excommunicatus juxta c. generalis. de elect. Pirh. ibid.**

5. Sed neque laicus jus decimandi abſtractum à titulo ſpirituale, ſeu acceptum prout à laico poſſideri poteſt, concedere illud poteſt; dum illud injuſtè obtinuit. *c. prohibemus. h. t. Pirh. n. 143. citans Covar. l. 1. c. 17. n. 5. Suar. cit. c. 26. n. 7. quia nemo poteſt plus juris in alterum transferre, quàm ſibi competeat. reg. juris 79. in 6. injuſtè autem poſſidenti nullum in decimis jus erat.*

Quæſtio 479. Qualiter obveniat dictum jus Eccleſiaſticis per conſuetudinem, & præſcriptionem?

1. **R**espondeo ad primum: poſſunt per conſuetudinem decimæ uni eccleſiæ aliàs debita alteri adſcribi & ſolvi. *c. cum ſint. & c. ad Apoſtolica. de decim. Barb. loc. cit. §. 3. n. 68. citans Covar. l. 1. c. 17. n. 8. Guttier. practic. qq. l. 1. q. 17. n. 2. & 5. Fag. ad prac. §. l. 3. c. 1. n. 4. Sic per conſuetudinem induci poteſt, ut eccleſia aliqua, monaſterium, vel perſona eccleſiaſtica jus acquirat percipiendi decimas ex prædiis intra alienam parochiam ſitis, quæ aliàs jure communi ad iſtam eccleſiam parochialem pertinent. Pirh. num. 126. citans Suar. l. 1. c. 22. num. 1. conſuetudo enim legitime præſcripta derogare poteſt juri communi humano. *c. ult. de conſuetud. adeòque jus competens uni Eccleſiæ in aliam transferre. c. cum dilecti. rit. cod. abſolutè namque neceſſarium non eſt, decimas prædiales ſolvi Eccleſiæ parochiali, in qua ſita ſunt prædia, ſed ſufficit eas ſoli Deo, & in uſum quorumcunque Clericorum, qui ex conſuetudine, privilegio, aliòve juſto titulo jus decimandi acquiſiverunt. Pirh. loc. cit. citans Canif. de decim. c. 9. nu. 3. Nihilominus hæc non procedere in decimis, quæ limitibus adherent, hoc eſt prædiis, quæ limitibus proxima ſunt, tener apud Barb. loc. cit. Rebuff. q. 13. n. 48. quem ſequitur Monet. cit. c. 5. n. 97. Porro in hoc caſu, dum nimirum agitur inter duas parochiales Eccleſias, ſufficere conſuetudinem 100. annorum; cum ea non ſit contra, ſed præter jus, poſt Covar. docet Monet. n. 101. & Barb. loc. cit. nu. 71.**

citans Mareſchor. var. reſol. l. 2. c. 95. n. 19. & expreſſè Rota deciſ. 333. num. 18. apud eundem Barb. quòd conſuetudo in materiâ decimarum ad favorem Eccleſiæ Sacramentalis contra eccleſiam prædialem, ut inducatur, requiratur poſſeſſio decennialis, & n. 19. quòd Eccleſia prædialis, ſi quò ad decimas probaverit particularem conſuetudinem ad ſui favorem, tunc non ſufficiat conſuetudo decennialis contraria, ſed opus ſit formali præſcriptione; Eſt in alijs caſibus, dum nimirum ageretur inter eccleſiam parochialem, & alteram, cui jus reſiſtit, conſuetudo, quæ circa decimas obſervanda eſt, debeat eſſe 40. annorum (intellige ut Barb. cit. §. 2. n. 35. cum titulo aliàs immemoriali) Monet. loc. cit. n. 103. cum Covar. ubi etiam, quòd textus c. 1. de præſcrip. in 6. qui videtur contrarius, procedat in præſcriptione, non in conſuetudine. Et dum agitur ad effectum excludendi parochum à decima jure debita, conſuetudo non ſolvendi eam, aut non integrè, debeat probari cum requiſitis ad immemorialem, & legitimam præſcriptionem. Barb. n. 69. citans Rebuff. ubi ante n. 53. Gratian. diſcept. for. c. 599. n. 16. &c.

2. Respondeo ad ſecundum: jus decimarum à quibuſcunque Clericis, aut Conventu Religioſo, non ſolum contra alios Clericos vel Conventus, ſed etiam contra parochum proprium præſcribi poteſt, & ſic in vi præſcriptionis obvenire uni Eccleſiæ vel Clerico, quod priùs erat alterius. Laym. cit. c. 6. n. 7. Barb. de offic. paroch. c. 28. citans Abb. & Gl. in c. penult. de decimis. Covar. d. c. 17. n. 8. Guttier. diſſo. c. 21. n. 6. Monet. c. 5. n. 107. & plures textus juris, uti & Rota deciſiones, eſt dicat contrarium teneri à S. Antonino p. 2. tit. 4. c. 3. §. 3. quin & à S. Tho. 2. 2. q. 87. a. 3. ad 3. neque enim jus decimas exigendi à parochianis ſine parochiâ poſſideri ab Eccleſiaſtico non parochio vetitum eſt ullibi in jure. nam *c. pervenit. ibid. q. 1. & ſimilibus textibus ſolum prohibetur Monachis jura parochialia uſurpare, non tamen negatur tempore habili ad præſcribendum poſſidentes mediante illo poſſe acquirere. Barb. loc. cit. ex Guttier. n. 60. ſed neque vetitum à tali eas præſcribi: quin & lex dum particulariter non prohibuit præſcribi hoc jus, voluit ut tale jus mediante præſcriptione in non parochum tranſiret. Barb. ibid. ergo cum à tali poſſit acquiri per privilegium, poterit etiam acquiri per præſcriptionem. Barb. ibid. fuſè. Nec obſtat jus percipiendi decimas neceſſariò annexum eſſe miniſterio adminiſtrandi Sacramenta; quam adhuc inconſuetudinem non eſt, ut præſcribatur, manente congruâ parochi ſuſtentatione, in qua principaliter, immediatè, & inſeparabiliter jus percipiendi decimas fundatur, & contra quam congruam ſuſtentationem, utpote juris naturalis ac divini, præſcribi non poteſt: ſed neque, manente congruâ ſuſtentatione, ex ſe mediante præſcriptione tollitur aut minuitur Sacramentorum adminiſtratio; ut fieret ſi præſcriptio congruam parochi ſuſtentationem auferret. Barb. loc. cit.*

3. Ad præſcriptionem, qua Conventus Religioſus aut Clericalis non habentes curam animarum (vel etiam in genere, ut indicare videtur Pirh. quoties Eccleſia, quæ non eſt parochialis propria) præſcribunt contra proprium parochum (idem eſt de monaſterijs, quibus pleno jure incorporata ſunt parochiæ; quia per iſtam incorporationem monaſterium habetur loco parochi. Engels n. 21. citans Tamb. & Rotam) ſufficiunt anni 40. cum titulo,

*ca. ad aures. de præscrip. Barb. loc. cit. n. 54. Pirh. num. 117. Laym. loc. cit. citans Covar. d. c. 17. n. 7. Canifi. cit. c. 9. Vafq. in mor. vr. de benef. c. 1. nu. 36 &c. sine autem titulo requiritur & fufficit tempus immemoriale. AA. iidem. Ratio quod alterutrum requiratur necessario, sumitur ex generali regula: ad præscribendum contra Ecclesiam requiruntur 40. anni cum titulo, vel sine titulo tempus immemoriale; quando jus commune vel præsumptio est contra præscribentem. Abb. in c. si diligenti. de præscrip. n. 1. quemadmodum jus non tantum præsumitur ad Ecclesiam parochialem, ejusque ministros spectare, sed etiam severe prohibet eas ab aliis personis Ecclesiasticis percipi; cum sint instituta, ut solvantur à plebe in alimenta, & congruam sustentationem Clericorum eidem plebi ministrantium Sacramenta. Covar. loc. cit. Laym. & Pirh. ll. cit. ex c. cum contingit. & c. ad Apostolicam. de decim. ex c. ult. de parochiis. aliisque text. quos iidem citant. Ratio autem, quod fufficiat immemorialis præscriptio sine titulo (quod ipsum adhuc negant cum Sanch. plures alii apud Laym.) petitur ex alia generali regula: possessio immemorialis bona fide facit præsumptionem tituli, si est capacitas in possidente & præscribente. Laym. *ibid.**

4. Ad præscriptionem (idem est de consuetudine ut Pirh.) quâ parochia, in qua Sacramenta recipiuntur, præscribit contra parochiam (ejusdem tamen diocesis, ut addit Laym.) in qua sita sunt prædia, probabiliter fufficiunt 10. anni inter præfentes, & 20. inter absentes cum titulo; quia jus tali præscriptioni aut consuetudini inducenda non resistit, nec præsumptionem injusta usurpationis inducit, sed potius favet. dum c. cum sint. & c. ad Apostolicam. ait, in hoc casu sequendam esse consuetudinem diu (10. anni autem sunt longum tempus) obtentam, adeoque dicta præscriptio sit tantum præter jus; nimirum quatenus hoc ipsum, nimirum ad quam istarum Ecclesiarum pertineant decimæ, non discernat: ita sentit Abb. in c. cum sint. hoc tit. in sine. Covar. loc. cit. n. 8. Guttier. vit. c. 21. nu. 58. apud Laym. loc. cit. Card. de Luca in summa. de decimis n. 17. remittens ad d. 1. & 5. de decimis. Pirh. &c. contra Gl. in cit. c. cum sint. & Suar. cit. c. 22.

5. Ad præscriptionem parochi contra parochiam, dum dubium est, ad cujus parochiæ limites pertineat prædium, fufficiunt anni 10. Suar. *ibid.* apud Laym. & Pirh. ll. cit. Ut Ecclesia aliqua præscribar decimas Episcopo de jure communi debitas, quas tamen Episcopus nunquam possedit, cum non agatur de jure quasi sito, fufficit præscriptio sola quadragenaria cum scientia & patientia Episcopi. Barb. n. 57. citans Felin. in c. si diligenter. de præscrip. n. 7. Abb. in c. ad decimas. n. 46.

6. Ad præscriptionem contra Ecclesiam, cui tantum ex privilegio vel præscriptione competunt decimæ, fufficit quadragenaria possessio cum bona fide. Barb. loc. cit. n. 56. Engels cit. n. 21.

7. Ad præscribendum contra privatum Clericum fufficiunt anni 10. inter præfentes, & 20. inter absentes cum titulo, & sine illo 30. Engels *ibid.* citans Rebuff. q. 13. n. 100.

8. Porro, qui præscripsit jus percipiendi decimas in certa terrâ seu fundo, censetur præscripsisse decimas ex omnibus fructibus, qui in fundo isto nascuntur. c. cum in tua. de decim. Pirh. n. 118. Barb. n. 60. jus enim decimandi per se refertur ad ipsam terram seu fundum, qui absolute sit obnoxius de-

cimis ei, qui jus illud decimandi in eo præscripsit; ad certos autem fructus, qui ibi nascuntur, non nisi per accidens, & occasionaliter refertur; unde si in fundo aliquo per annos 20. percepti sunt certi fructus v. g. triticum sub generali ratione juris decimandi; eadem ratio etiam in aliis fructibus v. g. hordeo, avena, dum illi postmodum seminati fuerint, procedere debet, adeoque quod ad illos etiam præscriptum esse censetur; dum autem una eademque ratio militat, una eademque res non debet diverso jure censeretur, ut nimirum fundus idem quod ad aliquos fructus sit obnoxius decimis, & quod ad alterius generis fructus non; nisi forte decimæ ex certis fructibus ab antiquo solutæ fuerint Ecclesiæ parochiali v. g. decimæ minores, olerum, lupulorum, lini &c. aliæ verò decimæ majores ex iisdem prædiis alteri Ecclesiæ alicui v. g. Conventuali; tunc enim hæc non poterit decimas minores aliorum fructuum sub universalis ratione præscribere, cum hæc Ecclesiæ parochialis solita sit percipere.

9. Dum quis præscripsit decimas personales parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de novo adveniens in illo loco domicilium fixerit, contra illum quoque eadem decimæ præscriptæ censentur; in quo casu non dicitur præscriptio in una persona extendi ad aliam, sed jam facta respectu generis comprehendi speciem, quæ offertur, quamvis adversus illam specificè præscriptum non fuerit. Barb. cit. c. 28. §. 3. nu. 62. citans Guttier. c. 21. n. 112.

10. Ac denique, dum parochus vel alius ex alienæ parochiæ prædiis jus percipiendi decimas legitimo tempore præscripsit, non ideo etiam censendus est acquisivisse jus percipiendi decimas ex novalibus, si ea nullos antea fructus tulerunt; cum in iis, quæ contra jus sunt, non extendenda, sed potius restringenda licentia & præscriptio (quam regulam tradit Abb. in c. olim. de præscrip. n. ult.) non extenditur ad casum ad casum; quia non plus præscribitur, quam possidetur juxta c. sine possessione. de reg. juris in c. Gl. in c. cum contingat. de decim. v. Novalium. Covar. loc. cit. n. 13. Guttier. 99. canon. l. 2. c. 21. n. 78. Barb. n. 59. Verum hæc intelligenda de penitus incultis, seu nullos antea reddentibus fructus, si redigantur ad culturam; nam si fundus, ex quo sylva cædua, fœni aut herba reditus percipiuntur, & ex his decimæ præscribenti solvebatur; redactus fuerit ad ferenda frumenta, decimæ pariter ex his præscriptæ censentur juxta dicta antè. Barb. *ibid.*

Quæstio 480. Quibus personis Ecclesiasticis jure communi debeantur decimæ?

1. Respondeo primò in genere: ex prima ecclesiæ ordinatione ante divisionem diocesium in parochias, & erectionem beneficiorum in titulos, totius diocesis decimæ debita erant cœteri Clericorum in genere ministrantium populo spiritualia, aut in hoc ministerio juvantium, & pro populo orantium; ita ut distributio earum pro qualitate & mensura laboris aut necessitatis cuique facienda spectaret ad Prælatum, teste Clem. Romano l. 2. constitut. c. 25. c. 1. & c. pervenit. de decimis. Castrop. de decimis. p. 10. n. 1. Lessl. l. 2. de justit. c. 39. nu. 17. Pirh. n. 78. post factam verò divisionem diocesium in parochias, erectionemque beneficiorum in titulos, singulis ea debetur decimarum portio, quæ

cujus-

eiusque titulo attributa, & annexa est Less. *ibid.* vel etiam, quæ crescente dein decimarum cumulo, Clericorumque numero eorum quoque pluribus absque ratione beneficii ex gratia seu privilegio applicata fuit. Castrop. *loc. cit.* Atque ita licet seposito omni Ecclesiæ præcepto & taxatione, solis fortè iis, qui curam animarum habent, debeantur, ex iustitiâ decimæ, uti hoc insinuat D. Th. *loc. cit.* 2. 3. & Cajet. *ibid.* non enim præcindendo ab Ecclesiæ præcepto tenetur populus ex iustitiâ præter hos, eorumque necessarios adjuutores alere alios, sed ad summum ad aliorum quoque Ecclesiæ ministrorum sustentationem contribuere ex lege religionis vel charitatis; posita tamen Ecclesiæ taxatione, & præcepto de solvendis decimis debentur eæ ex iustitiâ non solum habentibus curam animarum, sed & aliis; eò quòd Ecclesia primitus imperaverit decimas intuitu totius cœtus seu omnium ministrorum suorum, quos omnes inde ali voluit. Less. *loc. cit.* ubi etiam *nu. 8.* ait solutionem decimarum esse actum iustitiæ & religionis, quatenus Ecclesia, etiam in recognitionem supremi domini divini & excellentiæ imperavit fidelibus solutionem decimarum, adeoque ut hinc infert Castrop. *p. 2. n. 10.* non solventem decimas peccare & contra iustitiam, & contra religionem. Supposito itaque Ecclesiæ præcepto

2. Secundò: Clericis omnibus, quibus concessum est beneficium Ecclesiasticum propriè dictum, sive illud curatum sit, sive simplex omnino, debentur decimæ ex iustitiâ de jure communi; non enim ex debentur Clericis, reuertiturque eos alere laici eò solum, quòd Sacramenta administrant, sed etiam quia ab Ecclesia ad cultum divinum, ad sacrificium, & orationes offerendas ex officio sub speciali titulo & obligatione tanquam proprii, & publici ejus ministri (quales sunt omnes & soli Clerici beneficiati, ratione collati illis ab Ecclesiâ beneficii) deputantur juxta *c. ex parte. de decimis.* Castrop. *p. 10. n. 1.* ex Suar. *cit. c. 28. n. 12.* & *c. 29. n. 4.* Unde jam religiosi aliisque Clericis beneficium Ecclesiasticum non habentibus decimæ non debentur ex jure communi, & jus proprium ad percipiendas decimas non habent, cum hoc ipso non sint ministri ejus proprii, & publici ab eâ deputati specialiter; sed ex privatâ devotione vel voto populo deserviant. Pirh. *n. 81.* Castrop. *n. 2.* Et si quandoque inserviant in spiritualibus populo ex pacto cum eis inito, vi istius pacti debetur eis necessario sustentatio, seu stipendium, sive illud detur ex decimis, sive ex bonis aliis Ecclesiasticis vel secularibus; & si detur ex decimis, id est per accidens. Pirh. *loc. cit.* Vi autem Ordinis seu characteris Clericalis capaces solum redduntur juris percipiendi decimas; si illud ipsis aliquo titulo legitimo obveniat. Pirh. *ibid.* Unde nec populus obligatur ex iustitiâ religiosos quæ tales sustentare, sed solum ex gratitudine, charitate, misericordiâ vel religione. Pirh. *ibid.* secus est, dum religiosi assignantur decimæ ratione beneficii Ecclesiastici ipsis concessi; ut si Ecclesia vel beneficium parochiale aut etiam simplex uniatur alicui monasterio, vel conferatur alicui particulari Clerico religioso; tum enim de iis, sicut de aliis beneficiatis secularibus loquendum: sed debentur iis decimæ vi privilegii eis concessi, licet quandoque sub obligatione exercendi ministerium aliquod spirituale. Castrop. *cit. n. 2.* quamvis & obtinere possint jus decimandi per consuetudinem, & possessionem bonâ fide continuatam

(quæ tamen & ipsa esse non potest, nisi præsumatur privilegium aliquod desuper iis concessum; uti illud actu præsumitur in foro externo; ubi decimæ à tempore immemoriali ab iis exiguntur) non quidem in vi possessionis, sed tituli præsumpti seu præscripti, Castrop. *n. 2.* citans Rebuff. *q. 13. num. 63.* Guttier. *c. 21. n. 6.* Non minùs tamen debentur iis in utroque casu ex iustitiâ; cum Ecclesia, cui post factam taxationem ex iustitiâ debentur decimæ, hoc ipsum jus, quod habet ad illas exigendas, transferat in religiosos, sicque illius juris possidendi sint capaces. Castrop. *n. 2.* ex Abb. & Suar. *suprà.* Porro applicationem decimarum factam cuiunque loco pio vel religioso modo quocunque, si beneficiatus exinde privetur debitâ sustentatione (uti sæpe contingit parochianos abundantes solve- re decimas, quæ tamen quia à Pontifice applicatae sunt Canonice vel alteri alicui loco pio, vel etiam laico, Clericus eis inserviens cogitur tenui stipendio vivere, & hinc cum docti & idonei nolint tam tenui stipendio vivere, sæpe indocti & improbi, qui aliter vivere nequeunt, cum maximo animarum damno præficiuntur) esse nullam, eò quòd Papa non sit omnium decimarum dominus, sed dispensator; foret autem iniqua decimarum dispensatio, quæ beneficiatum privans debito stipendio vellet gratis servire, docet Castrop. *nu. 3. & 4.* ex Suar. *cit. l. 1. c. 15. n. 7. & seq.* Adeoque non obstant tali applicatione, pensionarium v. g. seu eum, cui per modum pensionis applicatae, teneri adhuc ex iustitiâ beneficiatum congruenter sustentare. Quòd si præstare nequiret pensionarius talis, teneri Papam à pensionario avocare decimas, aut dicto beneficiato pensionem aliam aut beneficium ad sustentationem assignare, absque eo, quòd is beneficium illud tenere dimittere teneatur, etiam dum sciens ejus penuriam illud acceptasset; cum Ecclesia nolit quempiam obligare ad inserviendum gratis, Castrop. *n. 4.* Less. *l. 2. c. 34. num. 164.* contra Suar. *loc. cit.* consentem, in eo casu talem teneri servire gratis. Quin & absque eo, quòd dum neque dictus pensionarius, neque Papa tali beneficiato sufficiens stipendium relinquunt, neque parochiani possunt ex decimis detrachere, ut beneficiato illi tribuant, teneantur iidem parochiani isti beneficiato alias pensiones aut decimas tribuere; cum populus pro exhibito sibi ministerio non teneatur duas vel bis solvere decimas; uti nec tenetur sustentare Vicarium, dum decimas integrè solvit parochi. Neque populus ipse gravet istum suum ministrum; sed Papa vel dicti pensionarii, subtrahentes ei congruens stipendium. Castrop. *n. 6.* citans Less. *c. 39. n. 17.* Suar. *c. 15. n. 10.* Covar. & c. Possè quoque parochianos ipsos, dum beneficiatus per Vicarios inserviens eis debitam sustentationem non tribuit (cum ramen sub hoc onere recipiat decimas) easdem denegare beneficiato, ut viceurato detur congrua sustentatio; cum in hoc gerant partes ipsius curati, & adimpleant obligationem, quam ipse deberet implere. similiter in isto casu possè illos dicto tali pensionario detrachere de decimis, & applicare curato, tenet Castrop. *n. 5.*

3. Respondeo igitur secundò in particulari: primò: non solum Capitulis Ecclesiasticis Cathedralium vel collegiatarum, eorumque membris, ut sunt Præpositi, Decani, Canonici, debentur de jure communi, & ex iustitiâ decimæ Ecclesiæ suæ secundum illas portiones, quæ eorum mensis, dignitaribus aut beneficiis sunt applicatae in eorum funda-

fundatione juxta *c. ex parte h. r.* sed & Clericis omnibus aliis verè beneficiatis; hi enim omnes jure proprio spirituali ad se pertinet percipiunt decimas; quia per se & directe competit illis jus ad portionem decimarum suo beneficio correspondentem & assignatam in beneficii fundatione pro eorum sustentatione. Pirh. *cit. n. 8.*

4. Secundò spectato jure communi, præcipuè ac primariò debentur decimæ Ecclesiarum parochialium rectoribus, seu parochis (non tamen solis, etiam post divisionem parochiarum, ut ait Barb. *de off. paroch. c. 28. §. 2. n. 3. & seq.*) ex fructibus prædiorum, quæ intra fines cujusque sita sunt. *c. contingit. c. cum in tua. h. r.* Laym. *l. 4. tr. 6. c. 4. num. 2.* cum communis; cum parochis præcipuè cura & onus spiritualis ministerii incumbat, ad quod ex officio & speciali titulo tenentur. Pirh. *n. 80.* Unde & parochus loci intentionem pro se fundatam in jure habet respectu omnium decimarum intra fines parochiæ suæ existentium contra quemcunque, qui fructus percipit, videlicet dominum prædii, aut Colonum, nisi is jure specialis privilegii, aut consuetudinis præscriptæ se immunem ab his probaverit. *c. à nobis. hoc tit. Abb. ibidem. n. 2.* Pirh. *cit. num. 80.* Barb. *loc. cit. n. 8.* citans Riccium *in pr. p. 4. resol. 294. n. 1.* Item contra quemcunque possessorem juris decimandi etiam Episcopum, utpotè cui in concursu parochi lex non affluit, sed potius resistit, & illud emolumentum decimarum defert parochus præ Episcopo, etsi hic dicatur & sit primus pastor, & omnium parochorum diocesanorum parochus. *C. de Luca de decim. in summa n. 11.* citans seipsum *d. 1. & 18. de decim.* (quamvis tamen etiam, ut ait Lott. *de re benef. l. 1. q. 2. n. 76.* jus illud parochi molliùs procedat respectu Episcopi tanquam ab Episcopo in parochum consecutivè ad animarum curam defluens) Item contra Vicarium curatum perpetuum, (jus enim decimandi sequitur parochiam, etiam curam exercent Vicarii perpetui) cum huic sola congrua debeatur, quòd verum etiam dum cura animarum habitu est penes Capitulum. Lott. *ibid. nu. 73. & seq.* vel etiam penes aliam dignitatem aut beneficiatum. *C. Luca in sum. de decim.* Atque ita, ut non teneatur parochus probare jus decimandi ad se pertinere, sed contrarium asserenti incumbat onus probandi. Laym. Pirh. Barb. *ll. cit.* juxta varias Rotæ decisiones; quamvis Barb. *n. 15.* dicat in regnis Hispaniarum, ubi Ecclesiæ Cathedrales, dignitates & nonnulla alia beneficia fundata sunt super decimas, ideo parochos ibi non posse dici habere intentionem fundatam contra hujusmodi beneficiatos, sed reneantur probare. Addit Barbof. *n. 8.* hanc juris assistentiam suffragari non tantum ipsis parochis, sed & aliis, quos idem ad participandum de decimis admittunt. Similiter, dum parochia incorporata est monasterio, monasterium, quantum ad decimas, censei loco parochi, & tam contra parochianos, quàm etiam contra Episcopum & Vicarium curam exercentem fundatam intentionem habere; ait Engels *ad tit. de decimis. num. 5.* juxta decis. Rotæ apud Tamb. *de jure Abb.* Adeoque tunc possunt religiosi curam populi gerentes, & dictas parochias monasterio incorporatas administrantes decimas prædiales & personales exigere, perinde ac parochi & seculares curati. Pirh. *n. 55.* citans Gl. *in c. ex parte. h. r.* & Abb. *in c. suggestum h. r.* Verùm hæc omnia de assistentia juris pro parochis intelligenda ait Lott. *loc. cit. n. 97. &*

P. Leuren. Fori Benef. Pars I.

seq. nisi dicta assistentia reddatur turbida, uti vel maximè fit, ubi limites parochiæ non sunt liquidi; ad quos etiam malè infertur ex limitibus alicujus territorii vel jurisdictionis juxta Host. *in c. super eo. de paroch. n. 3.* & *c. querimoniam. de jurep. num. 2.* cujus ratio est, quòd actio ipsa ad decimas hinc qualificatur, ut eatenus debeantur, quatenus petantur intra limites parochiæ. Lott. *loc. cit. n. 101.* Unde neque Episcopo, præterquam respectu quartæ jus defert in hac actione; nisi vel pro decimis suæ Cathedralis, si parochialis ea sit, vel pro decimis positis in territorio nullius parochiæ. Lott. *n. 102. & 103.* sed neque suffragari dictam juris assistentiam parochis absque probata possessione, ad effectum obtinendi mantentionem, utpote quæ ex sola juris assistentia non datur, nisi in jurisdictionalibus; uti nec dandam parochis hanc mantentionem in perceptione decimarum ex sola juris assistentia, quando constat de possessione alterius, aut allegatur & justificatur ex adverso privilegium: secus tamen ubi validitas privilegii in controversiam deducta discutitur, tenet Barbof. *n. 10.* citans plures Rotæ decis. Nihilominus in tantum suffragatur, ut licet aliàs spoliatus hoc omnia, seu antequam de causa & titulo possidendi agatur, restitui debeat, spoliatus tamen, etiam dum hic est Ecclesia alia, à parochis super decimis non restituitur, nisi plene de jure suo docuerit, & sic justificet possessionem, vel probando immemoriam, vel profereudo titulum coloratum juxta *c. 2. de restit. spol. in 6.* Laym. *loc. cit. n. 3.* citans Covar. *cit. c. 17. n. 6.* Canif. *de decim. c. 10. n. 7.* Nav. & c. Lott. *l. 1. q. 20. n. 92. & 93.* citans Put. *l. 1. decis. 361.* Egid. *decis. 455.* Addit etiam Lott. *n. 94.* eandem difficultatem subiturum Episcopum, si non tanquam Episcopus, sed nomine alterius, puta, Ecclesiæ unitæ vel aliàs concessæ sibi ageret contra parochialem, propter juris communis resistenciam in *c. ad decimas. de restit. spoliar.* nisi talis Ecclesia unita esset eidem parochialis; in hoc enim casu tota controversia reduceretur ad factum, in statuendis videlicet limitibus parochiæ. Putat tamen Engels *n. 4.* id non procedere nisi in circumstantiis casus, de quo *cit. c. 2.* dum nimirum spoliatus modico tantum tempore fuisset in possessione; ne aliàs detur antea parochis, aliorum jura invadendi, excitandi lites & violentias; sitque juri consonium & regulare, verum etiam dominum non licere violenter possessionem rei suæ apud alium existentem invadere. Sed nec ex *cit. c. 2.* hanc posse à regula aliàs generali deduci exceptionem generalem: spoliatus ante omnia restituendus: nisi ubi spoliato resistit, & spoliatori assitit jus.

3. Tertiò spectato jure communi, quarta pars decimarum parochialium debetur Episcopo ordinario. *c. conquerente. de off. ordinari. c. de quarta. de præscrip. c. cum olim de censu.* Barb. *loc. cit. num. 10.* Laym. *loc. cit. n. 6.* citans Abb. *in c. cum contingat. n. 7.* Canif. *l. 12. Suar. c. 28. n. 9.* facta enim parochiano- rum divisione, applicatisque prædiorum decimis singulis parochiis, jure proprio reservata Episcopo hæc quarta portio, visa necessaria ad congruentem sustentationem, tanquam superiori Ordinario pastori fidelium; quamvis, dum in plerisque locis Episcopi ex propriis fundationibus aliisque titulis congruentem sustentationem habeant, quarta illa decimarum in pluribus diocesium omnino in consuetudinem abiit, ut ait Laym. *loc. cit.* Possè etiam hanc quartam, ubi adhuc est in usu, recipere augmentum ex consuetudine præscripta, dum id per

S

Episco-

Episcopum probetur, ait Lott. l. 1. q. 20 nu. 88. & seq. quo probato, pro ipso educitur clarum jus reale vel etiam decrementum. Card. in sum. de decim. n. 12. Porro licet super ista quarta Episcopus intentionem fundatam habeat in jure communi, vel saltem de consuetudine (quam tamen sententiam Glossa in cap. conquereute. de off. Ordinar. v. decimationem. volentis hanc quartam episcopo magis deberi ex consuetudine, quam de jure, communiiter damnatam esse dicat Lott. l. c. n. 85. citans Seraphin. decis. 1449. n. 4. & Bertram. ad Gregor. decis. 519. n. 4.) non tamen ipsi probata quasi possessione illi debetur, aut datur manentio. Sed neque quartam illam sibi debitam episcopus exigere potest immediatè à laicis, sed ab ipsis parochis, nempe ex toto cumulo decimarum obvenerunt parochialis ecclesie, Barb. n. 11. citans Abb. in c. quoniam, de decim. num. 2. & in c. cum contingat. n. 7. cum communi. Quod tamen ipsum majoris solum commoditatis gratià respectu episcopi inductum esse, intelligi debere, ait Lott. loc. cit. n. 81. cum non propterea, quod parochus stante divisione parochiarum non teneatur amplius recipere decimam de manu episcopi sicut prius, sed eam sibi proprio jure vendicer, possit etiam idem parochus, prohibente episcopo, illam integrè auferre, & sic episcopus debeat suam quartam ab ipso percipere; siquidem episcopus eodem jure reali cum parochis concurrat ad dictam quartam, ratione conjunctionis & universalis curæ, quam habet in Ecclesiis sibi subiectis. Lott. loc. cit. à n. 82. citans Monet. de decimis. c. 7. nu. 14. Unde etiam episcopum & parochum ad decimas per laicum dimissas, ait, pro sua quota concurrere æqualiter, & tanquam partarios & portionarios ad invicem juxta Hofst. in c. quoniam. h. r. n. 2. Jo. And. & Butr. ibid. & Rotam decis. 520. n. 1. p. 1. recent.

6. Quod hucusque dictum de quarta, idem dicendum de certa specie decimarum, quam episcopus consuevit decimarum nomine percipere, nempe eum eodem jure coequali cum parochis ad illam concurrere (etiamsi excedat quartam, in cuius locum videtur subrogata, cum hæc augeri possit secundum dicta) præsumitur enim Episcopus, uti proculdubio potuit, reservasse eam ab initio sibi in constitutione parochialis, censet Lott. loc. cit. à n. 86. qui etiam à n. 77. ostendit, ex eo, quod primitus ante parochiarum divisionem episcopus intentionem fundatam habuerit contra omnes pro consecutione decimarum, ita ut omnes decimæ essent sub ejus manu, nec ad alium pertineret earum distributio, factum esse, ut dein assignatis parochiis non propterea jus illud abdicaverit, sed solum communicaverit, principaliter decimas semper penes se retinendo, citatque pro hoc Innoc. in c. requisivisti. de testam. n. 3. & ait ex Archidiacon. in c. cum contingat. n. 4. in signum hujus rei sibi retinuisse jus novorum fructuum casu incidentium,

7. De cetero casus, in quibus adhuc hodie decimæ integrè immediatè ad episcopum pertinere possunt jure communi sunt sequentes apud Abb. in c. cum contingat. n. 7. Rebuff. q. 7. n. 7. Suar. c. 29. n. 1. quos citat Laym. n. 6. Primus, isque indubitatus, ut ait Laym. si ipsemet episcopus sit immediatus curatus ecclesie suæ Cathedralis, vel alterius parochialis, quam saltem per Vicariū administrat. Secundus, dum prædia intra ejus diocesim nulli parochiæ assignata sunt, decimæ eorum ad mensam episcopi spectant juxta c. quoniam h. r. vel etiam, ut Barbos. num. 14. tanquam ad proprium & im-

mediatum parochum spectare dicuntur. Tertius, si adhuc hodie diocesis aliqua in parochias distincta non est, sed omnis cura immediatè ad episcopum spectat, ita tamen, ut tunc ex decimis Capellanis seu Vicariis suis congruentem sustentationem tribuere teneatur, sicut apud nos solent parochi. Vide de hoc ultimo C. de Luc. in sum. de decimis n. 14. citantem seipsum ibid. d. 11. & seq. qui etiam ait, cit. n. 14. sicut in hoc casu unica dicitur totius diocesis parochialis Ecclesia Cathedralis, & episcopus parochus universalis, ita eandem Episcopum tunc habere assistentiam, quæ facta divisione singulis parochis competit, & ex hac Episcopi participatione Capitulum habere eandem assistentiam, utpote quod cum Episcopo Ecclesia Cathedralis corpus efformat. Denique cellante jure parochi particularis decimandi, utpote cujus sustentationi aliunde satis consultum est, improbam non esse consuetudinem, quæ decimas Episcopo tanquam primo parochi defert, ait C. de Luca in sum. de decim. num. 13. citans se d. 6. 7. 17. de decimis.

8. Quartò Papæ ex omnibus bonis Ecclesiasticis à Clericis omnibus, etiam Episcopis, debent solvi decimæ, dum eas exigit. D. Th. 2. 2. q. 27. a. 4. ad 3. Less. cit. c. 39. nu. 28. Bass. to. 1. v. decima. num. 6. citans Bonac. Fagund. & c. est enim imprimis omnium bonorum Ecclesiasticorum administrator, adeoque dum bonum Ecclesie postulat, potest ex omnibus partem aliquam, pro ut convenientius judicabitur, ad hunc finem applicare, neque attingitur ad unam decimam, sed potest pluries exigere. Dein est etiam supremus princeps in spiritualibus, adeoque non solum ab Ecclesiasticis, sed etiam ab omnibus Christianis potest exigere eam contributionem, quæ necessaria est ad bonum spirituale Ecclesie tuendum; non enim minus potestatis habet Papa in omnes Christianos ad bonum spirituale Ecclesie tuendum, quam sæcularis princeps ad tuendum bonum temporale sui regni, ad quem finem imponere potest tributa. Less. loc. cit. inquit, non tamen solere id facile facere Papam; sed loco decimæ quot annis pendendæ solere ex beneficiis majoribus exigere fructus unius anni pro toto vita tempore, quas annatas vocant.

Quæstio 481. Quid sit circa jus decimandi respectu Ecclesiarum de novo erectarum intra fines parochiæ?

1. Respondéo: attento jure communi jus decimandi, & perceptionem decimarum pertinere ad capellam, quæ assignato ei vero ac proprio parochi intra fines alterius parochiæ erigitur noviter. Barb. cit. §. 2. n. 16. citans Abb. in c. cum contingat. h. r. num. 8. & ibi DD. communiter. Legitimè tamen, hoc est, interveniente præter auctoritatem Episcopi iustà & necessariâ causâ, utpote sine qua nequit Episcopus capella noviter erecta deputare certam parochiam, cum præjudicio Ecclesie baptismalis, cujus in hoc consensus est necessarius. Lambert. de jurep. l. 1. q. 4. n. 8. Rebuff. q. 6. n. 9. apud Barb. loc. cit. num. 16. quodque solum voluit textus c. Ecclesia. & c. quicumque 16. q. 1. veterantes construi novas Ecclesias cum præjudicio Ecclesiarum antiquarum, maximè quo ad decimas, ut Barbos. loc. cit. quæ tamen causa iustà & necessaria deputationis novæ parochiæ, reliquæque solemnitates intervenisse præsumuntur, dum de iis non constat Felin.

Felin. in c. nemo. de consecrat. d. 1. n. 3. interveniente saltem diuturnitate temporis, puta 10. annorum. Barbof. loc. cit. citans Boerium decis. 34. num. 2. Secus est, dum talis capella, ut fieri saepe solet, erigitur cum quadam transactione inter eam & Ecclesiam antiquam, non constituendo in ea Vicarium, sed mercenarium deputandum per parochum ecclesiae antiquae; pertinent enim tunc decimae ad ecclesiam matricem ejusque Rectorem, qui dein ex iis justum stipendium capellano vel cooperatori suo praebere cogitur. Laym. loc. cit. n. 4. Barbof. cit. n. 16.

2. Nihilominus decimas pertinentes ad Ecclesiam matricem non transire ipso jure in Ecclesiam parochialem noviter erectam, sed remanere apud matricem, nisi facta praedicta dismembratione per Episcopum, is illas novo parochio ad praescriptum Concilii Tridentini sess. 21. c. 4. assignavit, censuisse sacram Cong. Concil. sub die 11. Martii 1617. testatur Barbof. loc. cit. n. 19. Lott. loc. cit. n. 109. Quod si vero Ecclesia matrix (quae de cetero de jure communi fundata est quo ad decimas praedictas suae parochiae, ut Gl. in c. cum contingat. Rebuff. q. 6. num. 12. Suar. de relig. to. 1. l. 1. c. 28. apud Barbof. num. 17. quin & cui pro titulo justo contra filialem alias servire potest, quod potuerit sibi decimas reservasse ab initio in signum matricitatis. Lott. loc. cit. num. 107. juxta decis. Rotae in Mediolan. decimarum de Varisio 12. Jun. 1618. coram Provano. nullaque sit juris resistentia, ut nova seu filiali Ecclesiae aliunde sufficienter provisae; matrix jura parochialia pro sua dignitatis conservatione retineat, adeoque etiam haec plerumque sit quaestio facti potius quam juris, non habens certam regulam. C. de Luc. in sum. de decim. num. 16.) consenserit assignari limitem & fundationem novae parochiae, censetur remisisse jus decimandi, uti & alia jura parochialia, quo ad illam portionem limitum assignatorum novae Ecclesiae. Barbof. num. 18. citans Rebuff. num. 20. Monet. c. 7. num. 30. Rotam decis. 313. num. 6. p. 2. recentiss. etiam in nova erectione id minime cautum. Gratian. discip. for. to. 2. c. 458. num. 14. apud Barbof. num. 19. ita ut in hoc casu Ecclesia noviter erecta intentionem fundatam super decimis habeat contra matricem. Barb. n. 9. citans Abb. in c. cum contingat. n. 8. & in c. ad audientiam. de Eccl. adif. n. 14. Paris. conf. 73. n. 3. Menoch. conf. 39. n. 20. &c. pluresq; Rotae decis. in quarum una, nempe Mediolan. decimar. s. Julian. 16. Jan. 1615. coram Pamphil. vult hoc procedere, ubi dismembratio facta est simpliciter, non autem, quando facta est cum clausula: sine praesudicio alterius.

Quaestio 482. Cui Ecclesiae parochiali pendenda sint decimae?

Respondeo: ibi solvenda decimae personales jure communi, ubi quis habet domicilium, & Sacramenta percipere debet, vide de hoc dicta supra. q. 471. per totam.

Quaestio 483. A quibus pendenda decimae, seu quae persona ad decimas solvendas obligentur debito personali?

1. Respondeo primo: pro explicatione terminorum, supponendo cum Laym. cit. l. 4. tit. 6. P. Leuren, Forti Benef. Tom. 1.

c. 3. ad initium. Suar. to. 1. de relig. tr. 2. l. 1. c. 17. num. 8. apud Pirh. nu. 33. duobus modis posse aliquem ad hoc obligari. Primo per se & directe, seu ratione personae, ita ut obligatio haec immediate oriatur ex conditione ipsiusmet personae, nimirum ex illius subjectione, qua ea in spiritualibus; seu quo ad percipienda divina subiecta est alicui, & ex inde in res & fructus rerum talis personae deriveatur. Unde haec dicitur obligatio personalis seu debitum personale. Secundo per accidens & indirecte, seu ratione rei tantum, quia nimirum persona per se seu ratione sui alioquin non obligata ad decimas possidet rem frugiferam, aut ejus fructus percipit, quibus incumbit onus decimarum; unde & haec dicitur obligatio realis, seu debitum reale. hoc supposito

2. Respondeo secundo in genere: omnes & sola ista persona obligantur ad praestationem decimarum per se, & debito proprio personali, quae ad recipienda spiritualia & divina subjiuntur Ecclesiae alicui, aut proprio sacerdoti, cujus spirituali ministerio & cura egent, cum decimae dictae cura & ministerii sint stipendium. Barbof. de off. paroch. c. 28. §. 3. num. 1. Laym. & Pirh. l. cit. ex D. Thom. loc. cit. juxta c. ex transmissa. de decim. hinc

3. Respondeo tertio: in specie non teneri hoc debito, Primo Judaeos, aliosque infideles (aut etiam, ut addit Castrop. de decim. p. 10. nu. 1. catechumenos) non baptizatos; cum quo ad personas suas Ecclesiae legibus (qualis est illa de decimis solvendis) non subjiuntur; adeoque sacerdotes vel ministros Ecclesiae nullos habeant, a quibus divina percipiant, aut sacrificium pro illis offeratur, quod est fundamentum seu causa dictae obligationis solvendi decimas. Gl. in c. de terris h. i. v. persolvendus. Pirh. ad tit. de decim. n. 37. citans Azor. p. 1. l. 7. c. 24. q. 3. Suar. loc. cit. n. 16. nu. 3. Laym. loc. cit. citans Sotum contra Abb. in c. de terris. n. 6. cum communi. Licet autem Ecclesia possit istiusmodi infideles cogere, ut ministros necessarios ad docendam fidem & conferendum baptismum audent, cum sicut ex jure naturae & divino tenentur audire veritatem & fidem veram recipere, ita eodem jure teneantur sustentare ministros ad hoc necessarios; nunquam tamen hac potestate sua utitur Ecclesia, sed gratis remittit, a solis baptizatis exigens dictorum ministrorum sustentationem. Castrop. loc. cit. ex Suar. c. 16. num. 12. Sed neque ex eo, quod Ecclesia non desit cura de iis in conferendo baptismo aliisque Sacramentis, adeoque pertinacia illorum non sit imputanda Ecclesiae; ut ea sic per eam defraudetur suis decimis. Nam est, ut dictum, teneantur recipere fidem infideles; donec tamen illam profiteantur, non tenentur nostris legibus, neque nostris Praelatis obedire; quando praecipuum in illos directe dirigitur Barbof. loc. cit. num. 5. ex Soto l. 4. de just. q. 4. a. 2. Possent tamen etiam Judaeos per accidens & indirecte cogi, pro ut in quibusdam locis fit, ut in defectum personalium decimarum & oblationum, quos alioquin ministris Ecclesiae penderent fideles inhabitantes aedes, quas modo incolunt Judaei, ad faciendam compensationem aliquam damni hujus illati, seu cessantis interesse; improbable non esse ait Pirh. num. 38. argumento c. de terris. & c. quanto. de usuris, citans Abbat. in c. de terris. n. 6. & Gl. in c. tua, de decim. v. praetextu.

4. Secundò Papa, cum is non habeat in terris pastorem, nemo autem per se obligetur ad decimas nisi ordinario pastori suo, cui in spiritualibus subicitur. Laym. *loc. cit. coroll. 2.* citans Suar. *c. 17. n. 8.* & Abulen. *in c. 23. Matr. q. 193.* contra Rebuff. *de decim. q. 5. n. 26.*

5. Tertiò pauperes, non solum extremà necessitate, in qua omnia sunt communia, sed etiam gravi paupertate pressi, ita ut solutis decimis non habeant necessaria ad se suosque congruè alendos (sed, ut Castrop. *n. 2.* debeant postmodum mendicatio illas, nempe decimas, postulare) probaliter non tenentur ad eas solvendas, usque dum ad meliorem statum redeant. Castrop. *ibid.* Laym. *n. 6.* Pirh. *n. 46.* citans Suar. *c. 16. n. 16.* contra Abb. *in c. cum homines. n. 5.* Rebuff. *n. 34.* Canif. *de decim. c. 5.* qui solam necessitatem extremam excipiunt. Non enim est credibile hoc præceptum Ecclesiæ cum tanto rigore obligare, & Ecclesiam velle tanto cum rigore à fidelibus exigere decimas, præcipuè, cum antiquo jure pars decimarum & fructuum Ecclesiasticorum applicata sit pauperibus, & adhuc hodie Clerici teneantur illis ex suis redditibus subvenire, adeoque agrè ferre non possint parochi, si, quod iis à se tribuendum, ipsi retineant. Ad hæc, loquendo generaliter, solutio debiti differri possit, dum debitor ipse aut ejus familia est in gravi necessitate. Laym. & Castrop. *loc. cit.* qui posterior etiam tenet, in gravi necessitate non secus ac in extrema omnia esse communia; quin & non solum differri solutionem posse, sed & debitum extinguere, si durante necessitate dives tenetur facere eleemosynam, adeoque egenum uti jure suo proprio, dum rem ipsam consumit. Idem extendit Pirh. *n. 42.* ad moniales aliisque regulares, quorum redditus adeo tenues, ut de iis sustentari nequeant, sed in hunc finem mendicare debeant (intellige, si vi statuti aliàs mendicare non soleant) juxta *Extray. declarationes. h. t.* quamvis dicat, ibi sermonem esse de decima Papali imposta personis Ecclesiasticis. Secus tamen est de pressis communi paupertate, ita ut licet tenues habeant redditus, solutis tamen decimis, sufficientes ad necessariam sui suorumque sustentationem; eò quòd, licet decimæ aliique redditus Ecclesiastici, si sint superflui, in pauperes aliosve pios usus sint erogandi, distributio tamen ista relicta sit ipsis Clericis; adeoque dicti pauperes suæ prius obligationi satisfacere debent, cum speciale aliquod jus non habeant ad superfluos redditus Ecclesiasticos. Laym. *n. 5.* Pirh. *n. 45.* v. Th. & Suar. *ll. cit.*

6. Quartò Episcopi & parochi non tenentur ex debito personali solvere decimas, spectato jure communi Ecclesiastico. Castrop. *n. 6.* Pirh. *num. 40.* Laym. *n. 1. coroll. 3.* citans D. Th. & Suar. eò quòd talis obligatio neq; ex jure Canonico, neque ex consuetudine ostendi possit, decimæque hoc debito non debeantur nisi ordinario parochi vel proprio sacerdoti, à quo quis recipit Sacramenta & spiritualia, quique ad ea ministranda tenentur ex officio, qualis non est respectu episcopi vel parochi. Pirh. *cit. n. 40.* Et licet parochi subjecti sint episcopo tanquam parochi parochorum, à quo dirigantur, adeoque ex hoc adsit sufficiens fundamentum solvendi decimas Episcopo, jus tamen iis istam obligationem non imposuit. unde nec Episcopi talibus decimas similiaque tributa imponere possunt parochis. Laym. Pirh. Castrop. *ll. cit.*

7. Respondeo tertiò: è contra tenentur hoc debito, primò hæretici, cum, utpote baptizati, Eccle-

siæ subjiciantur, adeoque teneantur hoc illius præcepto, & ab ejus obligatione non eximantur ob contumaciam suam, ne ex iniquitate sua commodum recipiant. Et licet de facto spiritualia à ministris Ecclesiæ non recipiant, ad hoc tamen teneantur. Pirh. *n. 36.* citans Abb. *in c. de terris. h. t. in fine.* Suar. *c. 16. n. 3.*

8. Secundò Clerici non curati obligantur per se & debito personali ad solvendas decimas; Clerici enim, qui parochi non sunt, tenentur recognoscere pastorem proprium, & ab eo Sacramenta recipere, & hic ea illis ex officio ministrare, adeoque non minus sunt illius parochiani quam laici, quæ est ratio, ob quam laici tenentur solvere decimas. Castrop. *nu. 3.* Laym. *n. 2.* Pirh. *n. 41.* & apud illos Suar. *l. c. c. 17. n. 21.* Covar. *l. c. c. 17. n. 8.* & c. juxta *c. 2. de decim.* ubi dicitur: *illi profecto Clerici, qui à Clericis spiritualium ministeriorum labores accipiunt, decimas eis debent.* Hoc ipsum autè intelligitur non tã de decimis merè personalibus, utpote quæ hodie per consuetudinem ferè communem abrogata, ne quidem à laicis penduntur, quàm de prædialibus. Pirh. *n. 42.* Laym. *loc. cit.* non quidem solvendis ex prædiis & redditibus, seu fructibus Ecclesiasticis, quos possident, & percipiunt titulo merè spirituali. v. g. beneficiorum suorum Ecclesiasticorum, aut quæ lucrantur actione spirituali, seu ut Clerici sunt; voluit siquidem Ecclesia hos redditus illis sine diminutione obvenire; cumque ea ceaseantur stipendium laboris seu operis spiritualis, censetur ea integrè, & libera ab omni onere Ecclesiastico accipere. Et de his intelligendum est *c. novum. de decim.* ubi dicitur: *novum (hoc est insolitum & non ferendum) genus exactiois esse, ut Clerici à Clericis decimas exigant.* & illud vulgare dictum: Clericus Clericum non decimat: AA. iidem (quamvis id limitet Pirh. *nu. 42. & 43.* ad bona seu prædia, ex quibus fructus ratione suorum beneficiorum percipiunt, si ea sita sunt intra eandem seu parochiam dictorum beneficiatorum seu Clericorum propriam: eò quòd, cum Abb. *in c. 2. de decim. n. 6.* Suar. *cit. c. 17. n. 70.* Covar. *l. c. n. 8.* & c. contra D. Th. veriorum de jure censet sententiam, quòd Ecclesia habens prædia in aliena parochia, debeat alteri Ecclesiæ inde solvere decimas. Verum tunc saltem illi Clerici de fructibus beneficiorum suorum non tenebuntur adhuc dictæ parochiæ solvere decimas ex debito personali sed real) sed ex fructibus prædiorum sæcularium ac patrimonialium, quæ possident jure hæreditatis, emptionis, aut quovis alio titulo sæculari. Quin & spectato jure communi (cui tamen, ut dictum aliquoties, consuetudine ferè ubique derogatum) tales Clerici obligantur per se & debito personali solvere decimas personales ex lucris ac redditibus temporali titulo acquisitis; quia respectu horum bonorum seu reddituum ac lucrorum temporalium per accidens est, quod talis persona sit Clericus & beneficiatus, adeoque percipit ea, non ut Clericus, sed ut civis. Barb. *cit. 6. 3. n. 20. & 21.* Pirh. *num. 42.* ceterique AA. citati. Et de horum bonorum decimis intelligenda est altera *cit. c. novum.* pars juxta probabiliorum ejus interpretationem apud Barbof. *in collection. ibid. n. 2.* Pirh. *n. 41.*

9. Tertiò idem dicendum de religiosis, spectato nimirum jure communi antiquo, & seclusis privilegiis, & contrariâ consuetudine, argumento *c. ex multiplici. c. commissum. c. ex parte. h. t.* Laym. *n. 4.* Pirh. *n. 44.* Suar. *loc. cit. n. 25.* quia etiam hujusmodi personæ, nisi privilegio vel consuetudine eximantur, subjectæ sunt parochiis, Laym. *loc. cit.*

10. Denique quo ad laicos, etiam supremos Principes ac Reges dubium non est, eos hoc debito personali obligatos esse solvere decimas, præsciendando pariter à privilegio, Barb. *cit.* §. 3. n. 2.

Quæstio 484. Quenam persone obligantur debito tantum reali ad solvendas decimas?

Respondeo: omnes omnino, cujuscunque ordinis, religionis, status & dignitatis fuerint, nisi vel præscriptione, consuetudine, vel Pontificiâ dispensatione seu privilegio eximantur. S. Thom. *cit.* a. 4. Abb. *in c. quanto de Judeis*, n. 4. Laym. n. 5. cum communi DD. *in c. de terris*, postquam enim dioceses in parochias divisæ, prædia intra quamlibet parochiam sita obligationem acquisiverunt inferendæ decimæ partis fructuum eorundem prædiorum Ecclesiæ, intra cujus fines prædia sita sunt, eamque obligationem secum ad quemcunque possessorem deferunt, quia res transit cum suo onere. Laym. *loc. cit.*

2. Sic itaque in specie tenentur hoc debito reali, primò Papa ipse, nimirum ratione bonorum patrimonialium, vel alio titulo non spiritali propriorum, quæ jam antea erant obnoxia decimis. Licet enim sit supremus decimarum & jurium illorum dispensator, non tamen est absolutus dominus; & hinc non potest de illis pro arbitrio suo disponere. Pirh. n. 39. citans Suar. c. 17. n. 10. cum communi.

3. Secundo episcopi & parochi (intellige juxta dicta ex bonis titulo seculari acquisitis; nam quæ episcopo vel parochi specialiter applicata sunt ad ejus sustentationem ratione ministerii & officii, quod fidelibus exhibent, decimis obnoxia non sunt) siquidem jus Ecclesiæ, quod habet in iis bonis sibi obnoxii in ratione decimabilium lædi non debet, eò quòd ad temporale dominium Episcopi vel parochi ea prædia deveniant, Pirh. n. 40. Fagund. *ad præc.* §. 1. c. 7, num. 8. Suar. c. 17. num. 16. Castrop. num. 6. juxta *c. si quis laicus vel Clericus*, 16. q. 1. ubi dicitur: *si quis laicus, vel Clericus, vel utriusque sexus persona proprietatis sue loca, vel res alibi dare delegaverit, decimativum proventum priori Ecclesiæ abstrahere, nullam habet potestatem; quod si facere tentaverit, talis traditio irrita prorsus dicitur &c.* Idem esse respectu bonorum sitorum in aliena parochia, donatorum episcopo vel parochi tanquam personæ privatae titulo spiritali, dicit Castrop. p. 11. n. 6. ut ait, cum communi. Quin etiam ex fundis & prædiis jam antecederet obnoxii ratione decimarum parochiali Ecclesiæ v. g. S. Petri, in qua sita, dum ea dein non donantur parochi tanquam privatae personæ, sed obvenerunt ipsi Ecclesiæ v. g. S. Joannis titulo foundationis, donationis, legati &c. ac ita fiunt quasi patrimonium illius Ecclesiæ, deberi adhuc à parochi hujus Ecclesiæ S. Joannis debito reali decimas Ecclesiæ S. Petri, docent cum communiore. Laym. *cit.* c. 3. n. 5. & apud illum & Castrop. Rebuff. q. 5. n. 20. Guttier. *qq. can.* l. 1. c. 21. n. 54. Covar. l. 1. c. 29. n. 8. Abb. *in c. 2. de decim.* Nihilominus contrarium, nempe ex prædiis donatis Ecclesiæ in sustentationem ministrorum illius non esse obligationem solvendi decimas alteri Ecclesiæ, in qua sita sunt, esse probabile & placere sibi, ait Castrop. *cit.* n. 6. *in fine.* citans pro hoc D. Tho. *cit.* a. 4. ad 1. Suar. *cit.* c. 17. nu. 29. & 31. Cajet. Soc. Aragon. Et licet centeat citatum supra canonem *si quis laicus* nec esse Pontificis alicujus

P. Leuren. Fori Benef. Pars 1.

aut Concilii generalis approbati; hanc tamen tanquam exceptionem ab ista regula generali locum habere, nisi fortè in casu, quo grave detrimentum per hoc sequeretur Ecclesiæ isti, in qua sita prædia; tunc autem debere episcopum impedire, ne decimæ tollerentur, ac ita sentire AA. à se citatos, favet quoque huic sententiæ Pirh. n. 43.

4. Tertio religiosi tam exempti quàm non exempti ex terris & possessionibus suis acquisitis & acquirendis decimas illis Ecclesiis solvere debent, quibus eadem terræ & possessiones, priusquam ad illos pervenirent, fuerunt decimales, nisi super hoc speciali jure v. g. præscriptione vel privilegio sint muniti. Sic expressè *c. statuto, de decim.* in 6. Pirh. nu. 44. citans Suar. c. 17. n. 25. Lessi. c. 39. n. 23. &c.

5. Quarto Judæi (idem est de Paganis, Turcis &c. ut Azor. p. 1. l. 7. c. 24. q. 1. Barbof. *de off. paroch.* c. 28. §. 2. n. 2. 4. & alii apud illum) obligati sunt hoc debito reali, & cogi possunt ac debent ad solvendas decimas prædiales, (non quidem quatenus formaliter sunt decimæ, sed pro ut onus sunt annexum ipsi rei. Suar. c. 16. n. 6. apud Pirh. num. 37. contra Abb. *in c. de terris*, num. 5. & Oldr. *conf.* 91. apud Barb. *lo. cit.*) ministris Ecclesiæ ex iis fundis seu prædiis, quæ decimis fuerunt obnoxia, antequam ad eorum manus pervenirent. *c. de terris*, h. t. c. quanto. *de usuris*. Barb. Pirh. *ll. cit.* cum communi. qui tamen n. 38. notat, non posse Judæos cogi præcisè ad solvendas has decimas, sed alternativè vel ad illas solvendas, vel ad prædia relinquenda, ut haberetur *cit. c. de terris*; cum gravatus onere reali possit se liberare à debito, relinquendo rem oneratam, Sed & absolute non tenentur Judæi alique infideles solvere has decimas ex fundis ac prædiis, quæ nunquam autè fuerunt possessa à Christianis, utpote in quibus nullum unquam jus quæsitum Ecclesiæ, argumento, *c. de terris*, & c. quanto. Pirh. n. 38. citans Suar. *ubi ante.* & Barbof. *in collectione ad c. de terris*, num. 2. Sed neque ad id tenentur jure divino naturali; nam licet omnes homines teneantur hoc jure Deum agnoscere & colere ut Deum; non tamen tenentur vi hujus juris ad hoc per oblationem decimarum. jus verò divinum, quo ad hoc obligantur Judæi, abolutum sit per legem Evangelicam. Pirh. *lo. cit.* Suar. c. 16. n. 11. Barbof. num. 4. Ac denique licet infideles injusto bello occupantes terras Christianorum, si ex ad Ecclesiam revertantur, de rigore juris obligantur satisfacere, etiam pro decimis præteritis, quas non solverunt, quia Ecclesia nunquam fuit privata jure acquisito ad illas; neque ab infidelibus præscribi contra hoc jus potuit: Ecclesia tamen id exigere non solet, cum onus sit intolerabile, & magnum fidei impedimentum; ad quod etiam moraliter infideles obligari non possunt, Pirh. *loc. cit.* ex Suar. n. 9.

Quæstio 485. Specialiter circa dominum seu locatorem prædii, & circa colonum seu conductorem, quis eorum solvere debeat decimas?

Respondeo: si dominus conduxit solam operam coloni pro sola pensione pecuniaria, ita ut fructus omnes pertineant ad dominum, hic integras decimas, & non deductâ prius pensione, quam dat colono, solvere tenetur. *c. non est*, & c. *eum non sit. de decim.* Si colonus ipse conduxit prædium pro pensione pecuniaria seu fructuaria pendenda domino, colonus debet integras decimas sol-

S 3

vere

vere ex omnibus fructibus, qui proveniunt, & non deducta prius pensione dicta. *c. cum non sit.* nec in hoc nimium gravatur colonus, cum propter hoc onus minorem pensionem proportionatam, nempe novem partibus fructuum, exigere debet; adeoque nec tunc tenetur dominus ad decimas solvendas ex dicta pensione accepta; quia illa jam virtualiter decimata est hoc ipso, quod minor fuerit imposita colono pensio in ruitu istius oneris decimarum. Si dominus partem fructuum, & colonus etiam partem recipit, uterque ex parte sua absque diminutione impensarum solvere tenetur decimas juxta *c. à nobis. & c. tua. h. t.* Ita ferè Pirh. *nam. 48.* citans Abb. *in c. tua. n. 14.* Azor. *loc. cit. c. 24. q. 4.* Suar. *c. 35. n. 13.*

Questio 486. An dari possit exemptio ab obligatione solvendi decimas, & qualiter?

Respondeo ad primum affirmative, cum enim hæc obligatio non sit ex jure divino naturali, vel etiam positivo, ut dictum, modò relinquatur ministris Ecclesiæ necessaria & congrua sustentatio, tolli omnino potest, multoque magis quo ad aliquos, quæ est propriè exemptio.

2. Respondeo ad secundum: hæc exemptio fieri potest tribus modis, privilegio, consuetudine, præscriptione. Castrop. *disp. unica. p. 12. num. 1.* Ac primò quidem per privilegium, circa quod.

Questio 487. Quid in hoc possit Papa, aliisve Prælatibus inferioribus?

Respondeo ad primum: potest Papa de potestate absoluta validè obligationem solvendi decimas omnino quo ad omnes fideles tollere & abrogare, modò ministris Ecclesiæ aliunde suppetitur necessaria & congrua sustentatio. Azor. *loc. cit. q. 6. Less. l. 2. c. 39. dub. 5.* Suar. *loc. cit. c. 14. nu. 10.* Pirh. *n. 51.* Castrop. *loc. cit. p. 2. n. 2.*

2. Secundò: de facto tamen ac simpliciter id non potest licitè; cum id eederet in grave damnum temporale & spirituale Ecclesiæ totius, essetque dissipatio reddituum Ecclesiæ. Pirh. *loc. cit.*

3. Tertiò: potest validè & licitè per speciale privilegium quibusdam in particulari concessum obligationem solvendi decimas in totum vel in partem remittere, ac ita illos à communi aliàs obligatione ista eximere. Barbof. *de off. paroch. c. 28. §. 3. num. 12.* citans quamplur. Azor. *p. 1. l. 7. c. 37. q. 6.* Castrop. Pirh. *ll. cit.* cum communi. Ratio, quia etsi de jure divino ac naturali sit, ut ministri Ecclesiæ habeant à fidelibus, quibus divina ac spiritualia ministrant, congruam sustentationem, ad summum, procedendo in hoc collectivè, ita ut in parochia aliqua parochus ab omnibus constituentibus illam collectivè sumptis habeat sustentationem suam; non tamen est de jure divino, ne quidem positivo, ut procedatur in hoc distributivè, hoc est, ut singuli parochianorum ad dictam sustentationem contribuere debeant. Barb. Pirh. *ll. cit.* sed neque per dictam exemptionem gravantur alii solventes decimas, cum non plus solvant, quam si nullus esset exemptus, sed solum stipendium ministri minuitur, quod ab Ecclesia sicut augeri, ita & minui potest ex justa causa, seu prout ad bonum commune expedire judicaverit. Pirh. *loc. cit.*

4. Quartò licitè id non potest Papa sine causa

juxta probabiliorem; cum sine causa à lege communi & regula omnibus præscripta aliquem eximere sit abuti potestate; quamvis dum id fit citra scandalum ac damnum notabile alterius (quale foret v. g. dum ob exemptionem unius gravarentur notabiliter magis alii) non sit nisi peccatum veniale. Castrop. *cit. p. 2. num. 3.* citans Sanch. *de matrim. l. 8. d. 18. nu. 3.* de cetero præsumendum semper, principem sine legitima causa non moveri ad dispensandum in lege, præsertim dum id facit motu proprio. Suar. *de cens. ro. §. d. 41. f. 3.* Sanch. *loc. cit. d. 17. num. 14.* Quin & certum esse in exemptione decimarum facta personæ Ecclesiasticæ intervenire semper causam legitimam, cum illa exemptio sit quasi applicatio debita sustentationis, eò quòd sint ministri Ecclesiæ ad communem utilitatem ordinati, ait Castrop. *loc. cit. num. 4.* Potest etiam Papa decimas non secus ac fructus alios uni Ecclesiæ applicatos applicare alteri, pro ut sibi visum fuerit, absque eo, quòd ulli faciat injuriam; cum non nisi dependenter à voluntate illius fuerint applicati. Unde per exemptionem factam regularibus Ecclesiæ parochiales allegare nequeunt factam sibi injuriam. Castrop. *loc. cit. num. 5.* Porò duplicis generis sunt privilegia à decimis solvendis exemptiva. Quædam generalia, nimirum juri Canonico inserta, unde & à jure communi concessa dicuntur. Quædam particularia extra jus commune, sive in scriptis concessa, sive sine scripto. Pirh. *num. 52.* citans Suar. *c. 18. num. 2.*

5. Respondeo ad secundum; non posse ullum Prælatum Papæ inferiorem hoc privilegium exemptionis concedere; cum non possint tales relaxare legem superioris, seu in ea dispensare aut remittere & mutare, quæ Pontifices in jure communi statuerunt, nisi in casibus ipsis concessis, cujusmodi facultas relaxandi obligationem solvendi decimas concessa Episcopis nullibi in jure repetitur. Solum modò itaque in specialibus quibusdam casibus committitur Episcopis, uti & per Trident. pluribus in locis iis conceditur, ut tanquam sedis Apostolicæ Legati disponere possint de decimis, eas vel earum partem, aut beneficia ex iis erecta ad aliqua opera vel loca pia applicare possint uniendo, dividendo, uti & ex justa causa unius Ecclesiæ decimas alteri Ecclesiæ vel personis Ecclesiasticis applicando &c. quod ipsum non est dispensare aut relaxare jus commune; sed debitè decimas administrare. *c. plures. c. statimus. h. t.* Barbof. *num. 49.* & seq. Pirh. *loc. cit.* Castrop. *loc. cit. p. 2. num. 1.* Rebuff. *de decim. q. 5. num. 32.* Multoque minus jam poterit quis solvi ab obligatione solvendi decimas ecclesiasticas per potestatem sæcularem juxta *c. tua. h. t.* cum princeps sæcularis neque in specie, neque in genere disponere possit de rebus Ecclesiasticis; adeoque nec concedere immunitatem à juribus spiritualibus, quale est illud decimarum solvendarum. unde si diceret: concedimus tibi bona hæc sine omni onere reali præ-

stando, minimè liberaret à solvendis decimis ecclesiasticis, Pirh. *num. 134.*
cum comm.

**

*

Quæstio

Quæstio 488. Quinam de facto à solvendis decimis eximantur jure communi; diversissima enim plurimorum in particulari desuper privilegia corpori juris non inserta singulariter examinare huc non spectat. Videant singuli propria sibi privilegia, & inferant, ut bene monet Castrop. p. 12. n. 3. ex generali doctrina, quæ privilegium sibi concessum comprehendat?

Respondeo primò: Religiosi omnes utriusque sexus, tam Clerici vel Canonici Regulares, quam monachi (qui olim, dum ad Clericatum promoveri non solebant, ex prædiis & laboribus suis decimas debebant parochis, in cujus Ecclesia divina audiebant, & sacramenta percipiebant sicut laici. Argumento *c. alia causa. c. Ecclesia. c. interdicimus. Pith. nu. 55.*) in communi viventes, præterquam quòd vi de consuetudine, in qua ferè ubique venit solutio decimarum personalium, non minùs quam laici immunes sint ab his solvendis ex lucris proprii laboris & industriæ, jure Canonico communi exempti adhuc hodie dum sunt ab obligatione tam personali quam reali solvendi decimas prædiales ex novalibus (hoc est, de cultis de novo prædiis aut fundis, qui antequam ad illos pervenirent, ob non culturam supra hominum memoriam nullos aut exiguos fructus afferbant, idè que vel nullis vel valde modicis decimis obnoxii erant; unde & consequenter præjudicium grave non inferitur Ecclesiæ parochiali, si postquam ad culturam redacti nullas pendant eidem decimas; secùs est de iis, quæ postmodum à Religiosis magis exculca majores fructus ferant, dum tamen antea fructus non modicos ferrent. *Pith. num. 55. Laym. cit. num. 4.*) quæ propriis manibus vel sumptibus excolunt. Item de nutrimentis animalium suorum (hoc est, de animalibus, quæ ipsi nutriunt. *Barbof. num. 46.*) & de hortis suis, sic expressè in *c. ex parte. de decim.* Uti id ipsum simili ratione indultum est leprosis, *c. 2. de Eccl. edif.* ubi in communi viventes permittuntur habere propriam Ecclesiam cum cæmeterio, propriumque presbyterium. *Laym. & Pith. h. cit. Barbof. num. 48.* ubi etiam ait, hoc privilegium, cum sit speciale, non extendendum ad hospitale commune leprosis & aliis infirmis; cum in eo casu leprosi, etiam ab aliis infirmis separati, non constituent corpus separatam; quia talis separatio fit tantum ad evitandum contagium. Hujus autem privilegii utilitas non tantum in eo consistit, quòd vi illius eximantur Religiosi à solvendis decimis personalibus, utpote à quibus per consuetudinem liberi, quam quòd vi illius liberentur à prædialibus dictorum novalium. Turresrem. apud *Castrop. num. 3. Laym. num. 4.* Porro manet hoc ipsum privilegium ab Hadriano. IV. & Alexand. III. concessum Religiosis omnibus in communi viventibus, ab Innoc. III. in Concil. Later. minimè revocatum per *c. nuper.* utpote in quo nec verbo fit mentio de decimis perceptis ex novalibus, adhuc hodie in vigore suo. *Pith. n. 55. & 58. Laym. n. 4. Barb. cit. §. 3. n. 17. & supponit Castrop. n. 4. cum communi.*

2. Limitandum tamen hoc ipsum, ut locum non habeat, ubi novalia ab istis Religiosis traduntur aliis excolenda (intellige, horum aliorum sumptibus) colonus enim tunc, cui elocata talia novalia, solvere debet decimas. *Laym. loc. cit. Barbof.*

l. cit. citans Rebuff. q. 14. num. 17. Monet. de decimis. c. 4. num. 58. Item si animalia ab iis dentur aliis nutrienda, nisi his dentur nutrienda sumptibus ipsorum Religiosorum. *Pith. n. 55. citans Abb. in c. ex parte. in fine. Barbof. n. 46.* ubi etiam quòd datum privilegium procedat tantum in animalibus, quæ deserviunt pro usu monasterii, citatque pro hoc *Monet. c. 5. n. 17. Rebuff. & c.* Item locum habeat non nisi de iis hortis, quos Religiosi colunt ad proprium usum duntaxat. *Pith. loc. cit.* ubi addit: Si ex agro ab antiquo, & supra hominum memoriam obnoxio decimis Religiosi facerent horum, dictum privilegium non habiturum locum; quia fraudulenter possent prædia reducere ad hortos. Ac demum ut locum non habeat, ubi pacto expresso speciali ad solvendas etiam istorum decimas tenerentur. *Barb. l. cit. & apud eundem Monet. c. 4. n. 59. Rebuff. loc. cit. n. 53.*

3. Privilegio quoque in jure communi expresso, nempe *cit. c. ex parte.* exempti sunt Cistercienses, Templarii & Hospitalarii à solvendis decimis, etiam ex aliis prædiis suis (hoc est, quæ jure proprietario possident, & non solum conduxerunt, ut *Castrop. cit. n. 3.*) etiam hæc novalia non sint, dum ex propriis manibus vel sumptibus excolunt (secùs est, dum ea aliis colenda tradunt, ut dictum paulò ante de novalibus; privilegium enim exemptionis à solvendis decimis est personale, & non reale, adeoque non transit ad colonos, conductores, emptores prædiorum istorum. *Barbof. cit. §. 3. n. 39. citans Azor. p. 1. l. 7. c. 27. q. 7. Suar. de Relig. to. 1. tr. 2. l. 1. c. 29. n. 13. Tamb. de jure Abb. tom. 1. d. 15. q. 18. n. 5.*) & acquisita fuerunt jam ante Concil. Lateran. sub Innoc. III. *Barbof. loc. cit. n. 18.* manetque illis adhuc hodie illæsum hoc privilegium juris communis; cum quo ad dicta bona constitutio illa *c. nuper. h. r.* desumpta ex Concil. Later. nihil immutavit. *Abb. in cit. c. nuper. num. 2. Pith. n. 57.*

4. Atque hæc sunt, præter quæ Religiosi nullam aliam exemptionem à decimis de jure communi contentam habent. Nam generale amplumque illud privilegium concessum à Paschali II. in *c. decimas. 16. q. 1.* Religiosis omnibus, ut de laboribus seu nutrimentis suis propriis, adeoque etiam de prædiis, quæ propriis manibus vel sumptibus pro vitæ suæ sustentatione colunt, decimas solvere non cogantur, revocatum est ab Alex. III. in *c. ex parte.* & restrictum *ibidem* ad solos Cistercienses, Templarios & Hospitalarios. Quin & hoc ipsum quo ad hos limitatum postea ulterius ab Innoc. III. *cit. c. nuper. h. r.* ad ea solum prædia, quæ ante istam constitutionem, seu ante Concilium illud Lateranense ab illis acquisita. Unde hodie dum tam Cistercienses quam Regulares ceteri omnes, quantum est de jure communi, vi nimirum *cit. c. nuper.* de prædiis omnibus acquisitis post dictum Concil. Lateran. solvere tenentur decimas iis Ecclesiis, quibus jam ante, priusquam nimirum ad Religiosos pervenirent, decimæ ex ex dictis prædiis solvebantur ab eorum Dominis, nisi aliter cum iisdem Ecclesiis componant. *cit. c. nuper. Barb. n. 20. Pith. n. 57.* Proceditque id ipsum, etiam si ea prædia pro dote, fundatione seu sustentatione monasterii aut Ecclesiæ ejus, vel alterius Ecclesiæ secularis fuissent assignata, donata vel empta. *Pith. loc. cit. Abb. in c. nuper. & Fagn. ibid. n. 10.* Quare manutenendus parochus in possessione exigendi decimas ratione prædiorum acquisite per Regulares, donec doceant de sufficiente privilegio,

juxta Decif. S. Congr. in *Pisaurensi* 13. April. 1630. Barb. n. 48.

5. Quapropter Religiosi in hac parte favore ulteriore juris communis destituti, omnes fere hodie, ut ait Barb. *cit. n. 20.* per specialia privilegia à Pontificibus obtinere hanc exemptionem à solvendis decimis ex prædiis suis quibuscunque, quæ propriis manibus vel sumptibus colunt; de quorum multis videri possunt, quos ibidem citat Barbof, Mirand. *rom. 2. q. 49. n. 12.* Suar. *cit. l. 1. c. 18. 19. 20.* Rodriq. *qq. regul. rom. 2. q. 44. a. 4.* Fagund. *ad præcept. s. l. 2. c. 4.* Lege & Barbof. ipsum *cit. s. 3. n. 36.* de privilegiis hac in parte concessis Societati JESU à variis Pontificibus, uti & limitatis vel revocatis.

Quæstio 489. Qualiter concessio hujusmodi specialis privilegii valeat, & extendenda vel restringenda sit?

1. **R**espondeo ad primum: ut valeat, esse derogandum in eo expressè *c. nuper.* hoc enim cum sit constitutio Concilii generalis, censetur adjunctam habere derogatoriam clausulam etiam futuris, seu sequentibus dispositionibus ob defectum intentionis ex parte concedentis, adeoque necessarium requiri expressam ejus derogationem. Barbof, *n. 37. & 38.* citans Campanil. & plures Rotæ decif, Pirh. *n. 59.* citans Fagn. in *c. nuper. n. 2. & 29.* non obstante, quòd dicta constitutio *c. nuper.* relata sit in corpus juris; adeoque Papa censetur habere plenam ejus notitiam; quia adhuc defectus intentionis concedentis adest propter clausulam derogatoriam, quam dicta Conciliaris Constitutio includit. Fagn. Pirh. *ll. cit.* Sufficenter autem ei derogatum censetur, ubi diceretur in privilegio dato in vel à Concilio generali cum clausula: *non obstante constitutione alia Concilii alterius generalis.* Pirh. *l. cit. ex Fagn. n. 31.*

2. Respondeo ad secundum primò: quòd Papa communicando privilegia alicujus Religionis specialiter exempta à solutione decimarum alteri religioni, huic eo ipso non censetur communicata eadem exemptio; cum hoc privilegium non solet concedi, nisi cum magna difficultate (& ut Pirh. *n. 62.* cum cognitione causæ) idque verum, etiam si in literis communicationis privilegiorum facta sit mentio de decimis; cum id intelligi debeat de decimis extraordinariis, non autem de ordinariis, seu prædialibus. Barb. *n. 41.* citans Felin. in *c. sedes. de rescript.* Trull. & c. Pirh. *n. 62.* citans Fagnanum, *ubi ante. n. 33.*

3. Secundò, quòd dum hodie conceditur alicuius à Papa exemptio à decimis his similibusve verbis: ut non solvant decimas de prædiis suis, vel ex prædiis, quæ habent, vel ex bonis possessis &c. privilegium hoc non ad sola novalia se extendat, sed & ad prædia alia possessa tempore concessi privilegii, nisi fortè deberentur ex iis decimæ Ecclesiæ alicui aut privatæ personæ particulari titulo, scilicet præscriptione, consuetudine aut privilegio: non enim censendus est Papa tali juri derogare, nisi ubi conceditur privilegium talibus verbis, quibus quodlibet jus censetur derogatum, sicuti modò Religiosis solet dari tale privilegium. Castrop. *cit. p. 12. nn. 5.* citans Azor. *cit. l. 7. q. 6.* Suar. *c. 19. num. 13.* Covar. *c. 17. num. 14. &c.* Pirh. *num. 71.* eò quòd licet privilegium tale ex parte eorum, quibus datur, favorabile censeri possit, sit

tamen potius absolutè odiosum, adeoque sit strictè interpretandum, verba tamen illius in rigore salvari debeant & ampliari secundum rigorosam suam significationem, qualiter per prædia non veniunt novalia, ita ut ex eo verba illa restringenda sint tantum ad novalia, quòd per tale privilegium derogatur juralterius, nempe Ecclesiæ parochialis; nam Papa concedens istiusmodi exemptionem, tacitè parochiæ, cui jure communi, non autem speciali aliquo debebantur, derogat, tollitque debitum solvendi illas illi; nec opus est, ad hunc effectum aliam expressionem facere mentionem. Castrop. *l. cit.*

4. Tertio, quòd privilegium dictis verbis concessum extendatur quoque ad prædia deinceps post illud datum acquirenda. Castrop. *l. cit. num. 6.* citans Azor. & Suar. *ubi ante.* Pirh. *n. 60.* Argumento *cap. quocirca. de privileg.* ubi dicitur, quòd qui indefinitè remisit decimas, intellexisse videtur, non tantum de decimis bonorum istius temporis, sed & futuri, cum nihil exceperit, potuit tamen excipere; nec debeat una eademque substantia diverso jure censeri, &c. Pirh. *loc. cit.* Nec obstat, quòd res transeat cum suo onere, cum id intelligendum, quando persona tantum est privilegiata, non autem ejus bonis privilegium est concessum, hoc est, quando privilegium hujusmodi onus rei impositum tollit; tunc enim non transit cum suo onere, quia illud sublatum, Castrop. *l. cit.* quamvis tamen *num. 10. in fine* dicat: non tam prædia Religiosorum propriè dici exempta, quam Religiosos: unde si dicta prædia vendant aut alienent, non transferunt cum privilegio non solvendi decimas: sed dici possent tunc ea reassumere iterum hoc onus.

5. Quarto à fortiore, quòd tale privilegium conceptum dictis verbis extendat se etiam ad novalia post concessum privilegium coli cœptas, quia & veniunt propriè nomine prædiorum propriorum; adeoque comprehenduntur sub illa indefinita non solvendi decimas ex prædiis propriis. Pirh. *num. 103.* citans Zoëf, *de decim. num. 54.* Castrop. *num. 6.* citans Azor. Suar. *Rebuff. q. 14. num. 29.* Guttier. *c. 21. num. 130.* apud eundem Castrop.

6. Quintò: ut privilegium sub dictis verbis datum non extendatur ad bona, quæ Religiosi habent locata, conductæ vel in Emphyteusim; quia agri conductitii, vel accepti in Emphyteusim non sunt proprii nec sui: & licet dicantur haberi, hoc ipsum dicitur, non nisi secundum quid, seu ad tempus, non autem absolutè; cum non dicat habere absolutè domum, sed usum illius ad inhabitandum: contractus etiam Emphyteuticus vix distinguatur à locato & conducto, nisi in majore vel minore tempore, privilegium autem vergens in præjudicium tertii sit strictè intelligendum salva verborum proprietate. Pirh. *num. 64. & 65.* citans Suar. *c. 19. num. 9.* Castrop. *l. cit. num. 8.* citans Abb. in *c. dilecti.* Rebuff. *quest. 14. num. 52.* contra Azor. *cit. lib. 7. q. 6.* sententium contrarium, tam de conductitiis quam habitis in Emphyteusim, & Suar. sententem idem sub opinione probabili de habitis in Emphyteusim.

7. Sextò, dum diceretur in concessio privilegio: eximimus Religiosos & eorum prædia à solvendis decimis, &c. quin & si diceretur: eximimus Religionem aliquam à solvendis decimis prædiorum suorum; non additè ullà restrictione; si illa

si illa

si illa propriis manibus vel sumptibus colant: neque etiam addita illa ampliatione: etiam si per colonos excolant; neque etiam diceretur: eximius religionem & eorum prædia: adhuc tale privilegium se extendere ad colonos, etiam tallium prædiorum, ita ut & hi liberentur à solvendis decimis, ad quas aliàs de jure communi tenentur, probabilius censent Castrop. *loc. cit. num. 10. Pirh. nu. 69.* eò quod probabilius sit esse privilegium reale, & non personale, & immunitas data ipsi prædiis, etsi intuitu Religiosorum, seu propter illos: privilegium autem reale eximat à debito decimarum illorum prædiorum, quæ per alios coluntur; juxta Gloss. & alios communiter in *clm. 2. de decimis.* nam & hi sunt participes illius privilegii & liberi à decimis, non propter se, sed propter Religiosos illos. Ratio etiam est, quod si tunc coloni deberent solvere decimas, ipsa Religio eas solveret de prædiis suis (coloni enim nunquam eximuntur à debito decimarum, etiam cum est privilegium reale concessum Religiosis, sed solvunt explicitè vel implicitè, solvendo majorem pensionem, v. g. dictis Religiosis, quam solverent, si deberent Ecclesiæ solvere decimas) quod est contra privilegium. Castrop. & Pirh. *ll. cit.*

8. Septimò, quod concessum privilegium sub hac similive forma: *ut non solvant decimas laborum suorum* (hoc est agrorum suorum; ita enim intelligi debet, ut constat ex sequentibus verbis: *quos colunt.* cum solum agri & non labores colantur. Castrop. *l. cit. num. 8.*) quos propriis manibus vel sumptibus colant: extendatur adhuc ad prædia, quæ aliis colenda tradunt tanquam nudis ministris seu famulis, qui ea sumptibus Domini colunt pro mercede illis constituta, sive in pecunia, sive in frumento, vel etiam pro concessio illis usu fructuum inde proventientium; non tamen extendatur ad prædia, quæ colenda tradunt aliis pro certa annua pensione pecuniaria, cum tunc nec propriis manibus, nec propriis sumptibus ea colant Religiosi, sub qua tamen concessum est privilegium. Et hæc sit propriè locatio, vel si ultra decennium sic tradantur, sit emphyteusis, ipseque tunc conductor vel Emphyteuta solvere teneatur decimas. Idem est propter eandem rationem, si tradantur colenda aliis pro pensione fructuaria; cum & hic contractus æquiparetur locationi, soleatque appellari locatio, etsi solum improprie sit locatio, & in hoc casu iterum coluntur prædia sumptibus talis coloni censualis. Item si tradantur aliis tanquam colonis partiariis colenda communibus sumptibus monasterii & coloni; cum tunc adhuc decimæ sint solvendæ ex ea solum parte fructuum, quam colonus percipit, ita ferè Pirh. *num. 68.*

9. Octavò, quod idem privilegium concessum pluribus, v. g. Ordinibus, dum quo ad unum revocatur, non censetur etiam revocatum quo ad alios similiter privilegiatos. Pirh. *num. 63.* citans Abb. in *c. nuper. num. 3.* nisi tamen privilegium quibusdam sit concessum primò ac principaliter, aliis autem solum ad instar, seu per communicationem, non tamen æquè principaliter. Pirh. *loc. cit.* citans Rodriq. *qq. regular. quest. 8. num. 5.*

* * *

Quæstio 490. Quibus modis privilegium non solvendi decimas amittatur?

1. **R**espondeo sequentibus: primò, si privilegium concessum progressu temporis evade- ret enormis læsio, seu abiret in grave præjudicium parochialis Ecclesiæ, vel eorum, ad quos tales decimæ aliàs secluso privilegio pertinebant, ita ut scandalum & querelæ justæ inde oriantur, v. g. dum privilegiatus plura & plura acquirit prædia; non enim est intentio concedentis immunitatem illam à decimis concedere in istis circumstantiis, dum evadit enormis læsio alterius; esset enim concessio injusta, *cap. suggestum. h. r. & Argumento c. penult. de Cleric. non resid. Barbof. cit. §. 3. n. 44.* citans Menoch. *cons. 156. num. 9. volum. 3.* Rebuff. *q. 14. num. 55.* Castrop. *p. 13. num. 1. Pirh. num. 73.* citans Suar. *c. 20. num. 1.* cum communi. Proinde in eo casu cessat privilegium ipso facto seu jure, nec potest privilegiatus eo amplius uti, dum notorium sit, & privilegiato evidenter constat, quod privilegium cedat in enormem læsionem aliorum. Castrop. *loc. cit. Pirh. num. 74.* Quamvis adhuc in eo casu Ecclesia sic læsa propriâ auctoritate cogere non possit privilegiatum ad decimas solvendas, sed opus sit auctoritate Judicis compellentis, qualis esset Ordinarius, vel quilibet alius, apud quem causa decimarum tractari solent. Castrop. *loc. cit.* citans Abbat. *inc. suggestum. Felin. in s. cum accessissent. de constitut.* De cetero, dum de enormitate læsionis non constat, recurrendum est ad Pontificem, ut declaret, num privilegium factum sit graviter læsivum. Pirh. *loc. cit. num. 74.* Castrop. *loc. cit.* cum nullus alius præter Papam privilegium pontificium interpretari aut moderari possit, ut Castrop. nisi fortè ubi Papa id alteri, puta Rotæ, commississet. Barbof. *nu. 45.* Porro dum gravamea vel læsio dicta est notoria & indubitata, ita revocatur privilegium (intellige auctoritate Judicum inferiorum) ut non possit ab iis reduci ad debitam & justam moderationem, sed totum cesset. Papa autem potest illud moderari, ut per moderationem redeat iterum ad Justiciam, nec opus est, ut omnino tollat illud. Pirh. *loc. cit.* Interim suadetur in jure, nempe *c. suggestam.* ut ad vitandas lites, & ne privilegium in totum exponatur periculo, ut petita dicta moderatione, desuper fiat compositio, quæ in eo casu non censetur renunciatio privilegii, ctm non fiat ex mera liberalitate, sed ob dictas causas. Castrop. *num. 2.* Atque ita per talem compositionem justam & rationabilem tolli potest, vel limitari privilegium absque eo, quod dici possit ei renunciatum expressè. Pirh. *num. 76.*

2. Secundò, per viam tacitæ renunciationis, sive per non usum, seu potius per usum contrarium, hoc est, per solutionem decimarum factam ab exemptis. Pirh. *num. 75.* Castrop. *num. 3.* de quo etiam Hieron. Rodriq. *resol. 50. num. 5.* citatus à Barbof. *num. 45.* scilicet per annos 40, ut Pirh. seu tempus sufficiens, ut Ecclesia adversus Religionem præferberet, ut Castrop. *num. 4.* Quamvis brevior tempore amitti potest, dum privilegiatus est persona privata; siquidem adversus privatas personas brevior tempore præscribitur. Castrop. *loc. cit.* De cetero privilegium illud, cum sit in favorem Ecclesiæ, vel Religionis integrè concessum, probabilius remitti nequit pe-

tenenti

renunciationem expressam & absolutam, saltem à privatis domibus, vel Prælati AA. iidem. etsi rota Religio, cui datum est privilegium, illi ex iusta causa expressè validè possit renunciare, ut Pirh. citans Suar. c. 20. num. 3. de quo tamen dubitat Castrop. Quin etiam si dictum privilegium concessum private personæ, hæc illi validè renunciare possit expressè. Castrop. num. 4.

3. Tertio, per alienationem prædiorum, quæ ratione privilegii concessi Religiosis, v.g. exempta erant ab onere decimarum; hoc ipso namque, quod prædium aliquod desinat esse sub dominio Religionis, vel monasterii, & transsit in dominium alterius non privilegiati, desinit esse exemptum ab onere decimarum; cum hoc privilegium directè & principaliter concessum Religiosis, & intuitu illorum, & non in commodum alterius, cui id concessum non est, adeoque non transsit cum prædio vendito in emptorem. Neque etiam potest monasterium dictam immunitatem cum re alienata transferre in alium, cum ad hoc potestatem non habeat. Pirh. num. 77. Suar. cit. c. 20. nu. 6. Quod si tamen monasterium habens privilegium non solvendi decimas prædium suum cum alio commutaret, vel venderet, ut pecuniâ istâ emerret aliud, prædium illud emptum statim ac transsit in dominium monasterii, foret quoque exemptum, juxta tenorem privilegii; cum sit subrogatum prædii exempti, cujus proinde naturam & conditiones sequitur, non obstante Concilio Lateran. per textum cit. c. nuper. vetantis privilegia transire ad prædia deinceps acquirenda. cumque tale prædium emptum seu commutatum pro alio non sit prædium simpliciter de novo acquiritum, sed subrogatum loco alterius; neque per hoc notabiliter crescant bona talis Ecclesiæ cum gravamine alterius, ob quæ emanavit principaliter dicta constitutio. Pirh. & Suar. ll. cit.

Quæstio 491. An, & qualiter obligati ad decimas, ab illis solvendis liberari possint per consuetudinem?

Respondeo ad primum: obligationem solvendi decimas, sive reales sive personales per contrariam consuetudinem communitatis alicujus tolli & abrogari posse tam à laicis, iisque etiam parochianis, non solum ut hoc vel illo modo solvantur; vel non nisi petita à paroco; Item ut non solum ex parte, ut nimirum solvatur, v. g. tantum vigesima, vel alia pars quæcumque minor, vel solvatur ex certis tantum fructibus, v. g. ligno, fano, &c. & non ex aliis; sed & in totum, ita ut nihil nomine decimarum pendatur modò ministris Ecclesiæ aliunde quàm ex decimis, v. g. ex redditibus, fundis Ecclesiæ, oblationibus, piis Legatis provisum sit de congrua sustentatione; tunc enim iis solvenda sunt decimæ, non nisi ex lege Ecclesiastica, quæ per consuetudinem legitime inductam & præscriptam omnino tolli potest. Barbof. de off. paroch. c. 28. §. 2. num. 64. citans pro singulis hujus responsionis partibus quamplurimos, Pirh. ad tit. de decim. num. 126. citans Navar. l. 3. conf. 2. de decim. Azor. p. 1. l. 7. c. 26. q. 4. Suar. l. 1. c. 12. num. 8. Less. l. 2. c. 39. num. 25. Canis. de decim. c. 17. num. 8. &c. Castrop. p. 2. num. 3. contra Covar. c. 17. num. 10. Gutierrez. c. 21. num. 35. Aragon. l. 2. q. 78. c. 1. apud Laym. Theol. moral. l. 4.

17. 6. c. 6. num. 10. consentes, quod licet lex decimarum sit Ecclesiastica, in totum tamen non potest abrogari per consuetudinem, sed tantum secundum aliquotam. Verum ut bene Pirh. si potest tolli quo ad aliquotam, quia lex est humana, etiam in totum potest tolli: quare Auctores illos Laym. intelligendos censet sub hac conditione; si ministri aliunde non habeant sustentationem, Sed neque consuetudo illa irrationabilis est ex eo etiam, quod vix sic videantur ministri Ecclesiæ communitati inservire gratis; nam dum reliquus populus non magis inde gravatur, diæque ministri sufficientem sustentationem & ornatum habeant, etsi non tantæ altimationis, cum etiam quandoque convenientius sit experiri paupertatem aliquam, consuetudo hæc aliunde satis honestatur, & vex hoc, quod populi ac civitates minus graventur solutione decimarum, præsertim ubi multi sunt carentes prædiis & animalibus, Sed neque gratis per hoc serviunt ministri, cum illis ab aliis satis provideatur de sustentatione; quam & non plus exigere possunt ex rigore, Castrop. loc. cit. nu. 5. Neque argumentatio valet à tributo, à cuius solutione Regi facienda eximere nequit consuetudo, juxta l. comperimus. c. de præscrip. 30. annor. cum Pontifex noluerit vires auferre consuetudini respectu decimarum etiam sibi solvendarum, sicut Princeps abstulit respectum tributi sibi pendendi, præterquam, quod juxta Felin. & Abb. in c. ad audientiam. de præscrip. tributa dentur immediate in recognitionem Regiæ Dignitatis, & secundario in Regis sustentationem; decimæ verò primario in sustentationem ministrorum, & secundario in recognitionem divinæ Excellentie. Castrop. l. cit.

2. Respondeo ad secundum: ut tota communitas aliqua eximat se ab obligatione solvendi decimas per consuetudinem inductam contra legem decimarum, sciente & tolerante Papâ non solutionem decimarum (quamvis in hoc casu abrogeretur lex decimarum non tam à communitate viâ consuetudinis præscriptæ, quam viâ conniventis, seu per tacitam revocationem Legislatoris, accedente præterea consensu illorum, quorum interest solvi decimas, & eas tamen non exigunt, censentur eas remittere) non requirit certum tempus, sed sufficienter actus legi contrarii, ex quibus præsumi possit tacitus consensus Legislatoris, & quod actus illi vel omissiones actuum pervenerint ad ejus notitiam. Laym. loc. cit. num. 11. & ex eo Pirh. n. 131. Ut verò eximat à dicta obligatione, dum non solutionem ignoravit Papa, sufficit per se quidem loquendo tempus 40. annorum (imò secundum aliquos, quorum sententiam probabilem censet Castrop. minus probabilem & juri consonam, indicat Pirh. annorum decem) quo populus fuit in possessione immunitatis à solvendis decimis cum bona fide continuata, etiam sine alio titulo (secus est de præscriptione, utpote quæ titulum requirit, præcipue dum jus resistit. Castrop. loc. cit.) re ipsa tamen requiritur tempus longius, eò quod cum populus ab initio non solvendo decimas, dum sciret se ad hoc teneri, peccaret, immediati illius successores non potuerint inchoare consuetudinem bonæ fide, sed prius illi successores, qui jam scientes ab antecessoribus suis per longissimum tempus non fuisse solutas decimas, ac proinde putare possunt, ipsos justam habuisse causam non solvendi, vel propter privilegium, vel tacitam legislatoris revoca-

revoca-

revocationem, similemve causam ipsis incognitam; adeoque revera populus reipsa legem decimarum abrogare non potest per consuetudinem, pontifice iguorante, sine titulo, nisi decimas non solverit immemoriali tempore, quod ipsum tribuit præsumptionem juris. Pirh. n. 132. ex Suar. Quæ tamen consuetudine immemoriali non obstante, manet Pontifici integra potestas (utpote, quæ cum sit divina, & necessaria ad bonam gubernationem Ecclesiæ, per nullam consuetudinem tolli aut minui potest. Suar. cit. c. 12. num. 20. Pirh. cit. num. 132.) præcipiendi, ut decimæ iterum integre solvantur. Idque non tantum ob egentiam ministrorum Ecclesiæ, sed & ob alias causas concernentes bonum Ecclesiæ AA. iidem.

Questio 492. An, & qualiter per præscriptionem (intellige, proprie talem, hoc est, quæ sit à particularibus personis, vel respectu particularium prædiorum; cujusmodi præscriptione lex decimarum non simpliciter abrogatur; quia lex est commune præceptum universim obligans, sed interdum aliqua personæ particulares liberentur à dicta legis obligatione) detur exemptio à solvendis decimis?

1. Respondeo ad primum: posse quoque aliquos eximi præscriptione (ad quam requiritur possessio saltem civilis, titulus probabilis, verus seu præsumptus, bona fides continuata toto tempore ad præscribendum requisito, & hoc ipsum tempus, quod pro varietate rerum, quæ præscribuntur, varium est, ut compendio videre est apud Castrop. l. cit. p. 5. num. 1. ubi & in quo differat à consuetudine præscriptio) à solvendis decimis. Castrop. ibid. Laym. n. 11. cum communi. Ratio ferè est eadem, quæ de consuetudine.

2. Respondeo ad secundum: ad hanc præscriptionem requiruntur anni 40. cum titulo, vel tempus immemoriale sine titulo, juxta c. 1. de præscript. cum jus commune resistat præscribenti decimas. Pirh. n. 129. citans Molin. ... d. 25. n. 5. Suar. l. 1. c. 13. n. 1. Less. loc. cit. n. 26. Castrop. loc. cit. n. 2. intercedente enim tempore immemoriali credendum non est, antecessores justum aliquod privilegium secutos non fuisse, vel pacto aliquo hanc obligationem non redemisse; dum è contra deficiente hoc tempore immemoriali semper præsumatur mala fides, quamdiu titulus non ostenditur, cum jus semper resistat præscriptioni. Castrop. loc. cit. Jam verò præscriptio multò magis vim habet circa decimarum circumstantias, ut dictum de consuetudine, v. g. ut solvantur ex his rebus, & non ex aliis, hæc mensurâ hoc tempore, huic Ecclesiæ, & non illi, &c. Castrop. loc. cit.

3. Denique præscriptio non solvendi decimas se non extendit ad prædia acquirenda; cum præscriptio requirat possessionem; unde de solis illis prædiis potest eximere, de quibus est legitime præscripta possessio, secus ac privilegium, quòd cum non requirat possessionem, ad omnia etiam in futurum possidenda potest extendere,

Castrop. p. 12. in fine.

* * * *

* *

Questio 493. An transactione, commutatione, similive pacto eximi quis possit à decimis?

Respondet affirmativè Pirh. num. 133. Castrop. loc. cit. num. 4. Fagund. ad præcept. 5. l. 3. c. 2. num. 2. &c. modò tamen similia pacta muniuntur sufficiente auctoritate, hoc est, pontificiâ, dum inter Clericos & laicos facienda compositio de futuris decimis in perpetuum, vel ad longum tempus; Episcopali tamen auctoritate sufficiente, dum inter unam & aliam Ecclesiam facienda compositio, Argumento c. ex multiplici, h. t. AA. iidem. Et licet auctoritate Episcopi fieri nequeat, ut Clericus paciscatur cum laico, sic, ut hic ab omni decimarum debito solvatur, ita ut hæc pactio sit perpetua, transeatque ad successores; fieri tamen hæc auctoritate potest pactio, ut decimæ solvantur, ex talibus rebus, in hac mensura, in hoc loco, non integrè; concessa siquidem est ob utilitatem Ecclesiæ hæc potestas Episcopis, hujusmodi pacta, dum hæc ad circumstantias decimarum pertinerent videntur, quin & in tantum relaxandi jus commune solvendi integrè decimas, si partes inter se consentiant. Castrop. n. 5. citans Hostiens. in c. statui-mus. 2. de transact. & Suar. ubi ante. n. 15. Porro dum compositio fit, non super jure decimandi, sed super fructibus, quos vel Rector Ecclesiæ percipere debet, validè & licitè fit, etiam pro tota vita Rectoris absque consensu superioris; cum tunc non alienentur bona Ecclesiæ, sed propria. c. veniens, de transact. Abb. ibid. Fagund. l. cit. num. 18. Castrop. cit. num. 4. Unde jam consequens est, posse sic fieri à quolibet particulari compositionem de decimis jam debitis pro aliis fructibus; quemadmodum eà tali remitti possunt ex rationabili causa. Bonac. d. ut. de præc. Eccl. q. unica. p. 5. num. 3. apud Castrop. l. cit. Idem vult Pirh. cit. num. 133. ex Suar. dum ait: decimæ ab Ecclesiasticis omninò remitti possunt illis, qui ad illas solvendas tenentur, non solum ratione paupertatis; sed etiam diviti-bus concordia vel scandali vitandi gratiâ, vel ob aliam justam causam.

Questio 494. Quæ jure communi pœna statuta non solventibus, aut solvi impedi-entibus, aut aliquo modo usurpantibus decimas?

1. Respondeo primò, excommunicari possunt ac debent, qui decimas integras non solvunt iis, quibus debent, c. statui-mus. 16. q. 1. c. perve-nit. c. ad hæc. c. ex parte h. t. Barbof. cit. c. 28. §. 4. n. 15. Castrop. cit. p. 15. n. 1. Pirh. num. 165. cum communi. Hanc pœnam confirmat Trid. sess. 25. c. 12. his verbis: qui decimas subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur. Intelligendum autem hoc est, monitione præviâ. Pirh. l. cit. Barb. l. cit. citans Azor. p. 1. l. 7. c. 24. q. 17. Suar. Riccium, &c.

2. Secundò addit Trid. negationem absolutio-nis hisce verbis: neque ab hoc crimine nisi plenâ restitu-tione secutâ solvantur. Quod tamen limitandum, nisi ob impotentiam commodè restituere nequeant decimas. Pirh. loc. cit. citans Sanch. l. 2. mor. c. 20. n. 19. Barb. n. 16. citans Nav. in man. c. 17. num. 59. Castrop. l. cit. citans Bonac. Molin. &c. Et addit sufficere ad obtinendam absolutio-nem, si promit-tat & juret, se soluturum, dum potest; vel nisi rem-issa sint decimæ ab eo, cui debentur. Barbof. Castrop.

Castrop.

Castrop. Pirh. *ll. cit.* ex Fagund. *l. 3. de s. præcep. c. 6. num. 4.*

3. Tertiò in Bulla cæna excommunicatio lata adversus exigentes, occupantes, sequestrantes decimas, dum nimirum id faciunt, quasi sibi deberentur, ut Suar. Tolet. Nav. apud Castrop. *loc. cit. n. 3.* qui etiam addit, hanc excommunicationem incurrere eos magistratus, qui in gravi necessitate populi decimas ex fructibus beneficiorum sequestrant in sustentationem populi, nisi prius tentaverint subvenire huic necessitati auctoritate Judicis Ecclesiastici, qui ubi in hoc negligens, posse magistratum, ne populus pereat, illa bona, quæ Clericis necessaria non sunt, sequestrare, citat pro hoc Gutierrez, & Martienzo.

4. Quartò non solvens aut restituens decimas privari debet sepulturâ Ecclesiasticâ, juxta *c. prohibemus. h. t. Barbof. n. 19.* citans Rebuff. *q. ult. n. 16. Monet. c. 8. num. 74.* Lavor, *var. lucubrat. to. 1. tit. 2. c. 12. q. 48. & c.*

5. Quinto *cl. religiof. h. t.* specialiter fertur excommunicatio adversus religiosos (eò quòd illi eo tempore, nempe Còciliu Viennens, magis graviter & frequenter delinquebant contra præceptum decimarum Pirh. *n. 166.* juxta *Gl. hic v. religiof.*) quoscunque (etiam faminas *Gl. hic*) non habentes beneficium aut administrationem; adversus autem eos, qui beneficium, officium, vel administrationem habent, suspensio ab officiis, administrationibus, beneficiis ipso jure incurrenda, qui decimas Ecclesiæ debitas absque justo titulo sibi vendicant, aut malis artibus & fraudibus sibi usurpare præsumunt vel prohibent, aut non permittunt solvi decimas ex animalibus suarum familiarum, vel pastorum, quæ propriis gregibus permiscunt; vel ex animalibus, quæ in fraudem Ecclesiarum emunt, & tradunt venditoribus, ut ea custodiant. Item ex terris, quas ipsi servis & colonis colendas tradunt. Circa quam pœnam

6. Notandum primò, non extendi eam ad Clericos seculares, vel etiam laicos *Gl. hic v. religiof. Pirh. cit. n. 166.* Secundò non incurri hanc pœnam à religiosis, dum decimæ non Ecclesiis, sed particularibus personis debentur, Castrop. *loc. cit. n. 2.* citans Suar. Tolet. & c. Tertiò, hanc pœnam incurri, si post monitionem, quæ una sufficit facta ab iis, quorum interest, nempe à Prælati vel ministris Ecclesiarum, quibus debentur decimæ, intra mensem, nempe à prohibitionem, fraudulentam emptionem, immisionem & traditionem animalium non satisfaciunt solvendo decimas, Castrop. & Pirh. *ll. cit.* aut nisi intra duos menses non satisfecerint, aut restituerint læsis Ecclesiis ablatas, aut injustè usurpatas decimas Pirh. juxta *cl. religiof.* Quartò à dictis pœnis eos absolvi non posse, nisi condignè satisfecerint, non obstantibus privilegiis quibuscumque, per quæ scilicet prædicta sententiæ possent impediri. Pirh. *ibid.* quamvis hæc excommunicatio jure communi nulli sit reservata. Azor. *c. 26. q. ult.* apud Pirh. denique *c. discretioni. de decimis in 6.* mandatur & severè prohibetur FF. Minoribus & Prædicatoribus, ne in suis sermonibus ad populum vel alibi (nempe in privatis collationibus, disputationibus, vel confessionibus audiendis, ut *Gl. hic v. vel aliter* apud Pirh. *num. 167.*) talia proponant, quæ Auditores à decimarum altarumve rerum Ecclesiis debitarum (puta primitiarum, oblationum, portionum funeralium, ut *Gl. hic v. aliarum rerum.*) Solutione retrahant. Quod ipsum decretum renova-

tum in *cl. cupientes. 3. de penis.* & extensum ad omnes religiosos, etiam non mendicantes, cujuscunque Ordinis (non tamen ad Clericos seculares. *Gl. ibid. v. religiosos*) adjectâ excommunicatione juxta Angelum & Tolet. apud Castrop. debent hæc dici ex pravo isto animo, & in præsentia illorum, qui decimas solvere debent. Item in dicta constitutione *cupientes* præcipitur religiosis, ut certis festis ibi nominatis, si ad hoc requisiti fuerint à Rectoribus Ecclesiarum, informare studeant Auditores de solvendis decimis. Item in confessionibus movere iis conscientiam, qui decimas solvere intermittunt, ita ut si id scienter omittant, & postmodum, cum posunt, id penitentia non expiant, pergentes concionari, incurrant excommunicationem. Castrop. *loc. cit. n. 168.* vide de hoc Suar. *de cens. d. 23. f. 5. n. 37.* Barbof. *cit. c. 28. §. 4. a. n. 21.*

Quæstio 495. Qualiter in iuste non solventes vel detinentes decimas compellendi sint ad earum solutionem?

1. **R**espondeo primò: possunt ac debent compelli per intentatam excommunicationem. Trid. *sess. 25. c. 12.* nisi fortè obstet scandalum publicum, majoraque mala nascantur ex tali coactione; tunc enim dissimulari poterit, cum vel sic bona nulla immobilia alienantur; sed quidam redditus, qui ex certa causa remitti possunt. Castrop. *p. 15. n. 1.* citans Abb. in *c. cum homines. h. t. n. 7.* *Gl. in c. ut super. de reb. Eccl. non alien.* Suar. *cit. l. 1. c. 28. n. 3. & seq.*

2. Secundò potest Ecclesiæ recuperare decimas actione non solum personali, sed & reali per rei vindicationem ab iniuris detentoribus ob dominium utile, quod habet in decimis, etiam vel sic bona nulla immobilia alienantur; sed quidam redditus, qui ex certa causa remitti possunt. Castrop. *loc. cit. num. 2.* Quin & juxta sententiam probabilem Abbatis in *c. cum homines. h. t. n. 6.* Host. in *c. pastoralis. h. t. n. 5.* *Gl. in c. tua.* apud Castrop. agere contra eos, quibus vendita sunt prædia, aut donata, legata & c. ut decimas præteritis non solutas solvant; eò quòd videantur prædia obligata per modum hypothecæ ad solvendas decimas quascunque; sicut bona Mariti dicuntur esse obligata pro dote uxoris. Quam tamen rationem ipse *n. 3.* cum Suar. *cit. c. 38 n. 11.* probabilis negat; cum neque fideles sua prædia taliter obligaverint, neque lex ulla sit, quæ id expressè affirmet, aut unde id colligatur.

3. Tertiò: non potest parochus à domino prædii vel colono per vim accipere decimas non solutas. Castrop. *n. 4.* citans Rebuff. *q. 9. n. 20.* Pirh. *n. 96.* cum communi; cum enim debitor, & in præsentem parochianus antequàm solvat decimas, sit dominus fructuum suorum, non potest creditor auctoritate propriâ occupare bona debitoris sui, privareque eum eorum dominio, possessione & utu, ut debitum suum recipiat. Pirh. & Castrop. *loc. cit.* Sed neque potest parochus cogere ad hoc parochianum, denegando ei, tanquam propter hoc indigno Sacramenta, nisi ubi hoc delictum foret publicum & notorium evidentiâ facti (necessariò, ut Castrop. *n. 4.* declaratum per sententiam) cum negatio publica Sacramenti necessariò requiratur, delictu esse evidens evidentiâ juris vel facti, & semper aliàs allegare possent jus aliquod vel excusationem, ob quam non solverent decimas. Pirh. *cit. n. 96.* Castrop. *n. 5.* citans Suar. *c. 38. n. 2.* Fagund. *l. 4. c. 1. n. 8.* Covar. *c. 17. n. 3.* Recurrendum proinde erit

erit ad Episcopum aliumve Judicem competentem, de quo, quis sit, paulò post, ut is compellat solvi, vel restitui decimas.

Quaestio 496. Quà actione Ecclesia, aut ejus loco parochus vel Episcopus exigere possit decimas sibi debitas?

Respondeo primò: si quaestio sit super ipso jure decimandi, ad quem pertineat, Ecclesia instituere potest actionem confessoriam utilem, per quam petitur à Judice declarari, hoc jus sibi competere; sicut enim rei vindicatio actio est realis, & competit Domino pro rebus corporalibus obtinendis, ita dicta actio confessoria realis conceditur Domino pro juribus in corporalibus consequendis. Pirh. ad tit. de decim. n. 156. citans Gl. & Abb. in c. tua. h. r. Suar. c. 36. n. 9.

2. Secundò: si quaestio est de ipsis decimis, seu fructibus decimalibus nondum separatis à fundo, vel reliquis fructibus injustè detentis, agere potest Ecclesia ad separationem & solutionem, non quidem strictè dictà vindicatione, utpote quæ soli Domino competit, sed conditione ex lege seu canone; vel si decimæ debeantur ex consuetudine, conditione ex lege consuetudinaria approbata per legem Canonicam, quæ licet sit actio personalis, est tamen simul etiam in rem scripta, seu rei persecutoria, ita ut contra quemvis fructuum non decimarum possessorem institui possit (unde etiam, non quidem directà, sed utilis vel vindicatio appellari potest, quæ datur quasi Domino, sive uti dominium in re habenti. Suar. loc. cit.) Pirh. n. 157. juxta c. pastoralis. h. r. & Gl. in c. moderamine. v. sibi vindicant. Porro hæc conditio ex canone competit quoque Ecclesia contra illum, qui fructus, sive adhuc hærentes solo, & à reliquis fructibus nondum separatos, sive jam separatos & decimatos, per dolum vel notabilem culpam seu negligentiam destruxit; cum tunc agi possit ad restitutionem fructuum decimalium, nempe ad id, quòd spectatis aliis annis Ecclesia solebat ac poterat percipere. Pirh. num. 158. citans Innoc. in c. commissum. h. r. D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 2. ad 4. Quin & contra Dominum prædii decimis obnoxii, dum is illud vendit vel locat colono tali pacto, ut Ecclesia ab emptore, vel conductore consequi nequeat decimas, ut dictus Dominus damnum Ecclesiæ illatum restituat, & solvat restitutionem decimarum. Pirh. n. 159. & 160. citans D. Thom. ubi ante. Suar. c. 36. nu. 15. cum dominus prædii teneatur id tali modo vendere, vel locare, ut Ecclesia decimis ex ea debitis non fraudetur. c. in aliquibus. h. r. Ecclesiæ, ut ex cit. c. collegitur, Abb. ibid. n. 3. habente veluti jus quoddam in ipso fundo ratione decimarum, ob quod compellere possit dominum fundi, ut talibus colonis locet illum, qui fideliter & utiliter eum colant, ne decimis fraudetur. Pirh. loc. cit. Unde & patet hanc conditionem rei persecutoriam esse utilitorem Ecclesiæ, quam directà & propria rei vindicatio.

3. Probabilius tamen videtur, non posse conveniri emptorem, seu novum possessorem prædii, & ab eo exigere decimas præteriti temporis, non solutas ab ejus domino seu venditore; eò quòd obligatio per se non iuratur fundo, ex quo solvuntur decimæ (secus ac tributa, quæ per se ex speciali juris dispositione ipsos fundos afficiunt, & ad novum possessorem transeunt, etiam cum obligatione

P. Leuren. Fori Benef. Tom. I.

præterita tributa non soluta solvendi) sed solum respectivè, seu in ordine ad fructus, quibus per se & immediatè inest onus decimarum. Sed neque, ut dictum paulò supra, fundi sint jure pignoris obligati; adeoque antiquus possessor, seu venditor convenire possit & debeat, utpote qui fructus fundi præteritis annis percepit; non verò emptor, utpote ad quem dicti fructus non pervenerunt. Quibus si qui textus obstat videntur, intelligendi hi sunt, & loquuntur de onere præstandi decimas ex fructibus in futurum percipiendis, ad quos obligabitur emptor seu possessor novus, ad quem fundus pervenit. Pirh. n. 161. citans Suar. c. 38. n. 9. Laym. Theol. mor. l. 4. tr. 4. c. 2. n. 5. Cantl. de decim. c. 4. num. 3. contra Abb. in c. cum homines. h. r. num. 6. Gigas de pens. q. 39. num. 12. Azor. p. 1. l. 7. c. 24. q. 2. Rebuff. q. 9. n. 9. Monet. de decim. c. 6. n. 18. Tiraq. Cenedo, & plures alios, quos citat & sequitur Barbof. cit. c. 28. §. 4. a. nu. 11. censentes in opinione esse Ecclesiæ, quem velit convenire, novum, an antiquum prædii possessorem; eò quòd onus solvendi decimas sit reale, & quòd pro decimis tacitè fundus sit hypothecatus.

Quaestio 497. Quis sit Index competens in causa decimarum?

Respondeo: si causa decimarum est facti, & non juris, eò quòd non agatur, an decimæ debeantur, sed an decimæ debita soluta sint, an non, potest Ecclesia, prout maluerit, tam coram Judice Ecclesiastico, quam laico debitorem laicum, non verò Ecclesiasticum convenire; cum hæc causa sit fori mixti. Castrop. cit. num. 5. citans Suar. de relig. tom. 1. tr. 2. l. 2. c. 38. n. 16. Fagund. ad 5. præcept. l. 3. c. 5. n. 2. Covar. qq. præf. c. 35. n. 1. Barb. cit. c. 28. §. 4. n. 1. citans quamplur. contra Azor. p. 1. l. 7. c. 36. q. 5. & Homobon. de Bonis. de exam. p. 2. tr. 8. c. 8. q. 24. (in quorum sententiam inclinat Pirh. n. 162. etsi probabilior em dicat responsionem nostram) existimantes & tunc solum Ecclesiasticum esse Judicem competentem, eò quòd quaestio facti decimarum ex quaestione juris decimarum, quæ spiritualis est, videatur inseparabiliter dependere, ita ut qui de ista, etiam de hac cognoscere debeat, quod solum Judici ecclesiastico competit. quod ipsum tamen rectè negat Barbof. n. 2. cum constet, harum quaestionum unam ab altera distinctà esse, solumque contraheretur, an solverit, aut perceperit decimas; non autem an sint solvenda.

2. Secundò, si causa seu quaestio est juris, quia tractatur nimirum de jure, quo decimæ debentur, de expensis, quibus solvenda; de loco, quantitate, qualitate, &c. solus Juxta Ecclesiasticus est competens; eò quòd causa illa sit spiritualis, A. A. iidem.

3. Terriò, causa decimarum datarum in feudum laicis cognoscenda & discutienda est coram Judice ecclesiastico; eò quòd licet dominium hujusmodi decimarum, seu potius fructuum decimalium spectet ad laicos, & feudum censetur saeculare, oriatur tamen & dependeat à jure spirituali & ecclesiastico, ut Pirh. n. 163. & Barb. n. 2. cum hæc tamen limitatione, dum nimirum non in perpetuum, sed limitato tempore, vel limitatis personis feudum concessum esset, ex eo, quòd tunc Ecclesia non videatur rem integrè alienasse, & quasi profanam fecisse. Azor. l. cit. c. 39. q. 3. Fagund. l. cit. n. 5. Castrop. n. 6. Barb. cit. n. 2. Dum verò hoc deci-

marum

T

marum feudum à Pontifice concessum esset alicui ejusque hæredibus & successoribus in perpetuum, causa decimarum agitari & cognosci à Judice seculari potest; eò quòd causa illa ob dictam concessionem perpetuam factam laicis jam desinat esse spiritualis, & sit temporalis, & tanquam temporalis transmittitur & alienatur inconsulto Ordinario. Castrop. ceterique AA. *ll. cit.* & plurimi alii, quos citat Barb. *loc. cit.* Posse quoque laicos adire Judices seculares, ut hi eos defendant, dum Ecclesia ab eis exigit decimas non solutas, eò quòd existimet, eos non habere privilegium vel præscriptionem, censet Covar. *cit. c. 35. num. 2.* Guttier. *præd. qq. l. 1. c. 14. num. 5.* quorum sententiam sane probabilem judicat Castrop. *num. 7.* eò quòd, dum solum tractatur, an privilegium habeant, vel præscripserint, an non, sit quaestio facti, non juris, cum habere privilegium, aut præscripsisse ad factum spectet, non ad jus. Secus tamen esse ait, si Ecclesia prætendat à laicis decimas; eò quòd judicet præscriptionem non esse legitimam, vel privilegium non esse validum; eò quòd jam non sit quaestio facti, sed juris, eaque de re spirituali, vel annexa spirituali.

4. Quartò in causa possessoria decimarum, seu dum controversia est de causa possessionis, seu de jure possidendi decimas, dum lis agitur contra laicum, is conveniendus est, & lis agitanda coram solo Judice Ecclesiastico juxta probabiliorum; eò quòd possessio sumpta non pro nuda detentione rei, sed pro jure possidendi seu detinendi in jure spirituali sit spiritualis. Pirh. *cit. nu. 163.* Castrop. *n. 8.* citans Covar. *ubi ante. n. 1.* Barb. remittens ad quamplurimos à se citatos, & pro probatione adducens, quòd possessio rei spiritualis licet sit merè temporalis & laicalis, judex tamen ecclesiasticus de sola possessione non minus cognoscat, quam de proprietate; cum qualitas spiritualis qualitatem temporalem absorbeat, & ad se trahat, pro hoc ipso citans Monachum, Covar. & c.

5. Quintò conductorem laicum decimarum ratione non soluti pretii conductionis conveniri posse tam coram Judice laico, quam ecclesiastico; eò quòd sit quaestio facti, tenent Fagund. *loc. cit. num. 11.* apud Castrop. *n. 9.* qui tamen ipse censet, necessarium conveniendum coram Judice laico; cum ista causa neque sit ecclesiastica de jure, neque de facto; dum neque est super jure decimandi, neque super decimis solvendis ab iis, qui eas debent; sed sit causa omnino profana & secularis, nimirum implere contractum, & promissis stare de solvendo pretio, quo decimæ conductæ. Quòd si tamen conductor in contractu conductionis se submittat Judici Ecclesiastico, poterit tunc coram illo conveniri, citatque pro se Covar. *cit. c. 35. n. 2.*

Quaestio 498. Veluti pro clausula materiae decimarum, quale jus habeat Ecclesia, seu ejus Rectores in decimis?

1. **R**espondeo primò: Ecclesia non habet dominium perfectum, aut etiam propriè dictum & rigorosum, etiam pro indiviso decimarum seu fructuum decimarum, dum hi nondum à fundo, aut à reliquis fructibus sunt separati; quousque enim facta non est dicta separatio, sed durat adhuc ista permixtio, Ecclesia non habet jus plenum utendi aliquà parte illorum fructuum; cum non sit major ratio de una quam de altera parte, sed

omnes adhuc sint in bonis & dominio ejus, cujus sunt pradia, cum fructus sequantur dominium rei frugifera. Pirh. *num. 54.* citans Suar. *c. 36. n. 8.* Castrop. *d. unica. de decimis. p. 2. n. 3.*

2. Secundò habet tamen non solum jus personale, sed etiam reale in illa decima parte fructuum eo modo, seu quale jus habet usufructuarius in fructibus nondum collectis & perceptis, v. g. usufructuarius, cui legato relicta est pars decima fructuum alicujus hereditatis. Pirh. & Castrop. *l. cit.* & apud hunc Less. *de iust. c. 39. n. 15.* Fagund. *cit. c. 6. n. 4.* Suar. *cit. c. 36. n. 8.* Vocatur autem hoc dominium imperfectum jus utile, & in re, & non solum ad rem, cum Dominus fundi nequeat tales fructus in præjudicium usufructuarii alienare, potestque illos usufructuarius recipere, ad quemcunque deveniant; uti in præsentem potest Ecclesia decimam eorum partem recuperare sibi, etiam si non sint amplius in potestate parochiani; sed alterius, qui bonà fide titulo donationis, v. g. vel emptionis eos fructus possidet. AA. *idem.* Unde jam

3. Inferitur primò, iniquum possessorem debere parochiano tanquam eorum fructuum domino eos in integrum restituere, quia sunt ejus præcipuè ac principaliter; neque posse decimam detrahere, & reddere Ecclesiae, nisi dum ei constaret, dominum directum negligentem esse, & non traditurum illam Ecclesiae. Castrop. *num. 5.* ex Suar. ubi etiam subdit contra Fagund. *loc. cit. num. 9.* iniquo raptore non restituyente fructus, parochianum, etiam dum non fuit in mora solvendi, & citra ejus culpam rapti sunt fructus, teneri adhuc restituere Ecclesiae decimas; cum illa decimæ non essent Ecclesiae propriè & perfectè, quousque separata à cumulo, & aliquo modo tradita Ecclesiae; adeoque non Ecclesiae, sed Domino pereant; hunc autem non teneri nec ex re accepta, nec ex injusta acceptione, sed ratione debiti contracti ex collectione fructuum, ut contingit in mutuo.

4. Inferitur secundò, eminentem fructus indecimatatos bonà fide teneri reddere Ecclesiae decimas, cum fructus indecimatati cum illo onere transeant; potest tamen agere contra venditorem, qui teneretur eum servare indemnem. Castrop. *num. 7.* cum D. Tho. *l. cit.* & Less. *n. 13.* Fagund. *cit. c. 6. n. 2.* Suar. *c. 36. num. 13. & c.*

5. Inferitur tertio, Ecclesiam adhuc habere jus contra venditorem decimarum ratione debiti, quòd ille contraxit propter collectionem fructuum, solvendi decimas, etsi vendens explicasset, fructus non esse decimatatos, & emptor hoc onus in se suscepisset; eò quòd sine consensu Ecclesiae fructus alienavit, & alteri obligationem solvendi imposuit, Item contra ipsum emptorem, tum ob injustam acceptionem, tum ob rem acceptam, quæ est Ecclesiae quo ad decimam partem. Castrop. ex Suar. & Less. & Bonacin. *d. ult. de præcep. Eccles. q. 5. p. 3. num. 10.*

6. Inferitur quartò, devastantem injustè aliorum segetes, impediendam à pitatione, non teneri restituere decimam illorum partem Ecclesiae (etsi contrarium teneat Fagund. *cit. c. 6. n. 8.*) quia Ecclesiae solum debentur decimæ de fructibus collectis non colligendis. Castrop. *n. 9.* citans Less. Covar. Molin. & c. addensque non teneri ad hoc, qui in metendis segetibus, in conservandis pecoribus recenter natis incurius & negligens fuit; cum non teneatur, nec ratione rei acceptæ, quæ nulla est, nec ratione injustæ acceptionis, cum non commiserit injusti-

injustitiam adversus Ecclesiam, utpote cui non debebantur fructus nisi collecti, nec ratione debiti contracti ratione collectorum fructuum, utpote quos neglexit colligere. Posse tamen Ecclesiam compellere dominum, ut fructus debite colligat, fundumque colat, quod si noluerit, posse eam constituere colonum.

7. Denique postquam fructus decimales à reliquis fructibus sunt separati & designati, eorum dominium directum & utile spectare ad Ecclesiam, etiam si actualis traditio, sive realis apprehensio nondum sit secuta, tradit Pirh. n. 155. juxta *l. ut inter. & l. ult. c. de SS. Ecclesiis.* ubi dicitur, quod dominium rerum Ecclesiis, vel aliis locis piis venditarum, donatarum, vel alio hujusmodi titulo debitarum, statim etiam ante traditionem ipsis acquiratur ob speciale privilegium. vide Gl. in *c. ex moderamine.* Laym. *Theol. moral. l. 3, tr. 1. c. 5. n. 8.*

Questio 499. Quid sint primitia, & quo jure debita?

1. **R**espondeo: primitia, ut in praesente accipiuntur, sunt primi fructus (intellige tempore, non bonitate, id est optimi. Pirh. n. 169.) agrorum, vinearum, hororum, arborum (cum in animalibus dicuntur primogenita) immediate oblata Deo in gratiarum actionem pro fructibus terrae, & in recognitionem illius tanquam summi benefactoris, quamvis deum cedant in usus & alimenta Sacerdotum & ministrorum Ecclesiae; cum interim decimae sint certa pars fructuum, & immediate dantur ministris Ecclesiae tanquam stipendium ob

spiritualia ministeria, & mediate in recognitionem supremi domini divini. Castrop. *l. cit. p. 16. num. 1.* Pirh. *loc. cit.* & apud hunc Less. *cit. c. 39. num. 30.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 27. q. 6.*

2. Respondeo ad secundum: nullum est praecipuum juris naturalis, obligans ad colendum Deum per oblationem primitiarum, cum is aliis modis & oblationibus coli possit, & exhiberi erga illum gratitudo. Pirh. *num. 7.* Suar. *c. 8. num. 4.* Azor. *loc. cit. q. 5.* Less. *num. 31.* Olim in Lege veteri debebantur jure divino positivo, ut constat ex *c. 18. Numeror. & 33. Exod. & Malach. 3.* In Lege nova vi praecipui merè humani debebantur olim Sacerdotibus & ministris Ecclesiae. Argumento *c. preter. d. 32. c. revertimini. 16. q. 1. & c. decimis. 16. q. 1.* apud Pirh. *num. 172.* & Castrop. *loc. cit. n. 2.* Ita tamen, ut semper liberum fuerit, in qua quantitate dare vellent. Less. *num. 23.* Azor. *q. 4.* Hodie verò obligatio solvendi primitias in plerisque locis per desuetudinem seu contrariam consuetudinem est abolita. Suar. *loc. cit. num. 16.* Pirh. & Castrop. *ll. cit.* De cetero, spectato jure communi, ubi adhuc solvi debent, debentur illi parochiae, in qua sita sunt praedia; sunt enim, uti & decimae onus reale praediorum, non personale, adeoque & solvenda à Clericis.

Vide Barbof. *de off. parochi.*

c. 27. n. 8. & 9.

* * * *

* *

